

3. SABIEDRĪBAS VESELĪBA INFEKCIJAS UN PARAZITĀRĀS SLIMĪBAS¹

Latvijā vērojamas noteiktas infekciju slimību izplatības tendences. Kopš 2001.gada mazinās saslimstība ar visu formu tuberkulozi, tajā skaitā arī ar TM pozitīvu, t.i. bakterioloģiski pierādītu, elpošanas orgānu tuberkulozi. Pēdējā tendence ir ļoti svarīga un vērtējama pozitīvi, jo šie tuberkulozes pacienti ir infekcijas avoti, kas izplata tuberkulozes mikobaktērijas apkārtējā vidē, tādējādi pakļaujot inficēšanās riskam pārējos cilvēkus. Pēdējo 11 gadu laikā ievērojami samazinājusies arī mirstība no tuberkulozes un tās sekām, kas liecina, ka pacientiem kopumā tiek diagnosticētas vieglākas tuberkulozes formas. Tuberkuloze ir infekcijas slimība, kas raksturo iedzīvotāju dzīves veidu un sociālo vidi kopumā.

Saslimstībai ar zarnu infekcijas slimībām ir mainīgs raksturs. Šo slimību izplatība atkarīga no epidemioloģiskās situācijas. Jāatzīmē joprojām augstā saslimstība ar akūtu vīrushepatītu A. Reģistrētā saslimstība ar vīrushepatītiem B un C samazinājusies. Taču, iespējams, šīs saslimšanas vēl nav atklātas daudziem cilvēkiem, kas inficējušies un slimo ar hepatīta hronisko formu. Tas pats attiecas uz HIV infekcijas izplatību sabiedrībā, kuras patiesos apmērus nav iespējams noteikt.

Pozitīvi vērtējama vakcīnatkarīgo infekcijas slimību izplatības samazināšanās, tajā skaitā arī bērnu vidū. Tomēr bažas rada vakcinēto bērnu īpatsvara mazināšanās Latvijā. Īpaši tas attiecas uz jaunākā vecuma bērnu vakcināciju. Divus gadus vecu bērnu imunizācija pret difteriju, stingumkrampjiem, garo klepu un poliomielītu samazinājusies līdz 91%. Jāpiezīmē, ka Pasaules Veselības organizācijas ieteiktais imunizācijas līmenis ir vismaz 95%, lai ierobežotu vakcīnatkarīgo infekcijas slimību izplatību populācijā. Nedaudz samazinājusies arī skolas vecuma bērnu imunizācija, tomēr šīs izmaiņas nav tik būtiskas. Vakcinēto bērnu īpatsvara krišanās var radīt labvēlīgu vidi dažādu bīstamu infekcijas slimību izplatībai Latvijā tuvākajā nākotnē.

Pagājušajā gadā ievērojam pieaugusi saslimstība ar ērču pārnestajām infekcijas slimībām – ērču encefalītu un Laimas slimību. Visaugstākā saslimstība reģistrēta jau tradicionālajos endēmiskajos rajonos – Pierīgas un Kurzemes statistiskajos reģionos, saslimstība ar Laimas slimību – arī Latgales statistiskajā reģionā. Tajā pat laikā 2010.gadā ir samazināts to teritoriju saraksts, kurās tiek veikta bērnu bezmaksas vakcinācija pret ērču encefalītu.

3. PUBLIC HEALTH CARE INFECTIOUS AND PARASITIC DISEASES¹

Certain trends of spread of the infectious diseases can be observed in Latvia. The incidence of tuberculosis has been decreasing since 2001. The same concerns smear / culture positive tuberculosis or the respiratory system. The latter trend is very important and should be appreciated very much because these patients are sources of the infection. They further spread of *Mycobacterium tuberculosis* in the environment and increase risk of infection for other people. The mortality from tuberculosis and its sequelae has decreased significantly during the last 11 years. That means patients are diagnosed less complicated clinical forms of tuberculosis. This is an infectious disease characterising life style of the population as well as the social environment in general.

Incidence of intestinal infectious diseases is fluctuant. Spread of these diseases depends on the epidemiological situation. We must emphasize high incidence rate of acute viral hepatitis A. A way of transmission of this infectious disease is the same as the spread of intestinal

¹ Datu avots: Latvijas Infektoloģijas centrs
Data source: Infectology Centre of Latvia

infections, i.e. by the faecal – oral route. The registered incidence of viral hepatitis B and C has decreased. Probably, many patients, who suffer from chronic forms of the diseases, have not been disclosed yet. The same concerns the spread of HIV infection. The current level of the prevalence of these infectious diseases can't be assessed exactly.

It should be appreciated that the spread of vaccine-preventable infectious diseases has decreased. Morbidity of children due to these infectious diseases has lessened as well. However, the specific weight of children vaccinated against specific infectious diseases has decreased in Latvia. That concerns vaccination of small children, especially. Immunisation rate of two years old children against diphtheria, tetanus, whooping cough and polio has dropped down to 91%. Moreover, the World Health organisation has recommended to reach at least 95% immunisation of children in order to prevent spread of the vaccine-preventable infectious diseases across the population. Vaccination of school-age children has decreased slightly. However, it does not look so alarming. Decrease of children's immunisation rate can promote the spread of several hazardous infectious diseases in Latvia in the nearest future.

Morbidity due to tick-born infectious diseases – Lyme disease and tick-born encephalitis – has increased significantly in Latvia last year. There were recorded the highest incidence rates in the endemic areas, i.e. Pierigas and Kurzemes statistical regions, but the spread of Lyme disease – in Latgales statistical region as well. At the same time the Ministry of Health has shortened the list of administrative territories, in which children's vaccination against tick-born encephalitis is covered from the state budget.

3.1. tabula TUBERKULOZES SLIMNIEKU KONTINGENTS, PACIENTU SKAITS UZSKAITĒ GADA BEIGĀS
 Table 3.1. PREVALENCE OF TUBERCULOSIS,
 REGISTERED PATIENTS AT THE END OF THE YEAR

Latvijas statistiskais reģions	Visas tuberkulozes formas, kopā		No tiem - elpošanas orgānu tuberkuloze, kopā		t.sk. elpošanas orgānu tuberkuloze, TM+	
Statistical region of Latvia	Tuberculosis, total cases		Of them – tuberculosis of respiratory system, total		Incl. tuberculosis of respiratory system, smear / culture positive	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>						
LATVIJA¹	1160	1062	1117	1036	914	829
Rīgas	373	331	360	324	320	289
Pierīgas	153	138	145	135	122	113
Vidzemes	94	59	92	56	78	47
Kurzemes	176	161	173	158	134	125
Zemgales	103	98	100	94	77	72
Latgales	215	224	201	218	157	160
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>						
LATVIJA¹	51,3	47,2	49,4	46,1	40,4	36,9
Rīgas	52,3	46,9	50,5	45,9	44,9	40,9
Pierīgas	39,7	35,4	37,6	34,7	31,6	29,0
Vidzemes	39,9	25,3	39,1	24,0	33,1	20,1
Kurzemes	58,4	53,8	57,4	52,8	44,4	41,7
Zemgales	36,5	35,0	35,5	33,6	27,3	25,7
Latgales	62,6	65,9	58,5	64,2	45,7	47,1

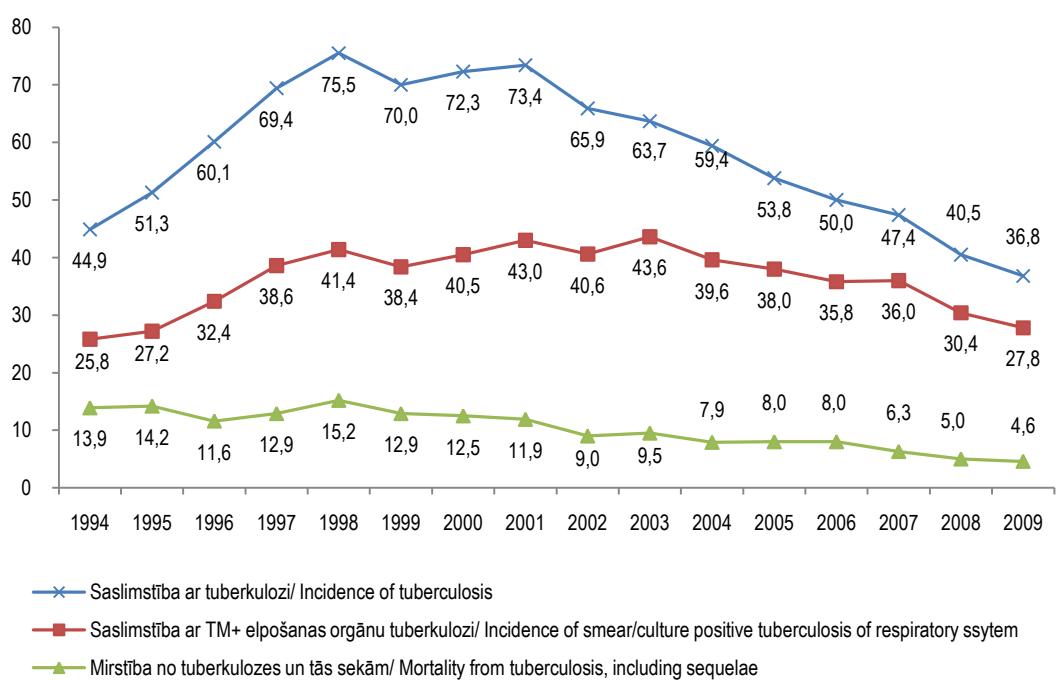
3.2. tabula SASLIMSTĪBA AR TUBERKULOZI
 Table 3.2. INCIDENCE OF TUBERCULOSIS, NEW CASES

Latvijas statistiskais reģions	Visas tuberkulozes formas, kopā		No tiem - elpošanas orgānu tuberkuloze, kopā		t.sk. elpošanas orgānu tuberkuloze, TM+	
Statistical region of Latvia	Tuberculosis, total cases		Of them – tuberculosis of respiratory system, total		Incl. tuberculosis of respiratory system, smear / culture positive	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>						
LATVIJA¹	918	830	881	805	690	627
Rīgas	305	263	291	255	244	216
Pierīgas	122	109	116	104	97	84
Vidzemes	82	48	81	45	65	38
Kurzemes	103	121	102	118	79	95
Zemgales	105	82	102	78	77	64
Latgales	166	158	154	156	113	112
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>						
LATVIJA¹	40,5	36,8	38,9	35,7	30,4	27,8
Rīgas	42,6	37,1	40,7	35,9	34,1	30,4
Pierīgas	31,9	28,1	30,3	26,8	25,3	21,7
Vidzemes	34,6	20,5	34,2	19,2	27,5	16,2
Kurzemes	34,0	40,3	33,7	39,3	26,1	31,6
Zemgales	37,1	29,2	36,1	27,8	27,2	22,8
Latgales	48,0	46,2	44,5	45,7	32,7	32,8

¹ Ieskaitot pacientus ieslodzījuma vietās
Including patients in the prisons

3.1.attēls TUBERKULOZES SASLIMSTĪBAS UN MIRSTĪBAS RĀDĪTĀJI LATVIJĀ

Chart 3.1. INCIDENCE AND MORTALITY RATES OF TUBERCULOSIS
PER 100,000 POPULATION

3.3. tabula SASLIMSTĪBA AR ZARNU INFEKCIJAS SLIMĪBĀM

Table 3.3. INCIDENCE OF INTESTINAL INFECTIOUS DISEASES

Latvijas statistiskais reģions	Šigelloze		Salmonelloze		Citas precizētas zarnu infekcijas slimības		Neprecizētas zarnu infekcijas slimības	
Statistical region of Latvia	Shigellosis		Salmonellosis		Other specified intestinal infectious diseases		Unspecified intestinal infectious diseases	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>								
LATVIJA	102	37	1283	816	4174	5077	3538	3555
Rīgas	49	18	410	303	1445	2010	1376	1424
Pierīgas	12	2	260	117	701	958	598	625
Vidzemes	0	0	49	30	438	434	289	184
Kurzemes	3	2	183	133	573	537	306	314
Zemgales	34	10	170	61	229	325	320	305
Latgales	4	5	211	172	788	813	649	703
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>								
LATVIJA	4,5	1,6	56,6	36,2	184,2	225,2	156,1	157,7
Rīgas	6,9	2,5	57,3	42,7	202,0	283,2	192,4	200,6
Pierīgas	3,1	0,5	67,9	30,2	183,1	247,3	156,2	161,3
Vidzemes	0,0	0,0	20,7	12,8	185,1	185,0	122,1	78,4
Kurzemes	1,0	0,7	60,5	44,3	189,3	178,7	101,1	104,5
Zemgales	12,0	3,6	60,1	21,7	81,0	115,7	113,2	108,6
Latgales	1,2	1,5	61,0	50,3	227,8	237,9	187,6	205,7

3.4. tabula SASLIMSTĪBA AR VĪRUSHEPATĪTIEM
Table 3.4. INCIDENCE OF VIRAL HEPATITIS

Latvijas statistiskais reģions	Vīrushepatīti, kopā	Tajā skaitā sadalījumā pa noteiktām diagnozēm:										
		Akūts A hepatīts		Akūts B hepatīts		Akūts C hepatīts		Hronisks B hepatīts		Hronisks C hepatīts		
Statistical region of Latvia	Viral hepatitis, total cases	Of them by specific diagnosis:										
		Acute hepatitis A		Acute hepatitis B		Acute hepatitis C		Chronic hepatitis B		Chronic viral hepatitis C		
		2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>												
LATVIJA	4535	3907	2816	2291	140	123	116	91	70	73	1352	1271
Rīgas	2885	1836	2130	1066	66	80	52	44	26	33	594	592
Pierīgas	727	717	382	450	29	12	21	12	12	12	274	222
Vidzemes	169	241	63	157	7	4	6	3	4	2	88	68
Kurzemes	218	305	31	142	9	11	11	6	8	11	155	132
Zemgales	295	342	132	213	15	7	13	11	9	5	124	103
Latgales	241	466	78	263	14	9	13	15	11	10	117	154
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>												
LATVIJA	200,1	173,3	124,3	101,6	6,2	5,5	5,1	4,0	3,1	3,2	59,7	56,4
Rīgas	403,4	258,7	297,8	150,2	9,2	11,3	7,3	6,2	3,6	4,6	83,1	83,4
Pierīgas	189,9	185,1	99,8	116,2	7,6	3,1	5,5	3,1	3,1	3,1	71,6	57,3
Vidzemes	71,4	102,7	26,6	66,9	3,0	1,7	2,5	1,3	1,7	0,9	37,2	29,0
Kurzemes	72,0	101,5	10,2	47,2	3,0	3,7	3,6	2,0	2,6	3,7	51,2	43,9
Zemgales	104,3	121,8	46,7	75,8	5,3	2,5	4,6	3,9	3,2	1,8	43,9	36,7
Latgales	69,7	136,4	22,5	77,0	4,0	2,6	3,8	4,4	3,2	2,9	33,8	45,1

3.5. tabula SASLIMSTĪBA AR VAKCĪNATKARĪGĀJĀM INFEKCIJAS SLIMĪBĀM

Table 3.5. INCIDENCE OF VACCINE-PREVENTABLE INFECTIOUS DISEASES

Latvijas statistiskais reģions	Garais klepus		Difterija		Masalas		Masaliņas		Epidēmiskais paročīts		Meningokoku infekcija	
	Whooping cough		Diphtheria		Measles		Rubella		Mumps		Meningococcal infection	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>												
LATVIJA	14	9	29	6	3	0	9	7	6	1	14	9
Rīgas	1	2	25	6	2	0	0	1	2	1	6	2
Pierīgas	0	2	3	0	0	0	1	0	0	0	1	3
Vidzemes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Kurzemes	6	2	0	0	0	0	2	3	0	0	2	1
Zemgales	0	1	0	0	1	0	6	3	2	0	1	1
Latgales	7	2	1	0	0	0	0	0	2	0	3	2
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>												
LATVIJA	0,6	0,4	1,3	0,3	0,1	0,0	0,4	0,3	0,3	0,04	0,6	0,4
Rīgas	0,1	0,3	3,5	0,8	0,3	0,0	0,0	0,1	0,3	0,1	0,8	0,3
Pierīgas	0,0	0,5	0,8	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3	0,8
Vidzemes	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
Kurzemes	2,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	1,0	0,0	0,0	0,7	0,3
Zemgales	0,0	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	2,1	1,1	0,7	0,0	0,4	0,4
Latgales	2,0	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,9	0,6

3.6. tabula SASLIMSTĪBA AR DABAS PERĒKĻU INFEKCIJAS SLIMĪBĀM

Table 3.6. INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES ORIGINATING FROM NATURE FOCAL POINTS

Latvijas statistiskais reģions	Jersinioze		Leptospiroze		Laimas slimība		Ērču encefalīts	
Statistical region of Latvia	Yersiniosis		Leptospirosis		Lyme disease		Tick-borne encephalitis	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>								
LATVIJA	56	47	3	5	488	720	184	328
Rīgas	9	17	2	0	113	199	41	62
Pierīgas	10	8	0	4	112	165	35	79
Vidzemes	6	2	0	1	56	69	27	38
Kurzemes	2	1	0	0	94	103	41	75
Zemgales	7	0	1	0	41	49	19	38
Latgales	22	19	0	0	72	135	21	36
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>								
LATVIJA	2,5	2,1	0,1	0,2	21,5	31,9	8,1	14,5
Rīgas	1,3	2,4	0,3	0,0	15,8	28,0	5,7	8,7
Pierīgas	2,6	2,1	0,0	1,0	29,2	42,6	9,1	20,4
Vidzemes	2,5	0,9	0,0	0,4	23,7	29,4	11,4	16,2
Kurzemes	0,7	0,3	0,0	0,0	31,1	34,3	13,5	25,0
Zemgales	2,5	0,0	0,4	0,0	14,5	17,4	6,7	13,5
Latgales	6,4	5,6	0,0	0,0	20,8	39,5	6,1	10,5

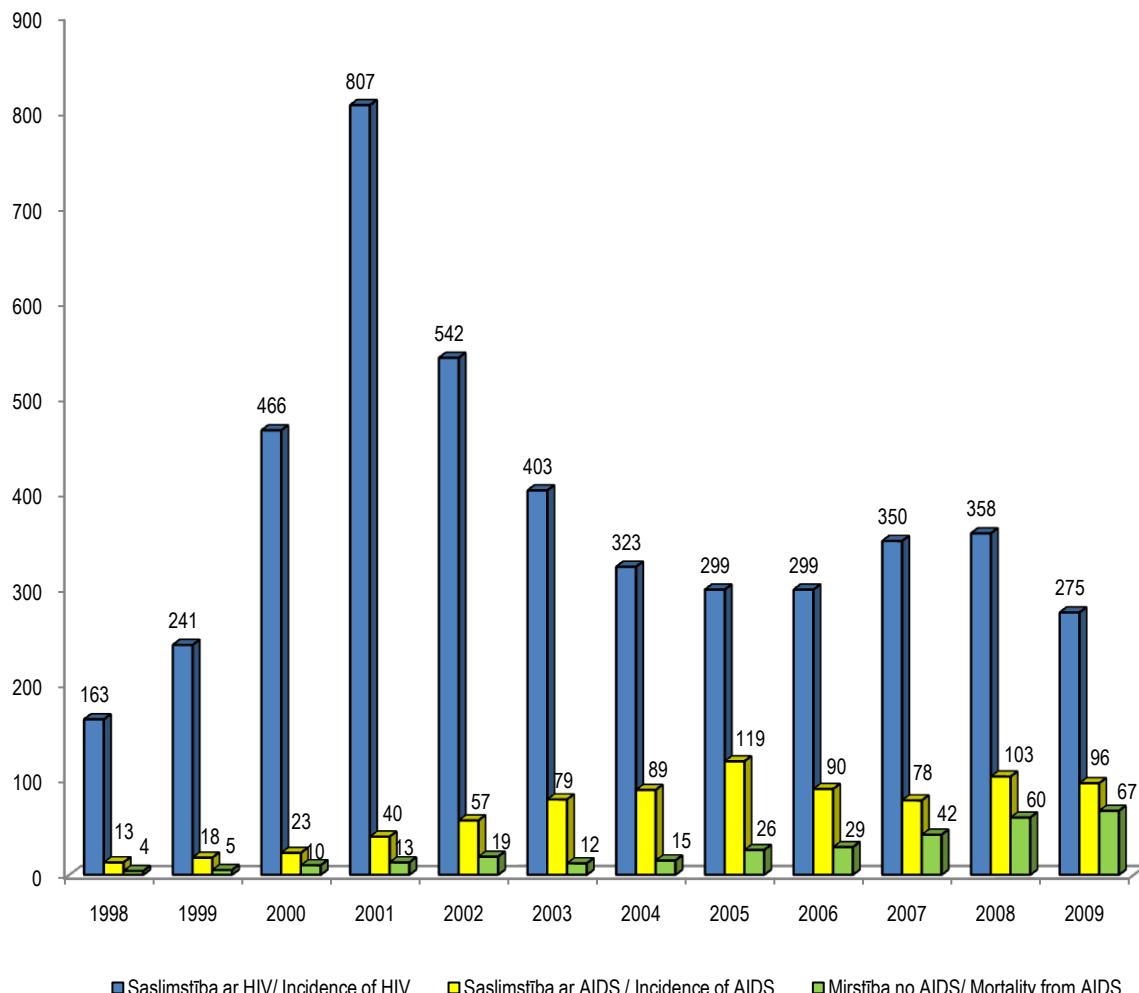
3.7. tabula SASLIMSTĪBA AR ĀDAS LIPIGAJĀM UN SEKSUĀLI TRANSMISĪVAJĀM SLIMĪBĀM

Table 3.7. INCIDENCE OF CONTAGIOUS SKIN DISEASES AND SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES

Latvijas statistiskais reģions	Kašķis		Dermatomikozes		Sifiliss		Gonoreja	
Statistical region of Latvia	Scabies		Dermatomycosis		Syphilis		Gonorrhoea	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>								
LATVIJA	911	838	454	371	234	173	487	433
Rīgas	115	174	86	83	104	75	173	175
Pierīgas	226	214	77	85	31	13	103	70
Vidzemes	101	95	35	33	12	26	31	32
Kurzemes	133	94	92	64	24	20	62	45
Zemgales	154	135	44	26	28	14	45	43
Latgales	182	126	104	80	35	25	73	68
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>								
LATVIJA	40,2	37,2	20,0	16,5	10,3	7,7	21,5	19,2
Rīgas	16,1	24,5	12,0	11,7	14,5	10,6	24,2	24,7
Pierīgas	59,0	55,2	20,1	21,9	8,1	3,4	26,9	18,1
Vidzemes	42,7	40,5	14,8	14,1	5,1	11,1	13,1	13,6
Kurzemes	43,9	31,3	30,4	21,3	7,9	6,7	20,5	15,0
Zemgales	54,5	48,1	15,6	9,3	9,9	5,0	15,9	15,3
Latgales	52,6	36,9	30,1	23,4	10,1	7,3	21,1	19,9

3.2. attēls SASLIMSTĪBA¹ AR HIV / AIDS² UN MIRSTĪBA³ NO AIDS LATVIJĀ ABSOLŪTOS SKAITĀS

Chart 3.2. INCIDENCE¹ OF HIV / AIDS² AND MORTALITY³ FROM AIDS IN LATVIA,
TOTAL NUMBER OF CASES

¹ Datu avots: Latvijas infektoloģijas centrs.

Data source: Infectology Centre of Latvia.

² Precizēti iepriekšējos gados publicētie dati.

The information is being updated and differ from the data reported before.

³ Datu avots: Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze.

Data source: Death Causes Register.

3.8. tabula BĒRNU (0 – 17 GADI) SASLIMSTĪBA AR ATSEVIŠKĀM INFEKCIJAS SLIMĪBĀM
 Table 3.8. CHILDREN'S (AGED 0 – 17 YEARS) MORBIDITY DUE TO
 SOME SPECIFIC INFECTIOUS DISEASES

Latvijas statistiskais reģions Statistical region of Latvia	Difterija		Laimas slimība		Ērču encefalīts		Masaliņas	
	Diphtheria	Lyme disease			Tick-born encephalitis		Rubella	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>								
LATVIJA	11	0	36	38	17	13	8	6
Rīgas	10	0	2	8	5	1	0	0
Pierīgas	1	0	9	3	6	2	0	0
Vidzemes	0	0	10	8	2	5	3	0
Kurzemes	0	0	5	6	4	1	2	3
Zemgales	0	0	4	4	0	0	2	3
Latgales	0	0	6	9	0	4	1	0
<i>uz 100 000 iedzīvotāju, 0 – 17 gadu vecumā / per 100,000 population aged 0 – 17</i>								
LATVIJA	2,7	0,0	8,9	9,7	4,2	3,3	2,0	1,5
Rīgas	9,0	0,0	1,8	7,3	4,5	0,9	0,0	0,0
Pierīgas	1,4	0,0	12,2	4,1	8,1	2,7	0,0	0,0
Vidzemes	0,0	0,0	22,2	18,6	4,4	11,7	6,7	0,0
Kurzemes	0,0	0,0	8,5	10,5	6,8	1,8	3,4	5,3
Zemgales	0,0	0,0	7,4	7,6	0,0	0,0	3,7	5,7
Latgales	0,0	0,0	10,1	15,8	0,0	7,0	1,7	0,0

turpinājums/ continued

Latvijas statistiskais reģions Statistical region of Latvia	Epidēmiskais paročīts		Akūts B hepatīts		Akūts C hepatīts	
	Mumps		Acute hepatitis B		Acute hepatitis C	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>						
LATVIJA	1	0	5	5	7	7
Rīgas	1	0	3	1	5	6
Pierīgas	0	0	1	1	1	1
Vidzemes	0	0	0	1	1	0
Kurzemes	0	0	0	1	0	0
Zemgales	0	0	1	1	0	0
Latgales	0	0	0	0	0	0
<i>uz 100 000 iedzīvotāju, 0 – 17 gadu vecumā / per 100,000 population aged 0 – 17</i>						
LATVIJA	0,2	0,0	1,2	1,3	1,7	1,8
Rīgas	0,9	0,0	2,7	0,9	4,5	5,5
Pierīgas	0,0	0,0	1,4	1,4	1,4	1,4
Vidzemes	0,0	0,0	0,0	2,3	2,2	0,0
Kurzemes	0,0	0,0	0,0	1,8	0,0	0,0
Zemgales	0,0	0,0	1,8	1,9	0,0	0,0
Latgales	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

3.9. tabula BĒRNU IMUNIZĀCIJAS LĪMENIS LATVIJĀ, 2005 – 2009
PROCENTOS NO KOPĒJĀ BĒRNU SKAITA ATTIECĪGAJĀ VECUMĀ
Table 3.9. CHILDREN'S IMMUNISATION RATE IN LATVIA, 2005 – 2009,
PERCENTAGE FROM TOTAL CHILDREN AT RESPECTIVE AGE

Infekcijas slimība	Vecums/ pote	Imunizācijas līmenis, %					Age/ shot	Infectious disease		
		Immunisation rate, %								
		2005	2006	2007	2008	2009				
Difterija	1 gads/ 3.pote	98,5	97,8	97,6	97,3	95,9	1 year/ 3 rd	Diphtheria		
	2 gadi/ 4.pote	95,6	96,1	95,0	93,5	91,5	2 years/ 4 th			
	8 gadi/ 5.pote	97,3	97,5	97,6	97,2	97,1	8 years/ 5 th			
	15 gadi/ 6.pote	96,5	96,2	96,5	97,0	95,2	15 years/ 6 th			
Stinguma krampji	1 gads/ 3.pote	98,5	97,8	97,6	97,3	95,3	1 year/ 3 rd	Tetanus		
	2 gadi/ 4.pote	95,6	96,1	95,0	93,3	91,3	2 years/ 4 th			
Garais klepus	1 gads/ 3.pote	98,5	97,8	97,6	97,3	95,3	1 year/ 3 rd	Whooping cough		
	2 gadi/ 4.pote	95,6	96,1	95,0	93,3	91,3	2 years/ 4 th			
Poliomielīts	1 gads/ 3.pote	98,5	97,8	97,6	97,3	95,9	1 year/ 3 rd	Poliomyelitis		
	2 gadi/ 4.pote	95,6	96,1	95,0	93,2	91,5	2 years/ 4 th			
	8 gadi/ 5.pote	97,3	97,5	97,6	97,1	97,1	8 years/ 5 th			
	15 gadi/ 6.pote	96,8	96,6	96,5	96,3	95,0	15 years/ 6 th			
Masalas	16-23 mēn./ 1.pote	95,0	95,3	96,9	96,6	95,7	16-23 months/ 1 st	Measles		
	8 gadi/ 2.pote	98,6	98,1	98,7	97,5	96,5	8 years/ 2 nd			
	15 gadi/ 2.pote	98,6	99,5	96,9	98,8	96,7	15 years/ 2 nd			
Masaliņas	16-23 mēn./ 1.pote	95,0	95,3	97,8	96,6	95,7	16-23 months/ 1 st	Rubella		
	8 gadi/ 1.pote	98,3	98,1	96,5	97,8	96,5	8 years/ 1 st			
	13 gadi / 2.pote (meitenes)	94,8	93,9	96,9	98,5	97,6	13 years / 2 nd (girls)			
Epidēmiskais parotīts	16-23 mēn./ 1.pote	95,0	98,5	97,8	96,6	95,7	16-23 months/ 1 st	Mumps		
	8 gadi/ 2.pote	98,3	98,1	98,7	97,8	96,5	8 years/ 2 nd			
	15 gadi/ 2.pote	98,4	98,5	99,5	98,9	96,7	15 years/ 2 nd			
Tuberkuloze	1 gads/ 1.pote	99,6	99,9	96,8	98,7	98,8	1 year/ 1 st	Tuberculosis		
Vīrushepatīts B	1 gads/ 3.pote	98,1	96,6	98,7	96,2	93,6	1 year/ 3 rd	Viral hepatitis B		
Haemophilus influenzae	1 gads/ 3.pote	94,4	97,8	97,1	96,0	94,4	1 year/ 3 rd	Haemophilus influenzae		

3.10. tabula PIEAUGUŠO IMUNIZĀCIJA PRET DIFTERIJU, 2005 – 2009
ABSOLŪTOS SKAITĀOS

Table 3.10. ADULTS' IMMUNISATION AGAINST DIPHTHERIA, 2005 – 2009
TOTAL NUMBERS

Latvijas statistiskais reģions	2005	2006	2007	2008	2009
Statistical region of Latvia					
LATVIJA	110202	104526	97732	90920	79284
Rīgas	21465	22522	25666	22997	19976
Pierīgas	15056	14807	15116	14217	12280
Vidzemes	11948	12249	11020	9514	8297
Kurzemes	18502	16502	12999	12778	10952
Zemgales	15883	15138	13134	12398	11111
Latgales	27348	23308	19797	19016	16668

NEINFEKCIJAS SLIMĪBAS

CUKURA DIABĒTS

Ar katru gadu Latvijā turpina pieaugt cukura diabēta pacientu skaits. Ar noteiktām slimībām slimojos pacientu reģistrā par pacientiem, kuri slimos ar cukura diabētu (turpmāk tekstā – Reģistrs) 2009.gadā ir reģistrēti 67 348 cukura diabēta pacienti jeb 2995,4 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju (2008.gadā – 63 409 jeb 2804,1 uz 100 000 iedzīvotāju). 2009.gadā samazinājies pirmreizēji Reģistra uzskaitē uzņemto cukura diabēta pacientu skaits – 7097 pacienti jeb 314,8 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju (2008.gadā – 8236 pacienti jeb 363,4 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju).

Analizējot cukura diabēta izplatības un saslimstības rādītājus 2009.gadā pa Latvijas statistiskajiem reģioniem, secināts, ka visvairāk uzskaitē esošu pacientu uz attiecīgā reģiona iedzīvotājiem ir Rīgas un Latgales statistiskajos reģionos – 3278,0 un 3263,6 uz 100 000 iedzīvotāju, savukārt, visvairāk pirmreizēji reģistrētu pacientu ir Kurzemes un Latgales statistiskajos reģionos (attiecīgi 336,7 un 366,4 uz 100 000 iedzīvotāju).

2009.gadā Reģistra uzskaitē ir 62 966 jeb 93,5% 2.tipa, 3792 jeb 5,6% 1.tipa un 584 jeb 0,9% cita precīzēta cukura diabēta pacienti. Arī pirmreizēji uzskaitē nemto pacientu sadalījums ir līdzīgs – lielākā daļa jeb 97,3% (6896 pacienti) ir 2.tipa, 2,2% (161) - 1.tipa un 0,5% (33) ir cita precīzēta cukura diabēta pacienti.

No 2009.gadā Reģistra uzskaitē uzņemtiem cukura diabēta pacientiem 61,2% ir sievietes un 38,8% - vīriešu. Savukārt, analizējot pacientu vecuma sadalījumu, 2009.gadā saslimušo bērnu un jauniešu (vecuma grupā 0-19 gadi) īpatsvars no visiem reģistra uzskaitē uzņemtajiem pacientiem ir 1,3% (95 pacienti). Saslimstības rādītāji strauji pieaug pēc 40 gadu vecuma un visvairāk ar cukura diabētu saslimušo ir 60-79 gadus vecu cilvēku vidū (kopējā uzskaitē uzņemto pacientu struktūrā šīs vecumgrupas īpatsvars ir 52,4%).

Sanemtās ārstēšanas veids tika analizēts pacientiem, par kuriem konkrētajā gadā Reģistrā ir aktualizēta informācija. 2009.gadā 98,9% 1.tipa cukura diabēta pacientu saņem insulīna terapiju. 69,2% 2.tipa cukura diabēta pacientu saņem orālo antidiabētisko preparātu terapiju (OADP), to īpatsvars ir pieaudzis – 2008.gadā tie bija 68,2%. Nedaudz samazinās 2.tipa cukura diabēta pacientu īpatsvars, kas saņem tikai insulīna terapiju – no 11,7% 2008. gadā līdz 11,5% pacientu 2009.gadā. 8,9% 2.tipa cukura diabēta pacientu 2009.gadā saņem kombinēto terapiju (OADP un insulīns). Samazinās 2.tipa cukura diabēta pacientu īpatsvars, kuri ārstējas tikai ar diētu – ja 2008.gadā tie bija 10,6% pacientu, tad 2009.gadā - 9,7% pacientu.

Glikēmijas mērķa rādītājs, glikētais hemoglobīns (HbA_{1c}), 2009.gadā noteikts 63,3% cukura diabēta pacientu, kas ir par 4,8 procentpunktiem mazāk kā 2008.gadā (68,1%). HbA_{1c} rādītājs zemāks par 6,5% ir 39,7% diabēta pacientu, robežās no 6,51% līdz 7,5% - 30,3% pacientu, bet 30% pacientu šīs rādītājs pārsniedz 7,5%. 1.tipa cukura diabēta pacientiem vidējā HbA_{1c} vērtība ir augstāka – 8,6% (95% TI 8,52% - 8,68%), 2.tipa diabēta pacientiem tā ir 7,1% (95% TI 7,09% - 7,11%) un cita precīzēta cukura diabēta pacientiem – 7,5% (95% TI 7,29% - 7,71%).

Neapmierinoši ir cukura diabēta pacientu lipīdu rādītāji. 2009.gadā kopējais holesterīna rādītājs 79,8% pacientu ir lielāks par 4,5 mmol/l, zema blīvuma holesterīns mazāks par 2 mmol/l ir tikai 10,5% cukura diabēta pacientu. Savukārt, paaugstināts triglicerīdu līmenis virs 1,7 mmol/l ir 51,8% cukura diabēta pacientu. Attiecīgu dislipidēmijas jeb lipīdu līmeni koriģējošo terapiju 2009.gadā saņem 40,8% cukura diabēta pacientu.

NON – COMMUNICABLE DISEASES

DIABETES MELLITUS

The number of diabetes mellitus patients continues to increase with every year. 67 348 diabetes mellitus patients were registered in the Register of Patients Suffering from Particular Diseases (further – Register) in 2009 or 2 995.4 per 100 000 population (63 409 patients or 2804.1 per 100 000 population in 2008). The number of newly-registered diabetes mellitus patients decreased in 2009 - 7097 patients or 314.8 patients per 100 000 population (8236 patients or 363.4 patients per 100 000 population in 2008).

An analysis of the prevalence and incidence of diabetes mellitus patients per statistical region in Latvia in 2009 shows that most registered patients were in the Riga and Latgale statistical regions (3278.0 and 3263.6 per 100 000 population respectively), but the highest number of newly-registered patients were registered in the Kurzeme and Latgale statistical regions (336.7 and 366.4 per 100 000 population respectively).

There were 62 966 or 93.5% of type 2 diabetes mellitus patients and 3 792 or 5.6% of type 1 diabetes mellitus patients registered in the Register in 2009. The breakdown of for the newly-registered patients was similar; the majority of them - 97.3% (6896 patients) -have diabetes mellitus type 2, 2.2% (161) - diabetes mellitus type 1 and 0.5% (33) have other specified types of diabetes mellitus.

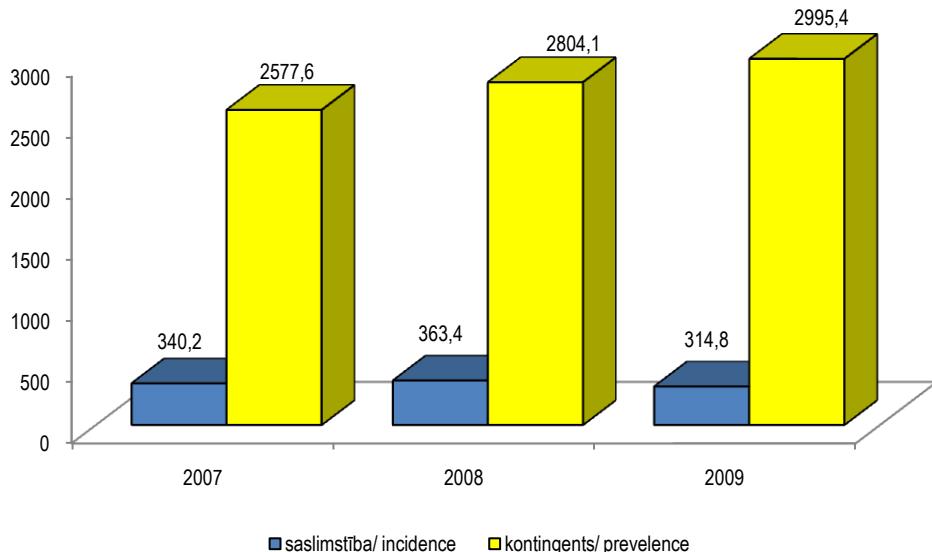
From the total number of diabetes mellitus patients registered in the 2009, 61.2% were female and 38.8% male. When analyzed by age group, the proportion of registered children at age 0-19 years was 1.3% (95 patients) in 2009. The incidence rates increase significantly after 40. The highest proportion of incidence was observed between the ages of 60 to 79 (this age group composes 52.4% of the total number of registered patients).

The type of treatment was analyzed for patients, whose information in the Register was updated in the reference year. In 2009, 98.9% of diabetes mellitus type 1 patients received insulin therapy. 69.2% of diabetes mellitus type 2 patients received oral antidiabetic therapy. The proportion of this therapy has increased; 68.2% of this type of patient received this therapy in 2008. The proportion of diabetes mellitus type 2 patients who were prescribed the insulin only has decreased from 11.7% in 2008 to 11.5% in 2009. The proportion of diabetes mellitus type 2 patients who receives the diet only has decreased from 10.6% in 2008 to 9.7% in 2009. The proportion of patients who receives combined therapy (oral antidiabetic therapy and insulin) is 8.9% in 2009.

The target indicator for glycaemia, glycated haemoglobin (HbA_{1c}), was determined in 63.3% of diabetes mellitus patients in 2009. This is 4.8% less than in 2008 (68.1%). The HbA_{1c} indicator is below 6,5% for 39,7% of diabetes mellitus patients, within 6,51% and 7,5% for 30,3% patients, but for 30% patients this indicator exceeds 7,5%. The average value of HbA_{1c} for diabetes mellitus type 1 patients was the highest – 8,6% (95% CI 8,52% - 8,68%), it was 7,1% for diabetes mellitus type 2 patients (95% CI 7,09% - 7,11%) and 7,5% for other specified type of diabetes mellitus (95% CI 7,29% - 7,71%).

The lipid spectrum values for diabetes mellitus patients are unsatisfactory. The values of total cholesterol exceed 4.5 mmol/l for 79.8% of patients, but low density cholesterol below 2 mmol/l was recorded only for 10.5% of patients. The elevated level of triglycerides above 1.7 mmol/l was recorded for 51.8% of patients. In 2009, 40.8% of diabetes mellitus patients received the appropriate lipid level correcting therapy.

**3.3.attēls CUKURA DIABĒTA PREVALENCE UN INCIDENCE LATVIJĀ
UZ 100 000 IEDŽIVOTĀJU, 2007. - 2009.GADĀ¹**
Chart 3.3.PREVALECE AND INCIDENCE OF DIABETES MELLITUS,
2007-2009, PER 100, 000 POPULATION¹

**3.11. tabula UZSKAITĒ ESOŠO PACIENTU SKAITS UZ 100 000 IEDŽIVOTĀJU
SADALĪJUMĀ PA STATISTISKAJIEM REĢIONIEM, 2007. - 2009.GADĀ¹**
Table 3.11.PREVALENCE OF DIABETES MELLITUS IN LATVIAN STATISTICAL REGIONS, 2007-2009
PER 100,000 POPULATION¹

Latvijas statistiskais reģions	2007		2008		2009	
	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju
Statistical region of Latvia	total numbers	per 100,000 population	total numbers	per 100,000 population	total numbers	per 100,000 population
LATVIJA	58534	2577,6	63409	2804,1	67348	2995,4
Rīgas	20622	2874,7	21988	3083,8	23156	3278,0
Pierīgas	8917	2344,4	9897	2531,0	10543	2708,2
Vidzemes	5588	2349,8	6147	2609,3	6570	2812,9
Kurzemes	6833	2250,5	7587	2515,4	8179	2730,8
Zemgales	6928	2443,9	7432	2636,1	7810	2791,2
Latgales	9644	2769,1	10357	3063,1	11089	3263,6

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimoj ar cukura diabētu.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Diabetes Mellitus.

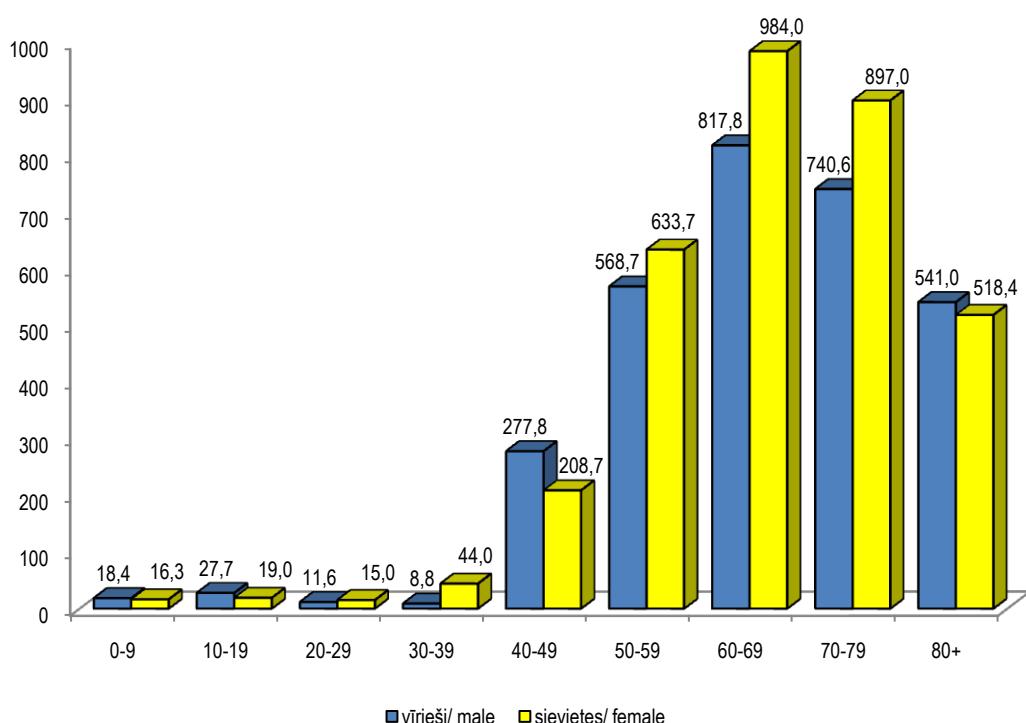
3.12. tabula UZSKAITĒ UZNEMTO PACIENTU SKAITS UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU SADALĪJUMĀ PA STATISTISKAJIEM REĢIONIEM, 2007.-2009.GADĀ¹

Table 3.12. INCIDENCE OF DIABETES MELLITUS IN LATVIAN STATISTICAL REGIONS, 2007-2009
PER 100,000 POPULATION¹

Latvijas statistiskais reģions	2007		2008		2009	
	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju per 100,000 population	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju per 100,000 population	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju per 100,000 population
Statistical region of Latvia	total number	per 100,000 population	total number	per 100,000 population	total number	per 100,000 population
LATVIJA	7743	340,2	8236	363,4	7097	314,8
Rīgas	2651	368,2	2468	345,1	2165	305,1
Pierīgas	1312	348,2	1423	371,6	1151	297,1
Vidzemes	707	295,7	938	396,3	732	312,1
Kurzemes	962	315,6	1119	369,8	1012	336,7
Zemgales	800	281,6	958	338,9	785	279,5
Latgales	1302	370,5	1330	384,4	1252	366,4

3.4. attēls 2009.GADĀ REĢISTRĒTO CUKURA DIABĒTA PACIENTU SKAITS UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU SADALĪJUMĀ PA DZIMUMIEM UN VECUMA GRUPĀM¹

Chart 3.4. INCIDENCE OF DIABETES MELLITUS BY GENDER AND AGE GROUPS, 2009, PER 100,000 POPULATION¹

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimoj ar cukura diabētu.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Diabetes Mellitus.

3.13. tabula UZSKAITĒ ESOŠO PACIENTU¹ SADALĪJUMS PĒC SAŅEMTĀS TERAPIJAS VEIDA², CUKURA

DIABĒTA TIPO UN LATVIJAS STATISTISKAJIEM REĢIONIEM 2009.GADĀ

Table 3.13. DIABETES MELLITUS PATIENT TURNOVER¹ AND THERAPY DIVISION² INTO LATVIAN STATSTICAL REGIONS, 2009

Latvijas statistiskais reģions	1.tipa cukura diabēts (E10)	2.tipa cukura diabēts (E11)				Cits precizēts cukura diabēts (E13)			
		Insulīna lietotāji	Tikai diēta	Tikai OADP ³	OADP+ insulīns	Tikai insulīns	Tikai diēta	Tikai OADP	OADP un insulīns
Statistical region of Latvia	Type 1 diabetes (E10)	Type 2 diabetes (E11)				Other specified diabetes (E13)			
	Insulin	Diet	Oral antidiabetic medicine	Oral antidiabetic medicine and insulin	Insulin	Diet	Oral antidiabetic medicine	Oral antidiabetic medicine and insulin	Insulin
LATVIJA	2834	4433	31663	4075	5252	30	74	28	197
Rīgas	1016	1110	9680	1448	1863	11	29	14	90
Pierīgas	427	778	5306	622	549	3	14	1	18
Vidzemes	297	487	3025	399	491	1	2	2	8
Kurzemes	391	475	3986	547	753	6	4	3	24
Zemgales	315	607	3363	482	812	4	9	5	23
Latgales	388	976	6302	577	784	5	16	3	34

3.14. tabula CUKURA DIABĒTA PACIENTU SADALĪJUMS PĒC KLĪNISKO IZMEKLĒJUMU REZULTĀTIEM 2007. – 2009.GADĀ^{1,2}

Table 3.14. DIABETES PATIENT BRAKEDOWN BY RESULTS OF CLINICAL EXAMINATIONS^{1,2}, 2007-2009

Izmeklējums	Rādītājs	2007		2008		2009		Clinical examination
		Pacientu skaits	Īpatsvars, %	Pacientu skaits	Īpatsvars, %	Pacientu skaits	Īpatsvars %	
	Indicator	Number of patients	Percentage	Number of patients	Percentage	Number of patients	Percentage	
HbA1c (%)	<=6,5	13642	35,1	16911	39,2	16937	39,7	HbA1c (%)
	6,51-7,5	11550	29,8	12795	29,6	12917	30,3	
	>7,51	13603	35,1	13448	31,2	12773	30,0	
Kopējais holesterīns/ (mmol/l)	<4,5	6660	16,5	8580	19,8	8556	20,2	Total cholesterol (mmol/l)
	>=4,5	33724	83,5	34686	80,2	33728	79,8	
Zema blīvuma holesterīns (mmol/l)	<2,0	3209	10,5	Low density cholesterol (mmol/l)
	>=2,0	27207	89,5	
Triglicerīdi (mmol/l)	<1,7	15994	48,7	18284	48,8	17728	48,2	Triglycerides (mmol/l)
	>=1,7	16862	51,3	19201	51,2	19039	51,8	

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar cukura diabētu.

Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Diabetes Mellitus.

² Pacienti, par kuriem 2009.gadā aktualizēta informācija Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrā par pacientiem, kuri slimio ar cukura diabētu.

Patients for whom are updated information in the Register Suffering from Particular Diseases about diabetes mellitus patients, in 2009.

³ OADP – Orālie antidiabētiskie preperāti.

ONKOLOGIJA

Kopumā 2009.gada beigās Ar noteiktām slimībām slimohošu pacientu reģistrā par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskajām slimībām (turpmāk – Reģistrs) uzskaitē ir 60676 jeb 2698,7 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju ar ļaundabīga audzēja diagnozi. Tas ir par 27,3 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju vairāk nekā 2008.gadā. Jāatzīmē, ka 2009. gada martā Latvijas vēža reģistrā esošā informācija tika pievienota Ar noteiktām slimībām slimohošu pacientu reģistram, vienlaicīgi veicot Reģistra datu kvalitātes kontroles pasākumus, kas ietekmēja arī iepriekš Reģistra uzskaitē esošo pacientu skaitu.

Analizējot datus par saslimstību ar ļaundabīgajiem audzējiem Latvijā, jāsecina, ka 2009.gadā reģistrēti 444,4 jauni saslimšanas gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, tas ir par 18,3 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju vairāk nekā 2008.gadā. Jāpiebilst, ka šo rādītāju ietekmēja arī Reģistra datu pilnīguma un datu kvalitātes nodrošināšanai veiktie pasākumi. Sadarbībā ar ārstniecības iestādēm - piemēram, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcu, ir palielinājies pirmreizēji reģistrēto saslimšanu gadījumu skaits ar limfātisko, asinsrades audu ļaundabīgiem audzējiem (kodi C81-C96 pēc SSK-10), kas 2009. gadā ir 29,3 saslimšanas gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju (2008. gadā 21,1 uz 100 000 iedzīvotāju).

Visaugstākā saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem uz 100 000 iedzīvotāju reģistrēta Kurzemes statistiskajā reģionā (505,4), tad seko Latgales (471,7) un Rīgas (455,4) statistiskie reģioni.

Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem 2009.gadā ir nedaudz palielinājusies, sasniedzot 262,4 gadījumus uz 100 000 iedzīvotāju (2008.gadā – 257,4 uz 100 000 iedzīvotāju). Tomēr šīs svārstības nav uzskatāmas par būtiskām.

Jāsecina, ka ir samazinājies agrīni diagnosticēto (I+II stadijā) audzēju skaits no 41,6% 2008. gadā uz 38,3% 2009. gadā. Augsts ir novēloti diagnosticēto ļaundabīgo audzēju īpatsvars. No Reģistra uzskaitē uzņemtajiem pacientiem 2009. gadā 19,6% pacientu bija ar ļaundabīgajiem audzējiem IV stadijā (2008. gadā – 17,3%). Augsts ir bez precīzetas stadijas audzēju īpatsvars, kas ir 24,9% no visu lokalizāciju audzējiem.

Vizuālās lokalizācijas audzēju stadija diagnozes apstiprināšanas brīdī ir viens no veselības aprūpes kvalitātes rādītājiem. 2009.gadā III un IV stadijā tika diagnosticēti 25,8% no visiem vizuālās lokalizācijas audzējiem, salīdzinot ar 2008.gadu, tas ir tikai par 0,3 procentpunktiem vairāk (2008.gadā – 25,5%). Tas nav vērā ņemams pieaugums, turklāt tas varetu būt izskaidrojams arī ar to, ka 2009.gadā ir lielāks kopējais reģistrēto pacientu skaits, kas līdz ar to proporcionāli ietekmē šo rādītāju.

Nedaudz ir samazinājies arī pacientu īpatsvars, kuri dzīvo 5 un vairāk gadus pēc diagnozes apstiprināšanas. 2009.gadā 58,3% no visiem uzskaitē esošajiem pacientiem bija nodzīvojuši 5 un vairāk gadus, savukārt, 2008.gadā tie bija 59,1%. Šo rādītāju varēja ietekmēt iepriekš minētie Reģistra datu kvalitātes nodrošināšanas pasākumi.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir samazinājusies pirmā gada letalitāte. Pirmā gada letalitātes rādītājs 2008.gadā saslimušajiem pacientiem bija 27,9%, kas salīdzinot ar 2007.gadu ir par 7 procentpunktiem mazāk (2007.gadā - 34,9%). Savukārt, atkarībā no audzēja diagnosticēšanas stadijas, pirmā gada letalitātes rādītājs pacientiem, kuriem slimība diagnosticēta I stadijā, ir 8,5%, bet IV stadijā diagnosticētajiem audzējiem - 63,7%.

Novērotā 5 gadu dzīvīlde 2004.gadā saslimušajiem pacientiem ir 35,4%. Pacientiem, kuriem ļaundabīgais audzējs diagnosticēts I stadijā, novērotā 5 gadu dzīvīlde ir 77%, bet IV stadijā diagnosticētajiem tikai 5,5%.

Tā kā ar 2009.gadu informācija par pacientiem ar ļaundabīgiem audzējiem tiek apkopota Veselības ekonomikas centrā (iepriekš to apkopoja Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcā) un ir nedaudz mainījusies datu apstrādes metodoloģija, tad uzskatām, ka nav iespējama tieša un viennozīmīga visu rādītāju salīdzināšana ar iepriekšējiem gadiem.

ONCOLOGY

60 676 patients with a cancer diagnosis were registered in the Register of Patients Suffering from Particular Diseases (further – Register) or 2 698.7 per 100 000 population in 2009. This is 27.3 cases per 100 000 population more than in 2008. It should be mentioned that data from the Latvian Cancer Registry was incorporated in the Register of Patients with Particular Diseases in March 2009. At the same time the measures of data quality control performed influenced the number of registered patients in the Register.

An analysis of the incidence of malignant neoplasm in Latvia shows that 444.4 new cases per 100 000 population were registered in 2009. This is 18.3 cases per 100 000 population more than in 2008. The rate is influenced by the performed measures to ensure the Register's data completeness and data quality. In cooperation with medical institutions (for example, the Riga East University Hospital), the number incidence cases have increased for malignant neoplasms of lymphoid, haematopoietic and related tissue (ICD-10 codes: C81-C96). In 2009, there were 29.3 cases of incidence per 100 000 population compared to 21.1 in 2008.

The highest incidence rates per 100 000 population were registered in the statistical region of Kurzeme (505.4), followed by statistical regions of Latgale (471.7) and Riga (455.4).

Cancer caused mortality increased slightly in 2009. It reached 262.4 cases per 100 000 population in 2009 compared to 257.4 in 2008. However the variations are not significant.

The number of early diagnosed cancer cases (stage I and II) has decreased from 41.6% in 2008 to 38.3% in 2009. The proportion of late diagnosed cases is high. In 2009, 19.6% of patients were placed in the Register at stage IV (17.3% in 2008). The proportion of cases without stage specified is high too – 24.9% of cancers of all localizations.

One of the health care quality indicators is the stage at the moment of diagnose for visually localized cancers. In 2009, 25.8% of all visually localized cancers were diagnosed at stage III and IV. In comparison with 2008 the increase is 0.3 percent points (25.5% in 2008). This is not a significant increase. Besides, this could be explained by the higher total number of registered patients in 2009 that could influence this value in proportion.

The number of patients who survive five or more years after diagnose of cancer has slightly decreased. In 2009, 58.3% of all registered patients have survived five and more years after diagnose confirmation (59.1% in 2008). This indicator could be influenced by the measures taken to ensure the Register's data quality as mentioned before.

Lethality in the first year decreased by 7% in comparison with the previous year or from 34.9% in 2007 to 27.9% in 2008. According to stage at the moment of cancer diagnosis, the rate of first year's lethality is 8.5% if the cancer is diagnosed at stage I or 63.7% at stage IV.

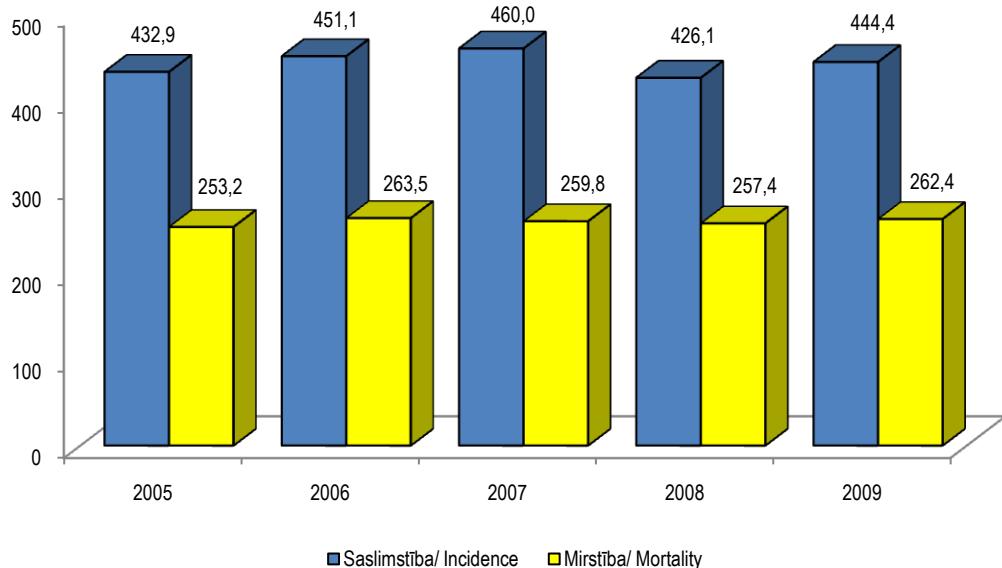
The observed five year survival for patients who became ill in 2004 is 35.4%. Taking into account the stage at the moment of diagnosis, the observed five year survival for patients at stage I was 77% compared to 5.5% at stage IV.

The information on patients with malignant neoplasm has been summarized in The Centre of Health Economics since 2009; prior to that it was done in the Riga East University Hospital. The methodology of data processing has also changed. As a result of this we consider that direct and unequivocal data comparison with the previous years is not possible.

3.5. attēls SASLIMSTĪBA¹ UN MIRSTĪBA² NO ĽAUNDABĪGIEM AUDZĒJIEM

UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU

Chart 3.5. INCIDENCE¹ AND MORTALITY² FROM MALIGNANT TUMOURS
PER 100,000 POPULATION

3.15. tabula UZSKAITĒ ESOŠO PACIENTU SKAITS AR ĽAUNDABĪGA AUDZĒJA DIAGNOZI SADALĪJUMĀ PA LATVIJAS STATISTISKAJIEM REĢIONIEM 2007.-2009.GADĀ,¹

Table 3.15. PREVALENCE OF MALIGNANT TUMORS IN LATVIAN STATISTICAL REGIONS, 2007-2009¹

Latvijas statistiskais reģions	2007		2008		2009	
	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju	absolūtos skaitļos	uz 100 000 iedzīvotāju
Statistical region of Latvia	total number	per 100,000 population	total number	per 100,000 population	total number	per 100,000 population
LATVIJA	59010	2598,5	60409	2671,4	60676	2698,7
Rīgas	24411	3402,8	25198	3534,0	25103	3553,6
Pierīgas	7844	2062,3	7906	2021,9	8142	2091,5
Vidzemes	5521	2321,7	5636	2392,4	5604	2399,3
Kurzemes	7523	2477,8	7667	2541,9	7807	2606,6
Zemgales	5851	2064,0	5946	2109,1	5900	2108,6
Latgales	7859	2256,6	8055	2382,2	8115	2388,3
Nezināms/ unknown	1	x	1	x	5	x

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimoj ar onkoloģiskām slimībām.

Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

² Datu avots: Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze.

Data source: Death Causes Register.

**3.16. tabula PIRMREIZĒJI REĢISTRĒTO GADĪJUMU SKAITS¹ UN MIRUŠO PACIENTU SKAITS² AR
ĻAUNDABĪGA AUDZĒJA DIAGNOZI SADALĪJUMĀ PA LATVIJAS STATISTISKAJIEM REĢIONIEM
2007.-2009.GADĀ, ABSOLŪTAJOS SKAITĀOS**

Table 3.16. INCIDENCE¹ AND MORTALITY² FROM MALIGNANT TUMORS IN LATVIAN STATISTICAL REGIONS, 2007-2009, TOTAL NUMBER

Latvijas statistiskais reģions	2007		2008		2009	
	uzskaitē nēmto pacientu skaits	mirušo pacientu skaits	uzskaitē nēmto pacientu skaits	mirušo pacientu skaits	uzskaitē nēmto pacientu skaits	mirušo pacientu skaits
Statistical region of Latvia	number of new cases	number of death	number of new cases	number of death	number of new cases	number of death
absolūtos skaitos/ total number						
LATVIJA	10470	6166	9656	5833	10020	5947
Rīgas	3533	2119	3379	1887	3232	1929
Pierīgas	1577	1143	1270	931	1507	899
Vidzemes	1123	938	1073	628	1036	646
Kurzemes	1384	1040	1367	770	1519	836
Zemgales	1166	946	1029	668	1110	704
Latgales	1686	1271	1538	949	1612	933
Nezināms/ unknown	1	0	0	0	4	0
Uz 100 000 iedzīvotāju/ per 100,000 population						
LATVIJA	460,0	270,9	426,1	257,4	444,4	262,4
Rīgas	490,7	294,3	472,5	263,8	455,4	269,7
Pierīgas	418,6	303,5	331,7	243,1	389,0	234,8
Vidzemes	469,7	392,5	453,3	265,3	441,7	272,9
Kurzemes	454,0	341,3	451,7	254,4	505,4	276,2
Zemgales	410,5	333,0	364,0	236,3	395,2	249,0
Latgales	479,8	361,6	444,6	274,3	471,7	269,7

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojušo pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskām slimībām.

Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

² Datu avots: Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze.

Data source: Death CauseS Register.

**3.17. tabula PIRMREIZĒJI REĢISTRĒTO GADĪJUMU SKAITS AR ĪAUNDABĪGA AUDZĒJA DIAGNOZI
SADALIJUMĀ PA AUDZĒJA LOKALIZĀCIJĀM UN DZIMUMIEM¹**

Table 3.17. INCIDENCE OF MALIGNANT TUMORS BY NEOPLASMS ALLOCATION AND GENDER¹

Lokalizācija	SSK-10 kods	Kopā		Vīrieši		Sievietes		Allocation	
		absolūtos skaitos	uz 100 000 iedzīvotāju	absolūtos skaitos	uz 100 000 iedzīvotāju	absolūtos skaitos	uz 100 000 iedzīvotāju		
	ICD -10 code	Total		Male		Female			
		total number	per 100,000 population	total number	per 100,000 population	total number	per 100,000 population		
Visas lokalizācijas	C00-C97	10020	444,4	4924	473,3	5096	419,6	All malignant neoplasms	
lūpas	C00	9	0,4	7	0,7	2	0,2	lip	
mēle	C01, C02	43	1,9	28	2,7	15	1,2	tongue	
lielo siekalu dziedzeris	C07, C08	23	1,0	15	1,4	8	0,7	parotid gland; salivary glands	
pārējās mutes dobuma daļas	C03- C06	39	1,7	31	3,0	8	0,7	rest of the mouth parts	
rīkles mutes daļa	C09, C10	42	1,9	36	3,5	6	0,5	tonsil, oropharynx	
aizdegune	C11	5	0,2	2	0,2	3	0,2	nasopharynx	
rīkles balsenes daļa	C12, C13	24	1,1	21	2,0	3	0,2	piriform sinus; hypopharynx	
barības vads	C15	120	5,3	99	9,5	21	1,7	oesophagus	
kunģis	C16	603	26,7	345	33,2	258	21,2	stomach	
resnā zarna	C18	580	25,7	238	22,9	342	28,2	colon	
taisnā zarna, rektosigmoidālā daļa, anuss	C19 – C21	433	19,2	213	20,5	220	18,1	rectosigmoid junction; rectal; anus and anal canal	
aknas un intrahepatiskie žultsceļi	C22	122	5,4	66	6,3	56	4,6	liver and intrahepatic bile ducts	
žultspūšļa un ekstrahepatiskie žultsceļi	C23, C24	74	3,3	27	2,6	47	3,9	gallbladder; other and unspecified parts of biliary tract	
aizkunčīga dziedzeris	C25	383	17,0	192	18,5	191	15,7	Pancreas	
deguna dobums, blakus- dobums un vidusauss	C30, C31	23	1,0	10	1,0	13	1,1	nasal cavity and middle ear; accessory sinuses	
balsene	C32	138	6,1	130	12,5	8	0,7	larynx	
traheja, bronhi, plaušas	C33, C34	1119	49,6	896	86,1	223	18,4	trachea; bronchus and lung	
kauli, locītavas, skrimšļi	C40, C41	41	1,8	25	2,4	16	1,3	bone and articular cartilage of limbs	
saistaudi u.c. audi	C45 – C49	75	3,3	38	3,7	37	3,0	mesothelial and soft tissue	
ādas melanoma	C43	158	7,0	63	6,1	95	7,8	melanoma of skin	
citi ādas audzēji	C44	784	34,8	331	31,8	453	37,3	other malignant neoplasms of skin	

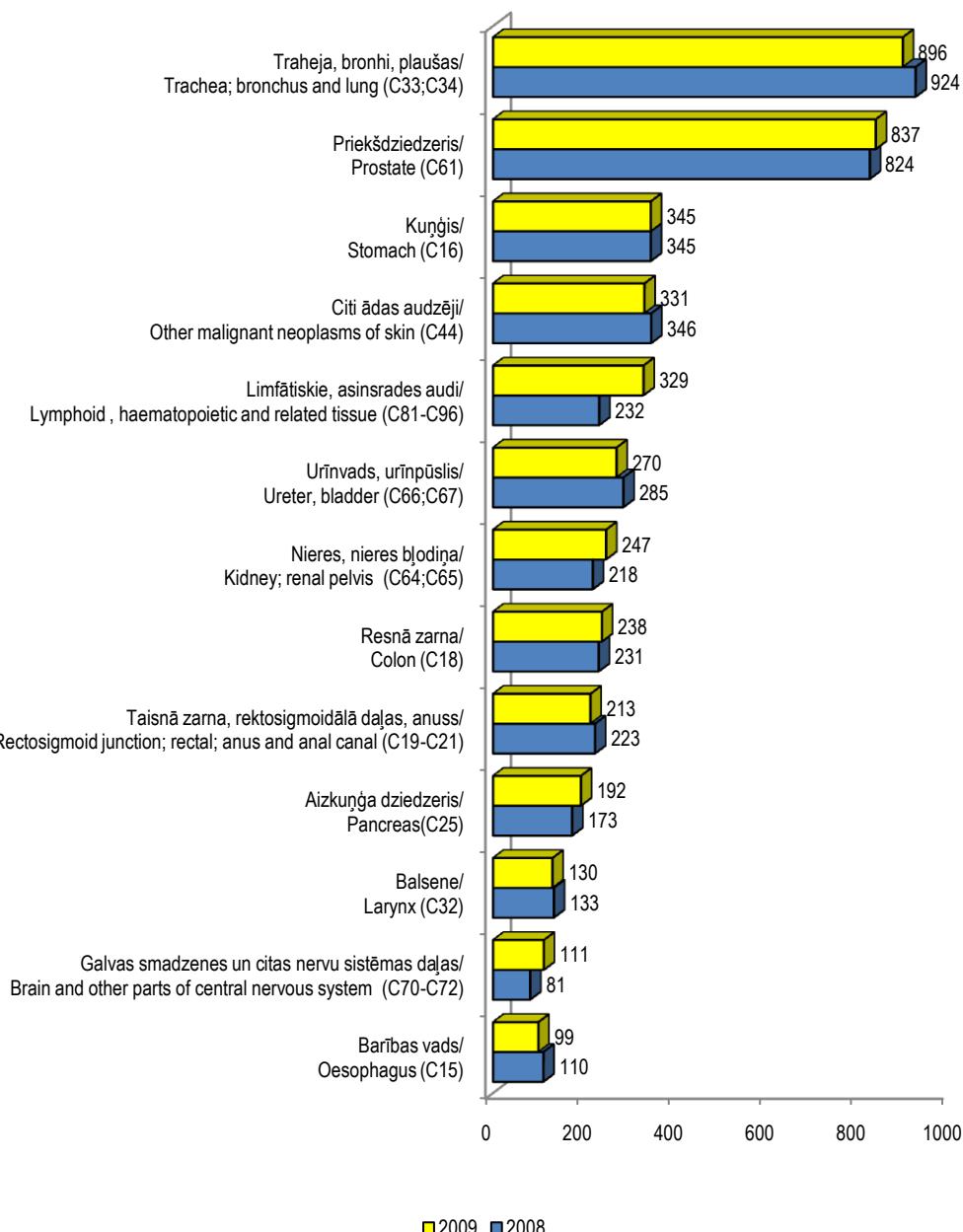
¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskām slimībām.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

turpinājums/ continued

Lokalizācija	SSK-10 kods	Kopā		Vīrieši		Sievietes		Allocation
		absolūtos skaītus	uz 100 000 iedzīvotāju	absolūtos skaītus	uz 100 000 iedzīvotāju	absolūtos skaītus	uz 100 000 iedzīvotāju	
		Total	per 100,000 population	total number	per 100,000 population	total number	per 100,000 population	
krūts	C50	988	43,8	11	1,1	977	80,4	breast
dzemdes kakls	C53	230	18,9	-	-	230	18,9	cervix uteri
dzemdes kermenis	C54, C55	352	29,0	-	-	352	29,0	corpus uteri
olnīcas	C56	340	28,0	-	-	340	28,0	ovary
priekšdziedzeris	C61	837	80,5	837	80,5	-	-	prostate
sēklinieki	C62	34	3,3	34	3,3	-	-	testis
dzimumloceklis	C60	13	1,2	13	1,2	-	-	penis
urīnvads, urīnpūslis	C66, C67	365	16,2	270	26,0	95	7,8	ureter, bladder
nieres, nieres blodīna	C64, C65	456	20,2	247	23,7	209	17,2	kidney; renal pelvis
galvas smadzenes un citas nervu sistēmas daļas	C70 – C72	230	10,2	111	10,7	119	9,8	brain and other parts of central nervous system
vairogdziedzeris	C73	190	8,4	36	3,5	154	12,7	thyroid gland
limfātiskie, asinsrades audi	C81 – C96	660	29,3	329	31,6	331	27,3	Malignant neoplasms of lymphoid, haematopoietic and related tissue

**3.6. attēls IZPLATĪTĀKĀS PIRMREIZĒJI REĢISTRĒTĀS ĽAUNDABĪGA AUDZĒJA DIAGNOZES
VĪRIEŠIEM 2008. - 2009.GADĀ¹, ABSOLŪTOS SKAITĀOS**

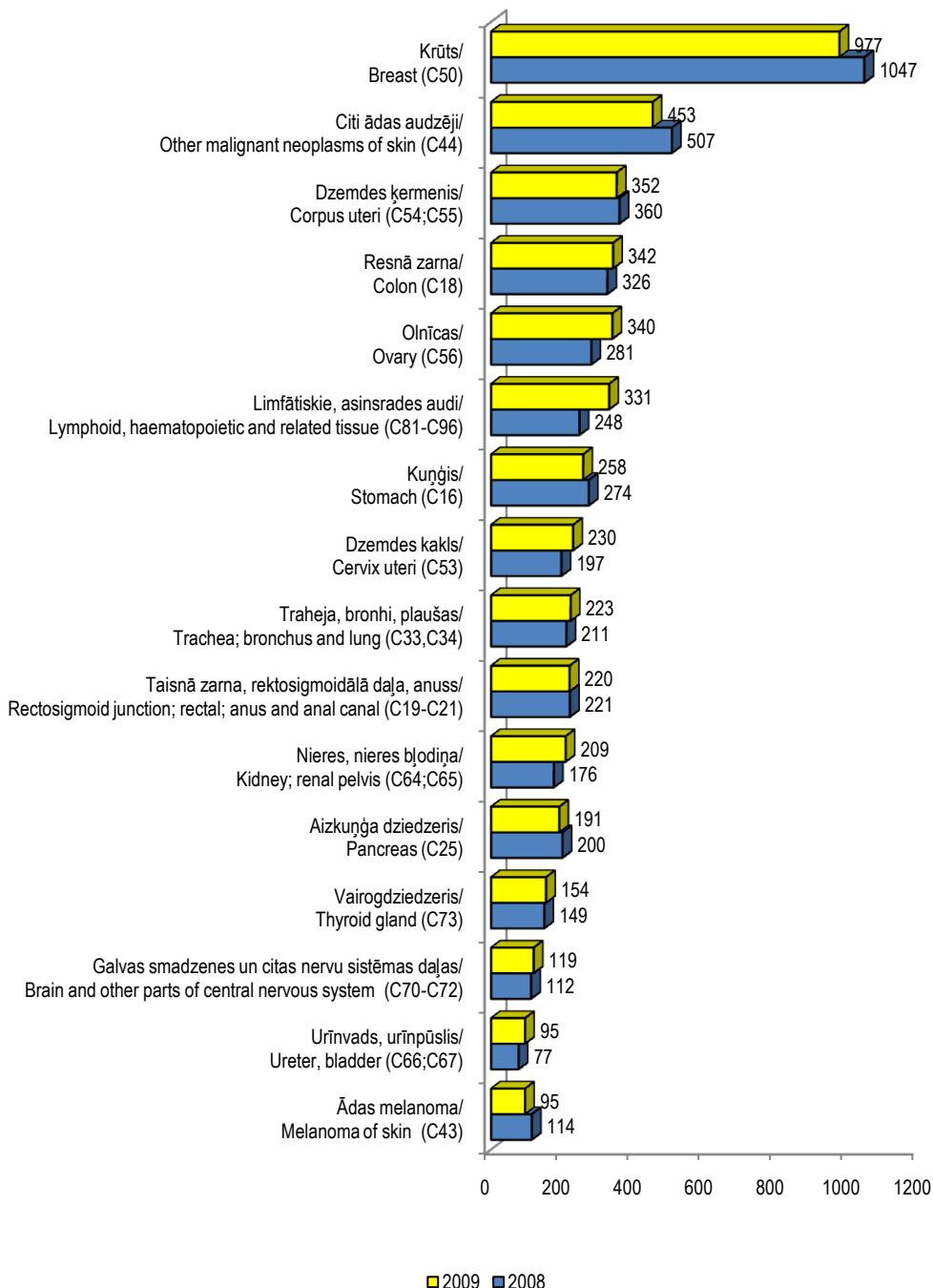
Chart 3.6. BREAKDOWN OF INCIDENCE OF MALIGNANT TUMOURS IN LATVIA, 2008 - 2009, MALES¹,
TOTAL NUMBERS

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimīgošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimī ar onkoloģiskām slimībām.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

**3.7. attēls IZPLATĪTĀKĀS PIRMREIZĒJI REĢISTRĒTĀS ĪAUNDABĪGA AUDZĒJA DIAGNOZES
SIEVIETĒM 2008. - 2009.GADĀ¹, ABSOLŪTOS SKAITĀOS**

Chart 3.7. BREAKDOWN OF INCIDENCE OF MALIGNANT TUMOURS IN LATVIA, 2008 - 2009, FEMALES¹,
TOTAL NUMBERS

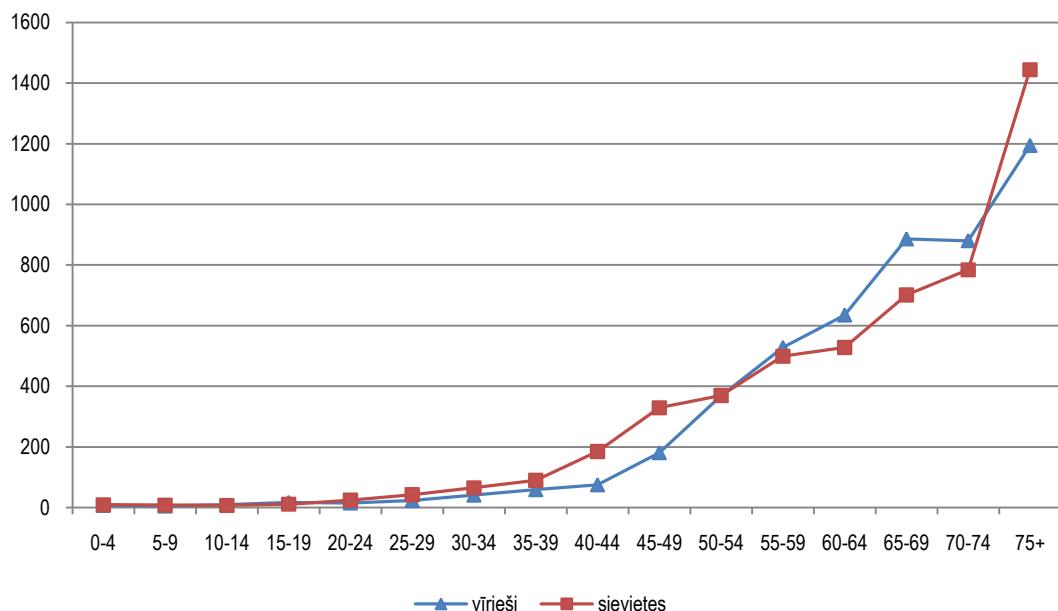

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimjošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskām slimībām.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

3.8. attēls UZSKAITĒ UZNEMTO PACIENTU SKAITS AR ĽAUNDABĪGA AUDZĒJA DIAGNOZI SADALĪJUMĀ

PA DZIMUMIEM UN VECUMA GRUPĀM 2009.GADĀ, ABSOLŪTOS SKAITĀOS¹

Chart 3.8. INCIDENCE OF MALIGNANT TUMORS BY GENDER AND AGE GROUPS IN 2009
TOTAL NUMBERS¹

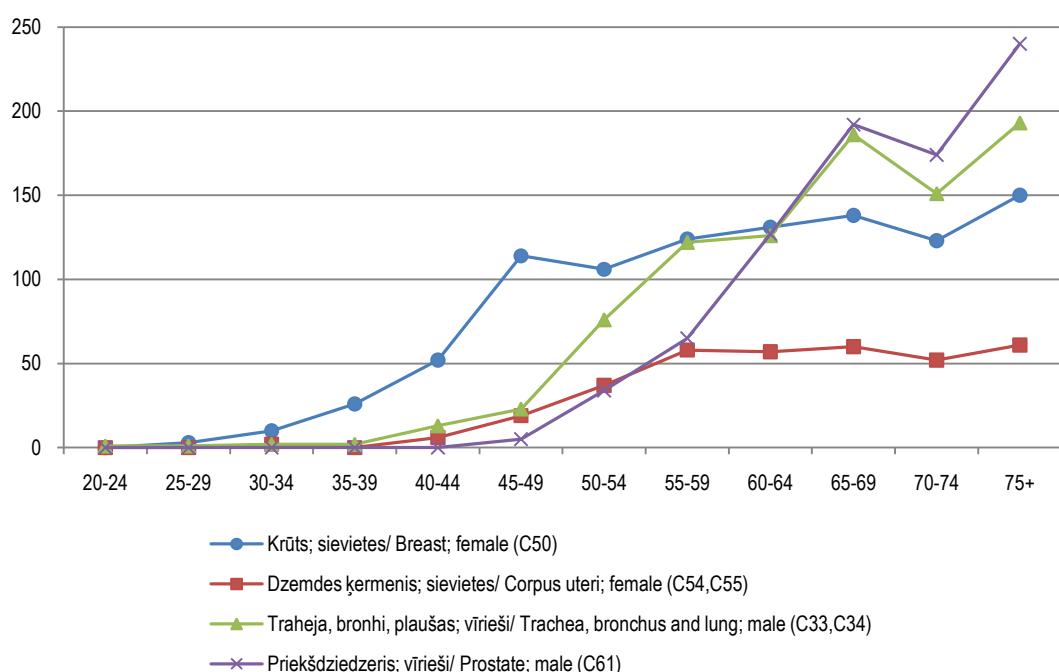

3.9. attēls UZSKAITĒ UZNEMTO PACIENTU SKAITS AR ĽAUNDABĪGA AUDZĒJA DIAGNOZI SADALĪJUMĀ

PA DZIMUMIEM UN BIEŽĀKAJĀM LOKALIZĀCIJĀM 2009.GADĀ

ABSOLŪTOS SKAITĀOS¹

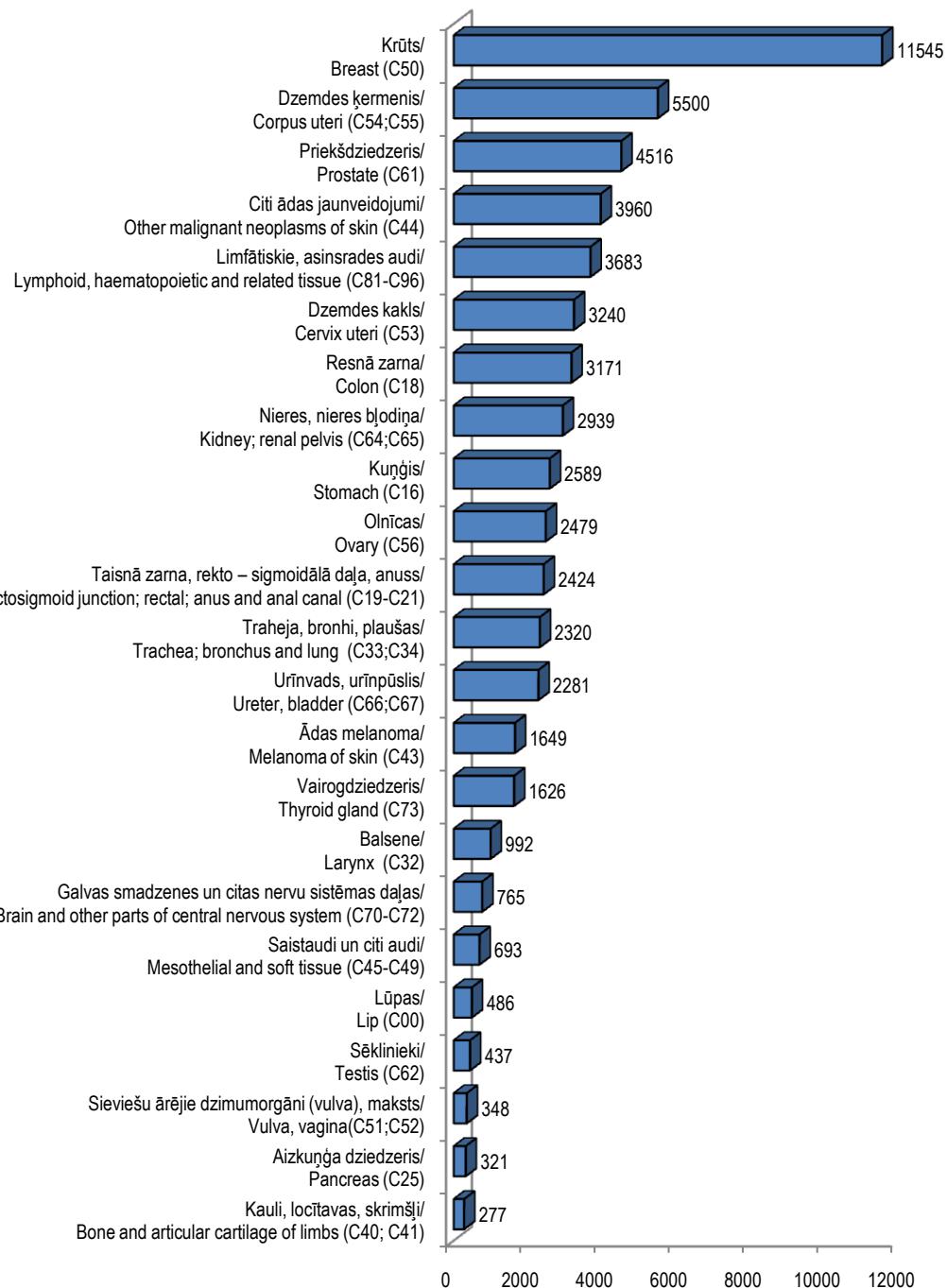
Chart 3.9. INCIDENCE OF MALIGNANT TUMORS BY GENDER AND THE MOST COMMON ALLOCATIONS IN 2009, TOTAL NUMBERS¹

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskām slimībām.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

**3.10. attēls UZSKAITĒ ESOŠO PACIENTU SADALĪJUMS PA BIEŽĀK IZPLATĪTĀJĀM AUDZĒJU
LOKALIZĀCIJĀM 2009.GADA BEIGĀS ABSOLŪTOS SKAITĀOS¹**

Chart 3.10. PREVALENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS BY MOST COMMON ALLOCATIONS AT THE END OF 2009, TOTAL NUMBERS¹

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskām slimībām.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

**3.18. tabula GADĀ UZSKAITĒ UZŅEMTO PACIENTU SADALĪJUMS PA AUDZĒJA LOKALIZĀCIJĀM UN
STADIJĀM DIAGNOZES UZSTĀDĪŠANAS BRĪDĪ 2009.GADĀ¹**

Table 3.18. INCIDENCE OF MALIGNANT NEOPLASMS BREAKDOWN BY STAGE IN 2009¹

Lokalizācija	SSK-10 kods ICD-10 code	Stadija diagnozes apstiprināšanas brīdī								Allocation	
		0, I un II stadija		III stadija		IV stadija		bez precizējuma			
		skaits	%	skaits	%	skaits	%	skaits	%		
Stage at diagnosis											
		0, I and II stage		III stage		IV stage		unknown stage			
		number	%	number	%	number	%	number	%		
Visas lokalizācijas	C00-C97	3430	38,3	1534	17,2	1750	19,6	2230	24,9	All malignant neoplasm	
mutes dobums	C00-C14	35	20,3	32	18,6	84	48,8	21	12,2	lip, oral cavity and pharynx	
barības vads	C15	11	10,7	32	31,3	28	27,2	32	31,1	oesophagus	
kuņģis	C16	119	23,7	92	18,3	215	42,8	76	15,1	stomach	
resnā zarna	C18	146	27,9	130	24,9	164	31,4	83	15,9	colon	
taisnā zarna, rektosigmoidālā daļa, anuss	C19 – C21	142	35,2	103	25,6	106	26,3	52	12,9	rectosigmoid junction; colon; anus and anal canal	
aizkuņķa dziedzeris	C25	26	8,5	38	12,5	146	47,9	95	31,1	pancreas	
traheja, bronhi, plaušas	C33, C34	172	18,4	186	19,9	309	33,1	266	28,5	trachea; bronchus and lung	
āda	C43, C44	679	72,7	33	3,5	20	2,1	202	21,6	skin	
krūts	C50	616	65,6	194	20,7	82	8,7	47	5,0	breast	
dzemdes kakls	C53	101	45,7	58	26,2	22	10,0	40	18,1	cervix uteri	
dzemdes kermenis	C54, C55	192	56,6	39	11,5	20	5,9	88	26,0	corpus uteri	
olnīcas	C56	56	18,0	96	30,9	71	22,8	88	28,3	ovary	
priekšdziedzeris	C61	368	48,8	178	23,6	77	10,2	131	17,4	prostate	
nieres, nieres blodiņa	C64, C65	203	49,3	63	15,3	70	17,0	76	18,4	kidney; renal pelvis	
urīnvads, urīnpūslis	C66, C67	208	60,5	48	14,0	26	7,6	62	18,0	ureter; bladder	
galvas smadzenes un citas nervu sistēmas daļas	C70 – C72	26	13,8	8	4,3	15	8,0	139	73,9	brain and other parts of central nervous system	
vairogdziedzeris	C73	134	71,3	19	10,1	19	10,1	16	8,5	thyroid gland	

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimīgošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimī ar onkoloģiskām slimībām.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

3.19. tabula NOVĒROTĀ 5 GADU DZĪVILDZE¹ 2004.GADĀ SASLIMUŠAJIEM PACIENTIEM SADALĪJUMĀ PA

AUDZĒJA LOKALIZĀCIJĀM ATKARĪBĀ NO SLIMĪBAS ATKLĀŠANAS STADIJAS, PROCENTOS²

Table 3.19. THE OBSERVED 5-YEAR SURVIVAL¹ OF PATIENTS DIAGNOSED IN 2004 BY TYPE OF TUMOR LOCALIZATION, DEPENDING ON THE STAGE OF DISEASE DETECTION, PERCENTAGE²

Lokalizācija	SSK-10 kods	Visas stadijas	tajā skaitā:				Allocation	
			I stadija	II stadija	III stadija	IV stadija		
	ICD-10 code	All stage	of them:					
			I stage	II stage	III stage	IV stage		
Visas lokalizācijas	C00-C97	35,4	77,0	56,8	27,4	5,5	All malignant neoplasms	
t.sk. mutes dobums	C00-C14	14,3	71,4	15,6	6,7	8,3	of which lip, oral cavity and pharynx	
barības vads	C15	3,3	0,0	10,0	3,2	0,0	oesophagus	
kunģis	C16	14,2	59,6	40,3	15,1	1,4	stomach	
resnā zarna	C18	26,8	70,0	56,1	28,6	6,0	colon	
taisnā zarna, rektosigmoidālā daļa, anuss	C19 – C21	25,0	67,9	43,5	23,3	5,9	rectosigmoid junction; colon; anus and anal canal	
aizkunčga dziedzeris	C25	4,0	42,9	3,7	5,7	2,2	pancreas	
traheja, bronhi, plauša	C33, C34	9,9	56,8	23,2	7,3	1,3	trachea; bronchus and lung	
āda	C43, C44	70,0	78,2	60,8	35,6	7,7	skin	
krūts	C50	60,2	90,4	72,0	44,2	8,9	breast	
dzemdes kakls	C53	43,7	79,7	56,3	26,9	0,0	cervix uteri	
dzemdes ķermenis	C54, C55	58,7	73,7	54,9	45,1	6,7	corpus uteri	
olnīcas	C56	35,7	80,0	48,3	32,3	5,8	ovary	
priekšdziedzeris	C61	47,7	72,1	75,6	42,1	15,8	prostate	
nieres, nieres blodīja	C64, C65	49,2	87,3	72,4	57,6	5,7	kidney; renal pelvis	
urīnvads, urīnpūslis	C66, C67	41,3	72,1	45,8	19,7	10,0	ureter; bladder	
galvas smadzenes un citas nervu sistēmas daļas	C70 – C72	19,3	46,2	33,3	28,6	0,0	brain and other parts of central nervous system	
vairogdziedzeris	C73	77,6	96,6	92,9	87,5	28,6	thyroid gland	

¹ Novērotā 5 gadu dzīvildze tiek reķināta 2004.gadā saslimušajiem pacientiem.

The observed 5-year survival is estimated for new cases at 2004.

² Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimjošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskām slimībām.

Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

**3.20. tabula PIRMĀ GADA LETALITĀTE 2008.GADĀ SASLIMUŠAJIEM PACIENTIEM ATKARĪBĀ NO
AUDZĒJA ATKLĀŠANAS STADIJAS , PROCENTOS¹**

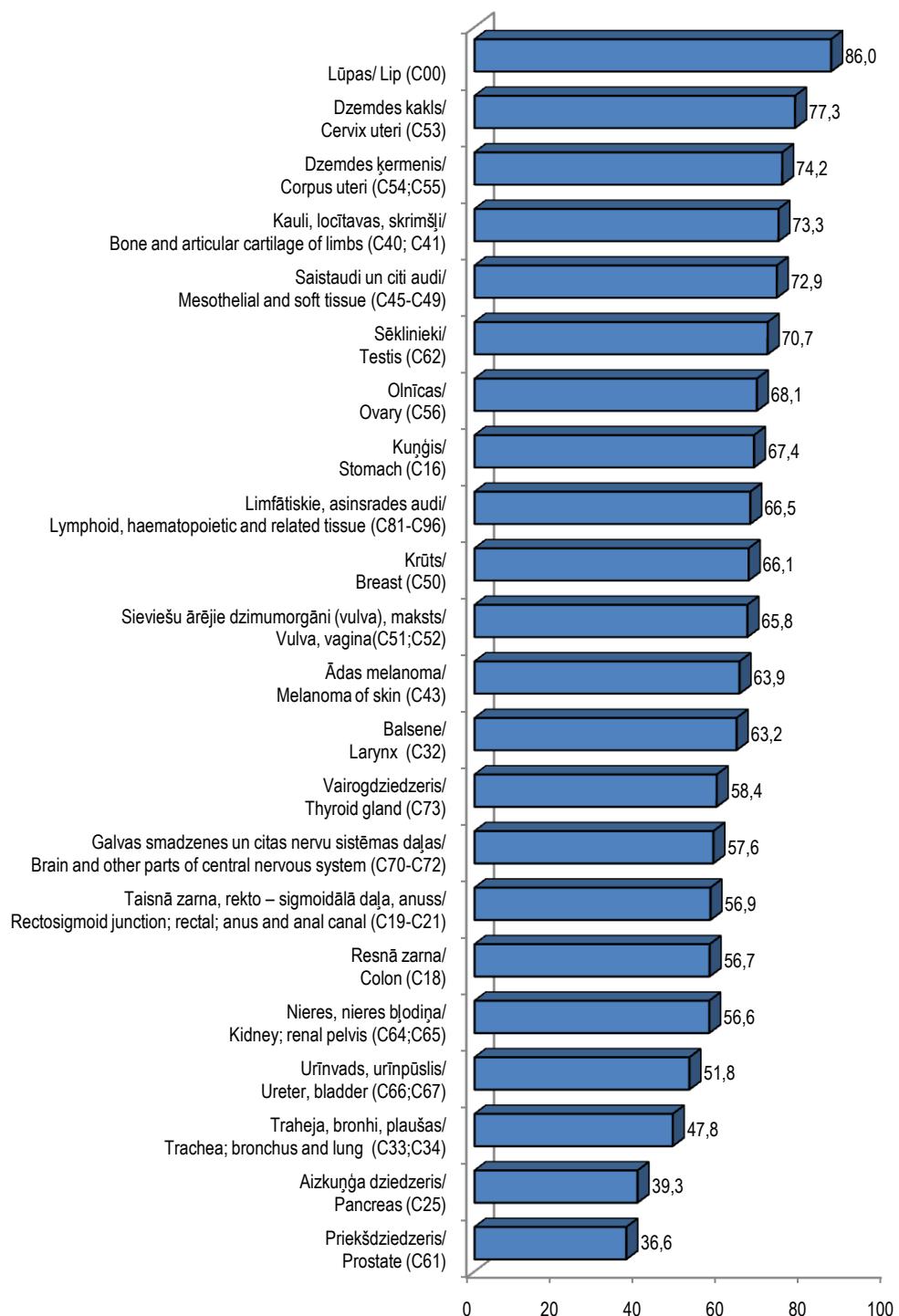
Table 3.20. CASE-FATALITY RATE OF PATIENTS DIAGNOSED IN 2008 DEPENDING ON THE STAGE OF
DISEASE DETECTION, PERCENTAGE¹

Lokalizācija	SSK-10 kods	Stadija diagnozes apstiprināšanas brīdī					Allocation
		Kopā	0, I un II stadija	III stadija	IV stadija	bez precizējuma	
	ICD-10 code	Stage at diagnosis					
		Total	0, I and II stage	III stage	IV stage	unknown stage	
Visas lokalizācijas	C00-C97	27,9	8,5	32,5	63,7	31,8	All malignant neoplasms
mutes dobums	C00-C14	47,2	17,8	43,6	71,0	30,0	lip, oral cavity and pharynx
barības vads	C15	52,8	37,5	70,2	88,0	86,2	oesophagus
kunģis	C16	60,4	14,5	53,5	85,5	60,9	stomach
resnā zarna	C18	34,3	12,1	23,6	70,4	33,9	colon
taisnā zarna, rektosigmoidālā daļa, anuss	C19 – C21	34,5	17,4	31,6	64,8	36,2	rectosigmoid junction; colon; anus and anal canal
aizkuņķa dziedzeris	C25	81,4	53,6	74,7	92,9	67,6	pancreas
traheja, bronhi, plaušas	C33, C34	63,2	25,2	62,1	87,9	63,5	trachea; bronchus and lung
āda	C43, C44	8,5	5,2	26,9	70,8	10,0	skin
krūts	C50	10,2	2,2	12,9	60,2	13,6	breast
dzemdes kakls	C53	18,1	4,5	34,1	62,5	23,5	cervix uteri
dzemdes ķermenis	C54	15,1	4,7	30,6	82,6	13,1	corpus uteri
olnīcas	C56	28,8	5,9	28,0	64,4	29,5	ovary
priekšdziedzeris	C61	12,9	4,1	12,4	52,6	15,4	prostate
nieres, nieres blōdiņa	C64, C65	21,6	5,8	14,8	63,9	19,0	kidney; renal pelvis
urīnvads, urīnpūslis	C66, C67	27,0	8,8	46,3	79,3	31,4	ureter; bladder
galvas smadzenes un citas nervu sistēmas daļas	C70 – C72	48,7	20,0	74,3	63,2	42,7	brain and other parts of central nervous system
vairogdziedzeris	C73	10,7	2,0	14,3	50,0	18,8	thyroid gland

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimjošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskām slimībām.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

**3.11. attēls PACIENTU ĪPATSVARS 2009.GADA BEIGĀS, KURI IR NODŽĪVOJOŠI 5 GADUS UN VAIRĀK PĒC
DIAGNOZES APSTIPRINĀŠANAS, PROCENTOS¹**

Chart 3.11. PROPORTION OF PATIENTS AT THE END OF 2009, WHO HAVE LIVED FOR 5 YEARS AND
MORE AFTER THE DIAGNOSIS CONFIRMATION, PERCENTAGE¹

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimjojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri slimio ar onkoloģiskām slimībām.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Malignant Tumors.

NARKOLOGIJA UN ATKARĪBU IZRAISOŠAS VIELAS

Analizējot statistikas datus par narkoloģiskajiem pacientiem un personām, kuras lieto atkarību izraisošas vielas, var secināt, ka kopumā 2009.gada beigās Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra par narkoloģiskajiem pacientiem un personām, kuras lieto atkarību izraisošas vielas (turpmāk tekstā – Reģistrs) uzskaitē ir 1689,4 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju (2008.gadā 1687,6 uz 100 000 iedzīvotāju). Jāņem vērā, ka nav viennozīmīga šī rādītāja salīdzināšana ar iepriekšējiem gadiem. 2009. gadā Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra uzturētā narkoloģisko pacientu reģistra informācija tika pievienota Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistram, vienlaicīgi veicot Reģistra datu kvalitātes kontroles pasākumus, kā rezultātā samazinājās kopējais Reģistra uzskaitē esošo pacientu skaits.

2009.gadā pirmreizēji reģistrēti 129,5 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju, kas ir par 58,2 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju mazāk nekā 2008.gadā. Saslimstības samazinājums vērojams visās diagnožu grupās. Tomēr šī pozitīvā tendence jāvērtē ne tikai viena gada griezumā, kā arī jāņem vērā citi situāciju raksturojoši indikatori. Samazinājumu visticamāk varētu saistīt nevis ar mazāku atkarības izraisošu vielu lietošanu sabiedrībā, bet gan ar ekonomisko situāciju valstī – finansējuma samazinājumu veselības aprūpei, pacientu sociāli ekonomiskajiem apstākļiem (bezdarbs, emigrācija u.c.).

Analizējot reģistrētās saslimstības un izplatības rādītājus statistisko reģionu griezumā, vērojamas atšķirības starp diagnožu grupām. 2009.gadā kopējais uzskaitē esošo pacientu skaits un saslimstība ar alkoholismu un alkohola psihozēm visaugstākā reģistrēta Latgales statistiskajā reģionā, ar psichoaktīvo vielu atkarību - Rīgā un Pierīgas statistiskajā reģionā. Tas iespējams saistīts ar atkarības vielu pieprasījumu un piedāvājumu - alkohols vairāk tiek lietots Latgalē, narkotikas - Rīgā un Pierīgā.

2009.gadā ar psichoaktīvo vielu atkarību pirmreizēji uzskaitē uzņemti 11,3 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju, kas ir par 6,3 gadījumiem uz 100 000 mazāk kā 2008.gadā. Tāpat kā iepriekšējos gados sadalījumā pēc vielu grupām pirmreizēji reģistrēto pacientu vidū ar psichoaktīvo vielu atkarību prevalē opioīdu atkarība (39,8%), amfetamīnu atkarība (15,0%), daudzu narkotisku un citu psichoaktīvo vielu atkarība (30,2%).

Alkohola un psichoaktīvo vielu lietošana ir izplatīta arī bērnu un pusaudžu vidū. 2009.gadā ar diagnozi alkohola kaitējoši pārmērīga lietošana vai akūta intoksikācija Reģistra uzskaitē vecumā līdz 17 gadiem uzņemts 55,1 bērns uz 100 000 iedzīvotāju (2008.gadā – 84,6). Ar alkoholismu, kas vērtējama kā ļoti nopietna diagnoze bērniem, 2009.gadā Reģistra uzskaitē uzņemti 1,8 bērni uz 100 000 iedzīvotāju (2008.gadā – 3,0). Neskatoties uz to, ka, salīdzinot 2009.gada Reģistra datus ar iepriekšējo gadu, vērojama pozitīva dinamika, saslimstības rādītāji atkarību izraisošu vielu lietošanas dēļ bērniem un pusaudžiem joprojām ir augsti. Tas norāda, ka būtu rūpīgāk jāseko, lai tirdzniecības vietās netiku pārdoti alkoholiskie dzērieni nepilngadīgajiem, kā arī lielāka uzmanība jāvērš izglītojošiem pasākumiem skolās.

2009.gada beigās ilgtermiņa farmakoloģiskās opioīdu atkarības slimnieku ārstēšanas programmas ar metadonu un buprenorfīnu (aizvietojošā ārstēšana) saņēma 189 pacienti. No tiem 139 pacienti ārstējās metadona programmā, 50 - buprenorfīna programmā. 2009.gadā aizvietojošās ārstēšanas programmas tika realizētas 4 Latvijas pilsētās – Rīgā, Liepājā, Jelgavā un Daugavpilī.

2009.gadā alkohola ietekmes noteikšanai veikta 4071 eksperimente. Analizējot šo rādītāju pēdējo desmit gadu dinamikā, redzams, ka kopš 2007.gada ir ievērojams alkohola ietekmes noteikšanai veikto eksperimentu skaits samazinājums. Narkotisko un psihotropo vielu ietekmes noteikšanai veikto eksperimentu skaits dinamikā pēdējo desmit gadu laikā ir mainīgs. 2009.gadā narkotisko un psihotropo vielu ietekmes noteikšanai veiktas 5324 eksperimentes.

NARCOLOGY AND ADDICTIVE SUBSTANCES

Analysis of statistical data regarding drug addicts and persons using addiction-causing substances shows that there were 1689.4 patients per 100 000 population registered in the Register of Patients Suffering from Particular Diseases (further – Register) at the end of 2009 compared to 1687.6 per 100 000 in 2008. It should be taken into account that data comparison with previous years is not unequivocal. It should also be mentioned that data from the Register of Drug Addicts maintained by the Riga Mental Health and Drug Addiction Center was incorporated in the Register of Patients with Particular Diseases in 2009. At the same time the measures of data quality control performed influenced the number of registered patients in the Register.

In 2009 there were 129.5 new patients per 100 000 population registered. This is 58.2 cases per 100 000 population less than in 2008. The decrease of incidence was observed in all diagnosed groups. However this positive trend must be viewed critically as this decrease could be related to the economic situation - patients visit the doctor less often because of financial difficulties and other circumstances.

An analysis of the registered incidence and the prevalence in the breakdown by statistical region shows differences within diagnosed groups. In 2009 the total number of registered patients and incidence rates of patients who suffer from alcoholism and alcoholic psychosis was the highest in the statistical region of Latgale, but from addiction of psychoactive substances – in the Riga and Pieriga statistical regions. This could be related to the demand and supply of addictive substances – more alcohol use is in Latgale but drugs more drugs in Riga and Pieriga.

In 2009 the incidence rate for patients with addiction of psychoactive substances was 11.3 per 100 000 population. This is 6.3 cases per 100 000 population less than in 2008. Similarly to the previous years, the level of addiction regarding opiodes prevail for those registered for the first time as addictive to psychoactive substances (39.8%), followed amphetamines (15.0%) and addiction from other drugs and psychoactive substances (30.2%).

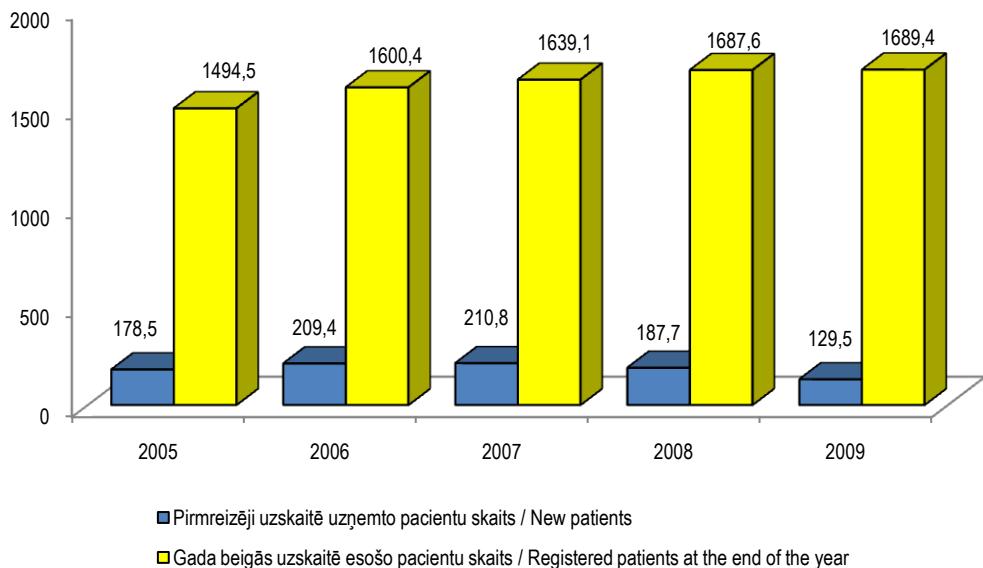
The use of alcohol and psychoactive substances is also common among children and adolescents. In 2009 there were 55.1 children (at age 17 years) per 100 000 population registered with the diagnosis of excessive use of alcohol or acute intoxication (84.6 in 2008). 1.8 children per 100 000 population registered and were diagnosed as alcoholic which is a very serious diagnosis for children (3.0 in 2008). Regardless of the positive dynamics in comparison with 2008, the incidence rates due to the use of addiction-causing substances are still high for children and adolescents. This shows that it is necessary to follow-up more carefully the sales of alcohol to those under age. More attention must be paid to educational activities at school.

At the end of 2009, 189 patients with opioid addiction received substitution therapy. 139 of them received treatment in a methadone programme, 50 – in a buprenorphine programme. In 2009 a programme of substitution therapy was carried out in 4 cities of Latvia –Riga, Liepaja, Jelgava and Daugavpils.

4071 alcohol expertise were performed in 2009. An analysis of data of the last ten years shows a significant decrease in the number of performed tests on alcohol. The number of tests performed to detect presence of drugs and psychoactive substances has varied during the last ten years. In 2009, 5324 tests were performed to detect the presence of drugs and / or psychoactive substances.

3.12. attēls PIRMREIZĒJI UZSKAITĒ UZNEMTO UN GADA BEIGĀS UZSKAITĒ ESOŠO NARKOLOGISKO PACIENTU UN PERSONU, KURAS LIETO ATKARĪBU IZRAISOŠAS VIELAS, SKAITS UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU 2005.-2009.GADĀ¹

Chart 3.12. INCIDENCE AND PREVALENCE OF NARCOLOGICAL PATIENTS AND PERSONS WHO USE ADDICTIVE SUBSTANCES 2005-2009, PER 100,000 POPULATION¹

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par psihiskiem un uzvedības traucējumiem psichoaktīvo vielu lietošanas dāļ”.
Data source: State Statistical Report „Report about Psychical and Behavioural Disorders due to Usage of Psychoactive Substances”.

3.21. tabula PIRMREIZĒJI UZŅEMTO NARKOLOGISKO PACIENTU UN PERSONU, KURAS LIETO ATKARĪBU IZRAISOŠAS VIELAS, SKAITS SADALĪJUMĀ PA DIAGNOŽU GRUPĀM UN LATVIJAS STATISTISKAJIEM REĢIONIEM 2009.GADĀ¹

Table 3.21. INCIDENCE OF NARCOLOGICAL PATIENTS AND PERSONS WHO USE ADDICTIVE SUBSTANCES BY DIAGNOSES GROUP AND LATVIAN STATISTICAL REGIONS IN 2009¹

Latvijas statistiskais reģions	KOPĀ (F10.-F16.0-9; F17.0, 1, 2, 3; F18-F19.0-9)	tajā skaitā		
		Alkoholisms (F10.2, 3)	Alkohola psihoses (F10.4-9)	Psihoaktīvo vielu atkarība (F11.-F16.2-9; F17.2, 3; F18.- F19.2-9)
Statistical region of Latvia	TOTAL (F10.-F16.0-9; F17.0, 1, 2, 3; F18-F19.0-9)	of which		
		Alcoholism (F10.2, 3)	Alcoholic psychosis (F10.4-9)	Dependence from psychoactive substances (F11.-F16.2-9; F17.2, 3; F18.- F19.2-9)
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>				
LATVIJA	2919	1762	437	254
Rīgas	866	465	118	102
Pierīgas	451	266	65	54
Vidzemes	272	177	60	3
Kurzemes	385	222	36	28
Zemgales	290	190	46	30
Latgales	642	437	106	37
Nezināms/ unknown region	13	5	6	0
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>				
LATVIJA	129,5	78,1	19,4	11,3
Rīgas	122,0	65,5	16,6	14,4
Pierīgas	116,4	68,7	16,8	13,9
Vidzemes	116,0	75,5	25,6	1,3
Kurzemes	128,1	73,9	12,0	9,3
Zemgales	103,3	67,6	16,4	10,7
Latgales	187,9	127,9	31,0	10,8

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par psihiskiem un uzvedības traucējumiem psihoaktīvo vielu lietošanas dāļ”.
Data source: State Statistical Report „Report about Psychical and Behavioural Disorders due to Usage of Psychoactive Substances”.

**3.22.tabula UZSKAITĒ ESOŠO NARKOLOGISKO PACIENTU UN PERSONU, KURAS LIETO ATKARĪBU
IZRAISOŠAS VIELAS, SKAITS SADALIJUMĀ PA DIAGNOŽU GRUPĀM UN
LATVIJAS STATISTISKAJIEM REĢIONIEM 2009.GADA BEIGĀS¹**

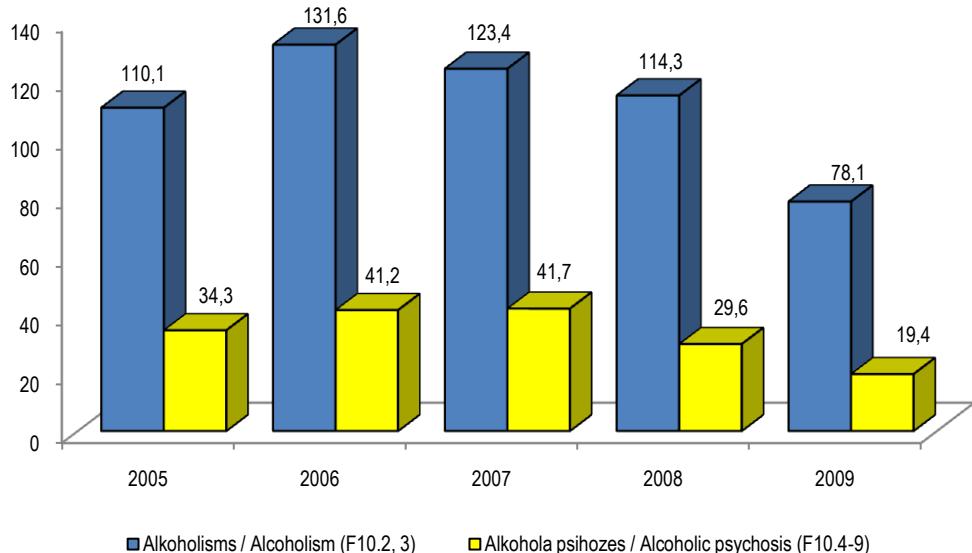
Table 3.22. PREVALENCE OF NARCOLOGICAL PATIENTS AND PERSONS WHO USE ADDICTIVE SUBSTANCES BY DIAGNOSES GROUP AND LATVIAN STATISTICAL REGIONS AT THE END OF 2009¹

Latvijas statistiskais reģions	KOPĀ (F10.-F16.0-9; F17.0, 1, 2, 3; F18-F19.0-9)	tajā skaitā		
		Alkoholisms (F10.2, 3)	Alkohola psihozes (F10.4-9)	Psihoaktīvo vielu atkariņa (F11.-F16.2-9; F17.2, 3; F18.-F19.2-9)
Statistical region of Latvia	TOTAL (F10.-F16.0-9; F17.0, 1, 2, 3; F18-F19.0-9)	of which		
		Alcoholism (F10.2, 3)	Alcoholic psychosis (F10.4-9)	Dependence from psychoactive substances (F11.-F16.2-9; F17.2, 3; F18.-F19.2-9)
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>				
LATVIJA	37983	30103	1885	3468
Rīgas	7936	4803	358	1765
Pierīgas	5915	4483	363	668
Vidzemes	4769	4265	286	55
Kurzemes	5125	4246	125	308
Zemgales	6136	5167	301	407
Latgales	7798	6899	431	236
Nezināms/ unknown region	304	240	21	29
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>				
LATVIJA	1689,4	1338,9	83,8	154,2
Rīgas	1123,4	679,9	50,7	249,9
Pierīgas	1519,4	1151,6	93,3	171,6
Vidzemes	2041,8	1826,0	122,5	23,5
Kurzemes	1711,2	1417,7	41,7	102,8
Zemgales	2192,9	1846,6	107,6	145,5
Latgales	2295,0	2030,4	126,8	69,5

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par psihiskiem un uzvedības traucējumiem psihoaktīvo vielu lietošanas dāļ”.
Data source: State Statistical Report „Report about Psychical and Behavioural Disorders due to Usage of Psychoactive Substances”.

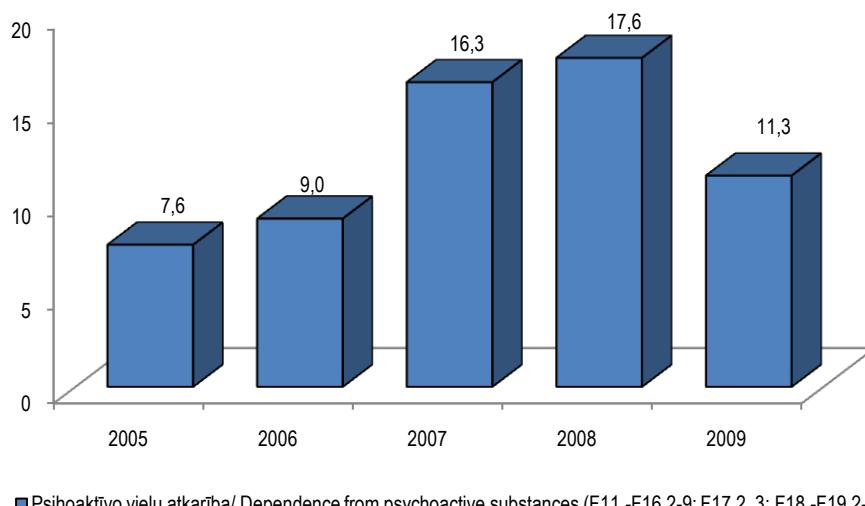
3.13. attēls PIMREIZĒJI UZSKAITĒ UZNEMTO PACIENTU SKAITS AR ALKOHOLISMU UN ALKOHOLA PSIHOZĒM 2005.-2009.GADĀ UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU¹

Chart 3.13. INCIDENCE OF ALCOHOLISM AND ALCOHOLIC PSYCHOSIS
2005-2009 PER 100,000 POPULATION¹

3.14. attēls PIMREIZĒJI UZSKAITĒ UZNEMTO PACIENTU SKAITS AR PSIHOAKTĪVO VIELU ATKARĪBU (IZNEMOT ALKOHOLU) 2005.-2009.GADĀ UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU¹

Chart 3.14. INCIDENCE OF DEPENDENCE FROM PSYCHOACTIVE SUBSTANCES (EXCLUDING ALCOHOL)
2005-2009 PER 100,000 POPULATION¹

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par psihiskiem un uzvedības traucējumiem psihoaktīvo vielu lietošanas dāļ”.
Data source: State Statistical Report „Report about Psychical and Behavioural Disorders due to Usage of Psychoactive Substances”.

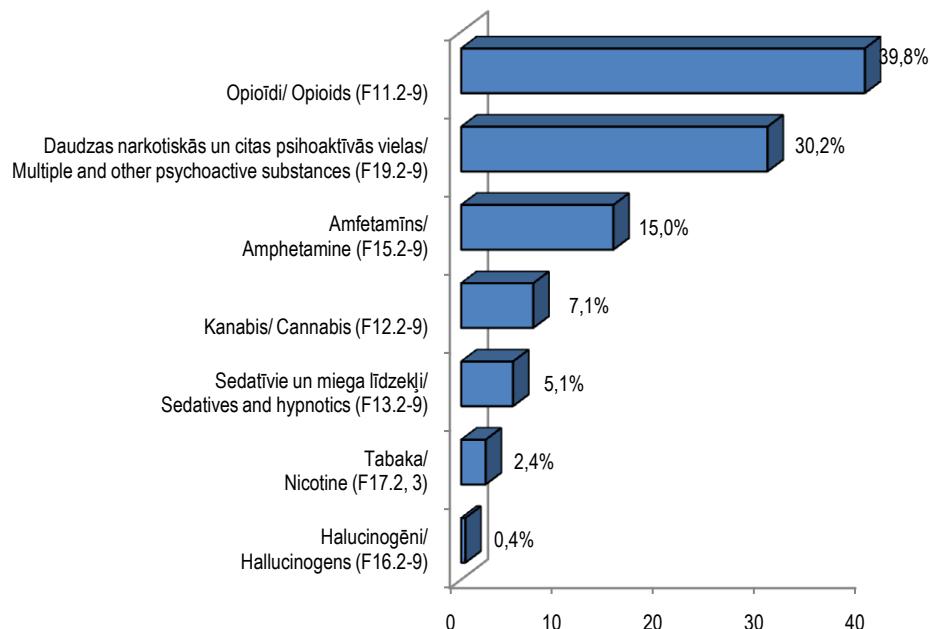
**3.23. tabula PIRMREIZĒJI UZSKAITĒ UZNEMTO PACIENTU SKAITS AR PSIHOAKTĪVO VIELU ATKARĪBU
(IZNEMOT ALKOHOLU) SADALĪJUMĀ PA VIELU GRUPĀM 2004.-2009.GADĀ,
ABSOLŪTOS SKAITĀOS¹**

Table 3.23. INCIDENCE OF DEPENDENCE FROM PSYCHOACTIVE SUBSTANCES (EXCLUDING ALCOHOL),
BY SUBSTANCES GROUPS, 2004-2009 TOTAL NUMBER¹

Atkarība no:	Absolūtos skaitļos						Dependence from:
	Total number						
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Opiōdiem	84	88	119	178	186	101	Opioids
Kanabis	5	3	4	5	15	18	Cannabis
Sedatīviem un miega līdzekļiem	4	5	5	9	3	13	Sedatives and hypnotics
Kokaīna	-	-	-	-	5	-	Cocaine
Amfetamīniem	40	24	20	57	63	38	Amphetamine
Halucinogēniem	-	-	-	-	-	1	Hallucinogens
Tabakas	4	3	3	-	3	6	Nicotine
Gaistošiem organiskiem šķīdinātājiem (inhalanti)	10	3	8	3	4	-	Volatile organic solvents
Daudzām narkotiskām vielām un citām psihoaktīvām vielām	54	48	46	120	120	77	Multiple and other psychoactive substances
Kopā	201	174	205	372	399	254	Total

**3.15. attēls PIRMREIZĒJI REĢISTRA UZSKAITĒ UZNEMTO PACIENTU AR PSIHOAKTĪVO VIELU ATKARĪBU
(IZNEMOT ALKOHOLU) SADALĪJUMS PA VIELU GRUPĀM 2009.GADĀ, PROCENTOS¹**

Chart 3.15. THE STRUCTURE OF NEWLY REGISTERED DRUG DEPENDENCE IN 2009 PERCENTAGE¹

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par psihiskiem un uzvedības traucējumiem psihoaktīvo vielu lietošanas dēļ”.
Data source: State Statistical Report „Report about Psychical and Behavioural Disorders due to Usage of Psychoactive Substances”.

**3.24. tabula GADA LAIKĀUZSKAITĒ UZŅEMTO¹ UN GADA BEIGĀS UZSKAITĒ ESOŠO BĒRNU
(0-17 GADIEM IESKAITOT) SKAITS SADALĪJUMĀ PA DIAGNOŽU GRUPĀM² 2005.-2009.GADĀ**
Table 3.24. INCIDENCE¹ AND PREVALENCE OF CHILDREN BY DIAGNOSES GROUP², 2005-2009

Gads	Alkohola akūta intoksikācija, kaitējoši pārmērīga lietošana (F10.0, F10.1)	Alkoholisms (F10.2, F10.3)	Psihoaktīvo vielu intoksikācija, kaitējoši pārmērīga lietošana (F11-F19.0,1)	Psihoaktīvo vielu atkārība (F11.-F16.2-9; F17.2, 3; F18.-F19.2-9)
Year	Alcohol use or intoxication (F10.0, F10.1)	Alcoholism (F10.2, 3)	Drug or psychotropic substance use or intoxication (F11-F19.0,1)	Dependence from psychoactive substances (F11.-F16.2-9; F17.2, 3; F18.-F19.2-9)
Gada laikā uzskaitē uzņemto bērnu skaits (0-17 gadiem iekaitot)				
New patients				
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>				
2005	439	6	144	10
2006	456	9	123	10
2007	432	8	149	15
2008	341	12	158	21
2009	216	7	99	16
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>				
2005	99,1	1,4	32,5	2,3
2006	106,8	2,1	28,8	2,3
2007	104,4	1,9	36,0	3,6
2008	84,6	3,0	39,2	5,2
2009	55,1	1,8	25,2	4,1
Gada beigās uzskaitē esošo bērnu skaits (0-17 gadiem iekaitot)				
Registered patients at the end of the year				
<i>absolūtos skaitļos / total number</i>				
2005	658	7	307	54
2006	691	16	274	44
2007	789	17	269	42
2008	729	23	292	35
2009	603	12	258	43
<i>uz 100 000 iedzīvotāju / per 100,000 population</i>				
2005	151,4	1,6	70,6	12,4
2006	164,7	3,8	65,3	10,5
2007	193,3	4,2	65,9	10,3
2008	183,4	5,8	73,5	8,8
2009	155,7	3,1	66,6	11,1

¹ Gada laikā uzskaitē uzņemto bērnu skaits – ietver gan pirmreizēji, gan atkārtoti reģistra uzskaitē uzņemto bērnu skaitu konkrētā gadā.
Number of registered children within one year – including both first time and re-registered children in a given year.

² Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par psihiskiem un uzvedības traucējumiem psihoaktīvo vielu lietošanas dāļi”.

Data source: State Statistical Report „Report about Psychical and Behavioural Disorders due to Usage of Psychoactive Substances”.

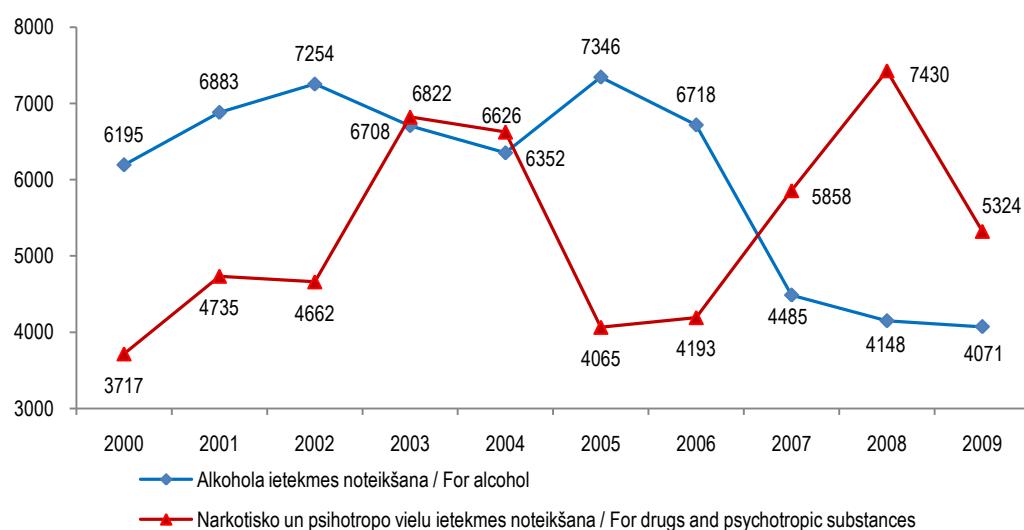
**3.25. tabula PACIENTU AR OPIOĪDU ATKARĪBU SKAITS AIZVIETOJOŠĀS ĀRSTĒŠANAS PROGRAMMĀS
2009.GADĀ ABSOLŪTOS SKAITĀOS¹**

Table 3.25. PATIENTS WITH OPIATE ADDICTION IN SUBSTITUTION THERAPY PROGRAMS IN 2009
TOTAL NUMBER¹

Ārstēšanas programma	Gada laikā uzņemti programmā				Gada laikā ārstēšanu pārtraukuši			Gada beigās programmā esošie			Therapy program	
	kopā	tajā skaitā			kopā	tajā skaitā		kopā	tajā skaitā			
		pirmo reizi dzīvē	sievietes	vīrieši		sievietes	vīrieši		sievietes	vīrieši		
	Enrolled in program within one year				Discontinued participation within one year			Participating in program at the end of year				
	total	of which			total	of which		total	of which			
		New patients	female	male		female	male		female	male		
		female	male									
Metadona programma	75	7	54	10	65	39	7	32	139	30	109	Methadone program
Buprenorfīna programma	19	0	18	0	19	15	3	12	50	7	43	Buprenorphine program
Kopā	94	7	72	10	84	54	10	44	189	37	152	Total

3.16. attēls ALKOHOLA, NARKOTISKO UN PSIHOOTROPO VIELU IETEKMES NOTEIKŠANAI VEIKTĀS EKSPERTĪZES 2000.-2009.GADĀ, ABSOLŪTOS SKAITĀOS¹

Chart 3.16. EXPERT EXAMINATIONS FOR DETERMINING THE INFLUENCE OF ALCOHOL, DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, 2000-2009, TOTAL NUMBER¹

¹ Datu avots: Valsts statistikas pārskats „Pārskats par psihiskiem un uzvedības traucējumiem psikoaktīvo vielu lietošanas dēļ”.
Data source: State statistical Report „Report about Psychical and Behavioural Disorders due to Usage of Psychoactive Substances”.

IEDZĪVOTĀJU GARĪGĀ VESELĪBA

Apkopojoj datus par saslimstību ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem par 2009.gadu, tika secināts, ka Ar noteiktām slimībām slimojos pacientu reģistra par pacientiem ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem (turpmāk tekstā – Reģistrs) uzskaitē uzņemti 233,5 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju, tas ir par 36,2 pacientiem uz 100 000 iedzīvotāju vairāk nekā 2008.gadā. Pacientu skaita pieaugums novērots visās diagnožu grupās. Salīdzinot ar 2008.gadu, ir novērotas izmaiņas uzskaitē uzņemto pacientu diagnožu struktūrā – par 2,4% ir palielinājies organisku psihisku traucējumu, ieskaitot simptomātiskos, īpatsvars (no 33,2% 2008.gadā līdz 35,6% 2009.gadā). Īpatsvara samazinājums novērots šādās diagnožu grupās: uzvedības un emocionāli traucējumi, kas parasti sākušies bērnībā un pusaudža vecumā (no 8,6% 2008.gadā līdz 7,4% 2009.gadā), garastāvokļa (afektīvie) traucējumi (no 10,0% 2008.gadā līdz 8,6% 2009.gadā), kā arī šizofrēnija, šizotipiskie traucējumi un murgi (no 10,7% 2008.gadā līdz 9,8% 2009.gadā).

Reģistra uzskaitē 2009.gada beigās ir 3100,7 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju, tas ir par 298,7 pacientiem uz 100 000 iedzīvotāju vairāk nekā 2008.gadā. Jāatzīmē, ka nav iespējams viennozīmīgi izvērtēt šī rādītāja pieaugumu, jo 2009.gadā, veicot Psihiatrijas reģistrā esošās informācijas iekļaušanu Ar noteiktām slimībām slimojos pacientu reģistrā, tika veikti Reģistrā iekļaujamās informācijas un datu kvalitātes uzlabošanas pasākumi. Tika atjaunoti dati par tiem pacientiem, kuri slimī ar diagnozēm, kuras nav mērķtiecīgi noņemti no Reģistra uzskaites (piemēram, diagnožu grupas: kodi F00–F03, F20–23, F25, F30–F33, F70–F73 pēc SSK–10), kā arī veikti citi kvalitātes pilnveidošanas pasākumi. Iespējams, uzskaitē esošo pacientu skaita pieaugumu ir ietekmējis arī tas, ka 2009.gadā ir samazinājies no uzskaites noņemto pacientu skaits. Salīdzinot ar 2008.gadu, ievērojama atšķirība novērota tajās diagnožu grupās, kurās pacientu noņemšana no uzskaites netiek uzskatīta par mērķtiecīgu. Jāatzīmē, ka pacients no uzskaites tiek noņemts tikai pamatojoties uz ārstējošā ārsta sniegtu informāciju.

Analizējot Reģistra uzskaitē uzņemto un uzskaitē esošo pacientu skaitu pa Latvijas statistiskajiem reģioniem, secināts, ka vislielākais uzskaitē uzņemto (315,5 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju) un uzskaitē esošo pacientu skaits (4293,6 pacienti uz 100 000 iedzīvotāju) ir Latgales statistiskajā reģionā.

Kopējā Reģistra uzskaitē esošo pacientu diagnožu grupu struktūrā prevalē šizofrēnija, šizotipiskie traucējumi un murgi – 27,5%, garīga atpalicība – 24,1%, organiski psihiski traucējumi, ieskaitot simptomātiskos – 23,2%. Lai gan 2009.gadā uzskaitē esošo pacientu struktūrā pa diagnožu grupām novērojamas līdzīgas tendences kā iepriekšējos gados, tomēr jāatzīmē, ka ir pieaudzis garīgās atpalicības īpatsvars (no 22,1% 2008.gadā līdz 24,1% 2009.gadā), bet nedaudz samazinājies šizofrēnijas, šizotipisko traucējumu un murgu īpatsvars (no 28,8% 2008.gadā līdz 27,5% 2009.gadā). Uzskaitē esošajiem bērniem (0–17 gadi) biežāk izplatītie psihiskie un uzvedības traucējumi ir garīga atpalicība – 40,5%, psihiskās attīstības traucējumi – 21,4%, uzvedības un emocionālie traucējumi, kas parasti sākušies bērnībā un pusaudža vecumā – 17,5%. Savukārt pieaugušajiem biežāk reģistrēta šizofrēnija, šizotipiskie traucējumi un murgi – 31,5%, organiski psihiskie traucējumi, ieskaitot simptomātiskos – 25,0% un garīga atpalicība – 21,4%.

MENTAL HEALTH

Summarized data on incidence of mental and behavioral disorders in 2009 shows that there are 233.5 patients per 100 000 population for the first time registered in the Register of Patients Suffering from Particular Diseases (further – Register). It is per 36.2 patients per 100 000 population more than in 2008. The increase of number of patients has observed in all diagnose groups. There are changes observed in the structure of diagnoses for registered patients in comparison with 2008. Organic including symptomatic mental disorders have increased for 2.4% (from 33.2% in 2008 to 35.6% in 2009). On its turn proportion is decreased for the following diagnose groups: behavioral and emotional disorders with onset in childhood and adolescence (from 8.6% in 2008 to 7.4% in 2009), mood (affective) disorders (from 10.0% in 2008 to 8.6% in 2009), as well as schizophrenia, schizotypal and delusional disorders (from 10.7% in 2008 to 9.8% in 2009).

In 2009, there were 3100.7 patients per 100 000 population registered in the Register (prevalence). It is for 298.7 patients per 100 000 population more than in 2008. It is impossible to give definite estimation on matter of this increase. In 2009 the data from Psychiatry register was incorporated in the Register of Patients Suffering from Particular Diseases. The measures of data quality improvement were performed. There were restored data about patients who suffer from diagnoses that are not appropriate to remove from registration (for example the diagnose groups accordingly to ICD-10: F00–F03, F20–23, F25, F30–F33, F70–F73). The other actions on quality improvement were performed too. It is possible that the increase of number of registered patients is influenced by the decrease of number of from the register removed patients in 2009. Considerable difference in comparison with 2008 was observed in that diagnose groups in which the patients' removal is not considered as appropriate. It should be mentioned that the patients are removed from the register only on the basis of information submitted by the attending physician.

The analyses on number of patients registered and already present in the register by the statistical regions shows that the highest rate for the first time registered patients (315.5 per 100 000 population) and for already registered patients (4293.6 per 100 000 population) were in Latgale statistical region.

In the structure of diagnose groups for patients registered in the Register prevail schizophrenia, schizotypal and delusional disorders (27.5%), mental retardation (24.1%), organic including symptomatic mental disorders (23.2%). Although in 2009 in the structure of in the Register already registered patients are observed similar trends like in the previous years, it should be mentioned that the proportion of mental retardation has increased from 22.1% in 2008 to 24.1% in 2009. On its turn proportion of schizophrenia, schizotypal and delusional disorders has decreased a little (from 28.8% in 2008 to 27.5% in 2009). The main mental and behavioral disorders for registered children (0-17 years) are mental retardation (40.5%), disorders of psychological development (21.4%), behavioural and emotional disorders with onset in childhood and adolescence (17.5%). On its turn the most common diagnoses for adults are schizophrenia, schizotypal and delusional disorders (31.5%), organic including symptomatic mental disorders (25.0%) and mental retardation (21.4%).

**3.26. tabula UZSKAITĒ UZŅEMTO PACIENTU AR PSIHIKIEM UN UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM
SADALĪJUMS PA STATISTISKAJIEM REĢIONIEM UN DIAGNOŽU GRUPĀM 2009.GADĀ, ABSOLŪTOS
SKAITĀLOS¹**

Table 3.26. INCIDENCE OF MENTAL DISEASES IN STATISTICAL REGIONS OF LATVIA IN BREAKDOWN BY DISEASE IN 2009, TOTAL NUMBER¹

Diagnožu grupa	SSK-10 kods	Latvijas statistiskais reģions							Diagnosis	
	ICD-10 code	Statistical region of Latvia								
		LATVIJA	Rīgas	Pierīgas	Vidzemes	Kurzemēs	Zemgales	Latgales		
Organiski psihiški traucējumi, ieskaitot simptomātiskos	F00-F09	1874	755	205	58	212	176	468	Organic, including symptomatic, mental disorders	
Šizofrēnija, šizotipiskie traucējumi un murgi	F20-F29	518	191	89	52	52	57	77	Schizophrenia, schizotypal and delusional disorders	
Garastāvokļa [afektīvie] traucējumi	F30-F39	454	138	80	42	79	49	66	Mood (affective) disorders	
Neirotiski, ar stresu saistīti un somatoformi traucējumi	F40-F48	942²	403	105	20	175	75	163	Neurotic, stress-related and somatoform disorders	
Uzvedības sindromi, kas saistīti ar fizioloģiskiem traucējumiem un somatiskiem faktoriem	F50-F59	49	26	4	2	6	4	7	Behavioural syndromes associated with physiological disturbances and physical factors	
Pieaugušo personības un uzvedības traucējumi	F60-F69	49	17	4	1	7	5	15	Disorders of adult personality and behaviour	
Garīga atpalicība	F70-F79	496	57	96	68	112	75	88	Mental retardation	
Psihiskās attīstības traucējumi	F80-F89	491	203	80	9	43	48	108	Disorders of psychological development	
Uzvedības un emocionāli traucējumi, kas parasti sākušies bērnībā un pusaudža vecumā	F90-F98	391	169	39	8	41	48	86	Behavioural and emotional disorders with onset in childhood and adolescence	
KOPĀ	F00-F09; F20-F98	5264	1959	702	260	727	537	1078	TOTAL	

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojos pacientu reģistrs par pacientiem ar psihiškiem un uzvedības traucējumiem.

Data source: The Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Mental Disorders.

² Vienā gadījumā nav zināms statistiskais reģions.

Unknown statistical region in 1 case.

3.27. tabula UZSKAITĒ ESOŠO PACIENTU AR PSIHSKIEM UN UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM SADALĪJUMS

PA STATISTISKĀJIEM REĢIONIEM UN DIAGNOŽU GRUPĀM 2009.GADĀ, ABSOLŪTOS SKAITĀOS¹

Table 3.27. PREVALENCE OF MENTAL DISEASES IN STATISTICAL REGIONS OF LATVIA IN BREAKDOWN
BY DISEASE IN 2009, TOTAL NUMBER¹

Diagnožu grupa	SSK-10 kods	Latvijas statistiskais reģions								Diagnosis	
	ICD-10 code	Statistical region of Latvia									
		LATVIA	Rīgas	Piēriņas	Vidzemes	Kurzemes	Zemgales	Latgales	Nezināms / unknown		
Organiski psihiski traucējumi, ieskaitot simptomātiskos	F00-F09	16141	4418	2031	1223	2327	2043	4085	14	Organic, including symptomatic, mental disorders	
Šizofrēnija, šizotipiskie traucējumi un murgi	F20-F29	19145	7371	2787	1738	2103	2092	3041	13	Schizophrenia, schizotypal and delusional disorders	
Garastāvokļa [afektīvie] traucējumi	F30-F39	5160	1166	836	534	1031	554	1037	2	Mood (affective) disorders	
Neirotiski, ar stresu saistīti un somatoformi traucējumi	F40-F48	5993	1415	652	243	1700	551	1428	4	Neurotic, stress-related and somatoform disorders	
Uzvedības sindromi, kas saistīti ar fizioloģiskiem traucējumiem un somatiskiem faktoriem	F50-F59	235	84	14	9	47	26	55	—	Behavioural syndromes associated with physiological disturbances and physical factors	
Pieaugušo personības un uzvedības traucējumi	F60-F69	1253	98	92	72	277	115	598	1	Disorders of adult personality and behaviour	
Garīga atpalīcība	F70-F79	16793	1810	2541	2281	3706	3296	3153	6	Mental retardation	
Psihiskās attīstības traucējumi	F80-F89	2565	675	240	124	356	533	635	2	Disorders of psychological development	
Uzvedības un emocionāli traucējumi, kas parasti sākušies bērnībā un pusaudža vecumā	F90-F98	2431	578	240	139	452	465	557	—	Behavioural and emotional disorders with onset in childhood and adolescence	
KOPĀ	F00-F09; F20-F98	69716	17615	9433	6363	11999	9675	14589	42	TOTAL	

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem.

Data source: The Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Mental Disorders.

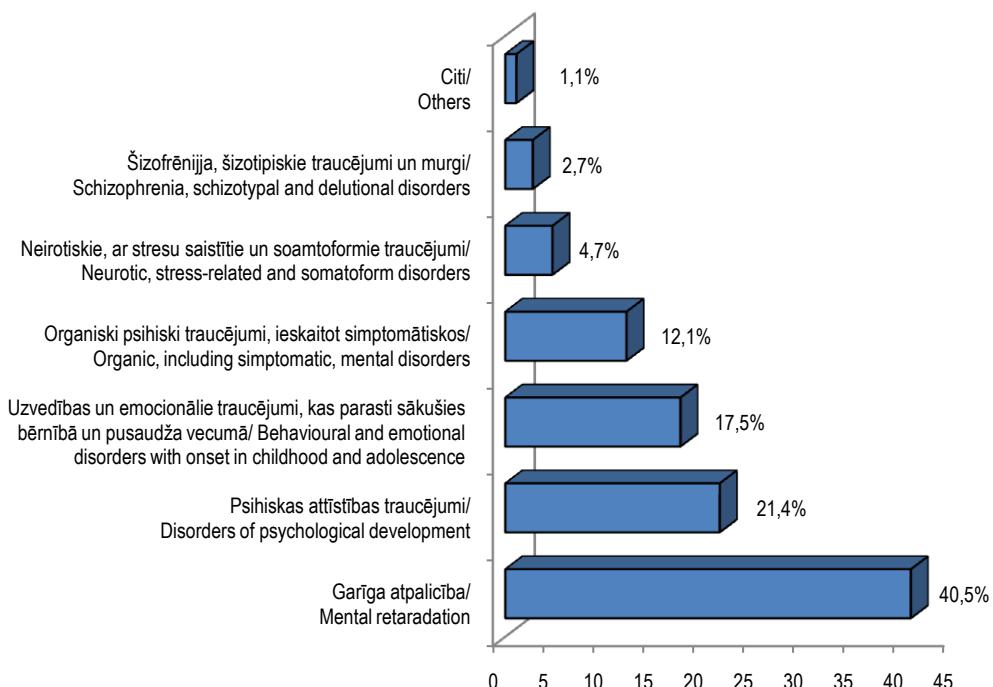
**3.28.tabula UZSKAITĒ UZNEMTO UN ESOŠO PACIENTU AR PSIHSKIEM UN UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM SADALĪJUMS PA STATISTISKAJIEM REĢIONIEM 2009.GADĀ,
ABSOLŪTOS SKAITĀOS UN UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU¹**

Table 3.28. INCIDENCE AND PREVALENCE OF MENTAL DISEASES IN STATISTICAL REGIONS OF LATVIA IN 2009, TOTAL NUMBER, PER 100,000 POPULATION¹

Latvijas statistiskais reģions	Uzskaitē uzņemto pacientu skaits		Uzskaitē esošo pacientu skaits	
	Absolūtos skaitļos	Uz 100 000 iedzīvotāju	Absolūtos skaitļos	Uz 100 000 iedzīvotāju
Statistical region of Latvia	Number of new patients		Registered patients	
	Total number	Per 100, 000 population	Total number	Per 100, 000 population
LATVIJA	5264	233,45	69716	3100,73
Rīgas	1959	276,03	17615	2493,58
Pierīgas	702	181,21	9433	2423,11
Vidzemes	260	110,84	6363	2724,24
Kurzemes	727	241,88	11999	4006,26
Zemgales	537	191,19	9675	3457,72
Latgales	1078	315,47	14589	4293,62
Nezināms / unknown	1	-	42	-

3.17. attēls UZSKAITĒ ESOŠO BĒRNU (0-17 GADI IESKAITOT) AR PSIHSKIEM UN UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM SADALĪJUMS PA DIAGNOŽU GRUPĀM 2009.GADA BEIGĀS, % NO UZSKAITĒ ESOŠO BĒRNU (0-17 GADI IESKAITOT) SKAITA¹

Chart 3.17. PREVALENCE OF CHILDREN (AGE 0-17 YEARS) WITH MENTAL DISEASES IN BREAKDOWN BY DISEASE IN 2009, % OF RESPECTIVE GROUP OF CHILDREN¹

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimjošu pacientu reģistrs par pacientiem ar psihskiem un uzvedības traucējumiem.
Data source: The Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Mental Disorders.

3.29. tabula UZSKAITĒ UZŅEMTO UN ESOŠO PACIENTU AR PSIHSIĶIEM UN UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM SADALĪJUMS PA DIAGNOZĒM¹ 2009.GADĀ, ABSOLŪTOS SKAITĀOS
Table 3.29. INCIDENCE AND PREVALENCE OF MENTAL DISEASES IN BREAKDOWN BY DISEASE¹ IN 2009, TOTAL NUMBER

Diagnoze	SSK-10 kods	Uzskaitē esošo pacientu skaits	Uzskaitē uzņemto pacientu skaits	Diagnosis
	ICD-10 code	Registered patients	Number of new patients	
Alcheimera demence	F00	122	40	Dementia in Alzheimer's disease
Vaskulāra demence	F01	1271	393	Vascular dementia
Demence citu citur klasificētu slimību dēļ	F02	2326	188	Dementia in other diseases classified elsewhere
Neprecizēta demence	F03	121	18	Unspecified dementia
Organisks amnetisks sindroms, ko nav izraisījis alkohols vai citas psihoaktīvas vielas	F04	51	6	Organic amnesia syndrome, not induced by alcohol and other psychoactive substances
Delirījs, ko nav izraisījis alkohols vai citas psihoaktīvas vielas	F05	211	53	Delirium, not induced by alcohol and other psychoactive substances
Citi psihiski traucējumi, kas rodas smadženu bojājuma un disfunkcijas vai somatiskas slimības dēļ	F06	5337	736	Other mental disorders due to brain damage and dysfunction and to physical disease
Organiskā halucinoze	F06.0	382	69	Organic hallucinosis
Organiski katatonī traucējumi	F06.1	6	1	Organic catatonic disorder
Organiski [šizofrēnijai līdzīgi] murgi	F06.2	651	79	Organic delusional [schizophrenia-like] disorder
Organiski garastāvokļa [afektīvi] traucējumi	F06.3	1475	215	Organic mood [affective] disorders
Personības un uzvedības traucējumi smadženu slimības, bojājuma vai disfunkcijas dēļ	F07	6697	442	Personality and behavioural disorders due to brain disease, damage and dysfunction
Organiski personības traucējumi	F07.0	3906	212	Organic personality disorder
Šizofrēnija	F20	16110	301	Schizophrenia
Paranoīda šizofrēnija	F20.0	11887	238	Paranoid schizophrenia
Hebefrēna šizofrēnija	F20.1	104	—	Hebephrenic schizophrenia
Katatona šizofrēnija	F20.2	69	1	Catatonic schizophrenia
Nediferencēta šizofrēnija	F20.3	676	9	Undifferentiated schizophrenia
Postšizofrēniska depresija	F20.4	105	—	Post-schizophrenic depression
Reziduāla šizofrēnija	F20.5	629	4	Residual schizophrenia
Vienkārša šizofrēnija	F20.6	798	12	Simple schizophrenia
Cita veida šizofrēnija	F20.8	1769	32	Other schizophrenia
Šizotipiski traucējumi	F21	1030	33	Schizotypal disorder
Persistējoši murgi	F22	246	13	Persistent delusional disorders
Akūti un transitoriski psihotiski traucējumi	F23	956	148	Acute and transient psychotic disorders
Šizoafektīvi traucējumi	F25	783	18	Schizoaffective disorders
Maniakāla epizode	F30	39	3	Manic episode
Bipolāri afektīvi traucējumi	F31	497	15	Bipolar affective disorder
Depresīva epizode	F32	1607	202	Depressive episode
Vieglošas depresījas epizode	F32.0	457	42	Mild depressive episode
Vidēji smagas depresījas epizode	F32.1	1012	149	Moderate depressive episode
Smagas depresījas epizode bez psihotiskiem simptomiem	F32.2	42	3	Severe depressive episode without psychotic symptoms

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem.
Data source: The Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Mental Disorders.

turpinājums/ continued

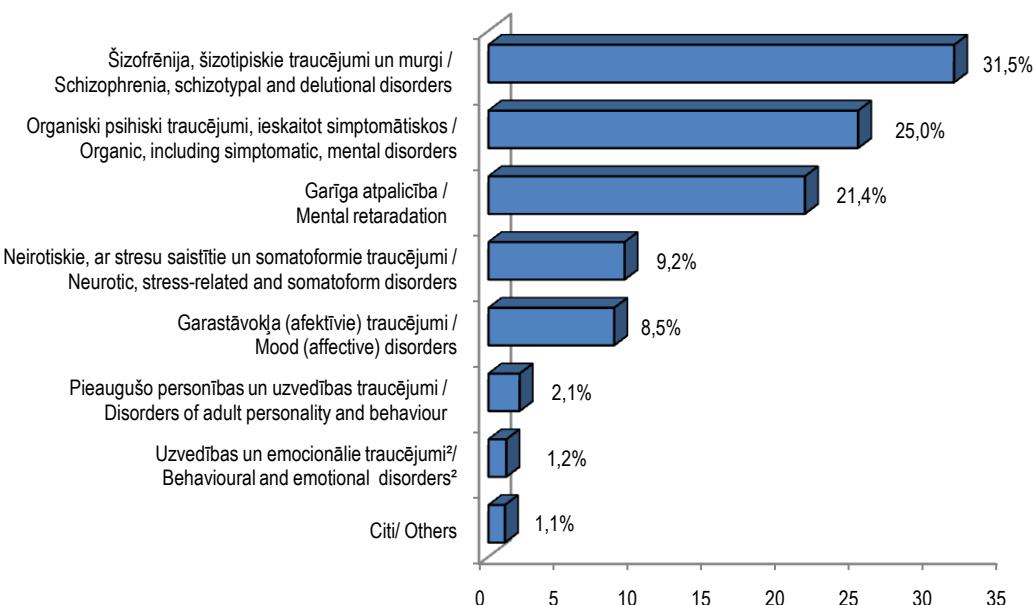
Diagnoze	SSK-10 kods	Uzskaitē esošo pacientu skaits	Uzskaitē uzņemto pacientu skaits	Diagnosis
	ICD-10 code	Registered patients	Number of new patients	
<i>Smagas depresijas epizode ar psihotiskiem simptomiem</i>	F32.3	43	2	<i>Severe depressive episode with psychotic symptoms</i>
Rekurenti depresīvi traucējumi	F33	2457	204	Recurrent depressive disorder
<i>Rekurenti depresīvi traucējumi, pašreiz vieglā epizode</i>	F33.0	278	13	<i>Recurrent depressive disorder, current episode mild</i>
<i>Rekurenti depresīvi traucējumi, pašreiz vidēji smaga epizode</i>	F33.1	1969	178	<i>Recurrent depressive disorder, current episode moderate</i>
<i>Rekurenti depresīvi traucējumi, pašreiz smaga epizode bez psihotiskiem simptomiem</i>	F33.2	52	5	<i>Recurrent depressive disorder, current episode severe without psychotic symptoms</i>
<i>Rekurenti depresīvi traucējumi, pašreizējā epizode smaga ar psihotiskiem simptomiem</i>	F33.3	52	3	<i>Recurrent depressive disorder, current episode severe with psychotic symptoms</i>
Persistējoši garastāvokļa [afektīvi] traucējumi	F34	520	24	Persistent mood [affective] disorders
Fobiska trauksmainība	F40	146	17	Phobic anxiety disorders
Cita veida trausme	F41	811	121	Other anxiety disorders
<i>Paniķa [epizodiska paroksismāla trausme]</i>	F41.0	186	35	<i>Panic disorder [episodic paroxysmal anxiety]</i>
Obsesīvi kompulsīvi traucējumi	F42	74	11	Obsessive-compulsive disorder
Reakcija uz smagu stresu un adaptācijas traucējumi	F43	3083	561	Reaction to severe stress, and adjustment disorders
Akūta stresa reakcija	F43.0	216	23	Acute stress reaction
Posttraumatisks stresa sindroms	F43.1	100	12	Post-traumatic stress disorder
Adaptācijas traucējumi	F43.2	2739	523	Adjustment disorders
Disociatīvi [konversijas] traucējumi	F44	86	13	Dissociative [conversion] disorders
Somatoformi traucējumi	F45	1023	167	Somatoform disorders
Somatizācija	F45.0	49	6	Somatization disorder
Citi neirotiski traucējumi	F48	770	53	Other neurotic disorders
<i>Neirastēnija</i>	F48.0	393	24	<i>Neurasthenia</i>
Ēšanas traucējumi	F50	88	23	Eating disorders
Neorganiski miega traucējumi	F51	109	24	Nonorganic sleep disorders
Specifiski personības traucējumi	F60	1137	44	Specific personality disorders
<i>Paranoīda personība</i>	F60.0	35	1	<i>Paranoid personality disorder</i>
<i>Šizoīda personība</i>	F60.1	75	2	<i>Schizoid personality disorder</i>
<i>Asociāla personība</i>	F60.2	66	4	<i>Dissocial personality disorder</i>
<i>Emocionālī nestabila personība</i>	F60.3	504	22	<i>Emotionally unstable personality disorder</i>
Paradumu un dziņu traucējumi	F63	3	–	Habit and impulse disorders
Vieglā garīga atpalicība	F70	9479	317	Mild mental retardation
<i>Uzvedības pārmaiņu nav, vai tās ir minimālas</i>	F70.0	6434	185	<i>With the statement of no, or minimal, impairment of behaviour</i>
<i>Būtiskas uzvedības pārmaiņas, kas prasa uzmanīšanu vai ārstēšanu</i>	F70.1	2475	121	<i>Significant impairment of behaviour requiring attention or treatment</i>
<i>Citas uzvedības pārmaiņas</i>	F70.8	224	7	<i>Other impairments of behaviour</i>
<i>Bez norādes par uzvedības pārmaiņām</i>	F70.9	342	3	<i>Without mention of impairment of behaviour</i>

turpinājums/ continued

Diagnoze	SSK-10 kods	Uzskaitē esošo pacientu skaits	Uzskaitē uzņemto pacientu skaits	Diagnosis
	ICD-10 code	Registered patients	Number of new patients	
Vidēji smaga garīga atpalicība	F71	4635	93	Moderate mental retardation
Smaga garīgā atpalicība	F72	1929	43	Severe mental retardation
Dzīla garīga atpalicība	F73	605	25	Profound mental retardation
Cita veida garīga atpalicība	F78	22	–	Other mental retardation
Neprecizēta garīga atpalicība	F79	123	18	Unspecified mental retardation
Specifiski runas un valodas attīstības traucējumi	F80	746	181	Specific developmental disorders of speech and language
<i>Specifiski runas artikulācijas traucējumi</i>	F80.0	178	25	<i>Specific speech articulation disorder</i>
<i>Ekspresīvās valodas traucējumi</i>	F80.1	414	139	<i>Expressive language disorder</i>
<i>Iegūta ařāzija ar epilepsiju (Landau-Kleffner)</i>	F80.3	23	–	<i>Acquired aphasia with epilepsy [Landau-Kleffner]</i>
Specifiski mācīšanās iemāju attīstības traucējumi	F81	1251	207	Specific developmental disorders of scholastic skills
<i>Specifiski lasīšanas traucējumi</i>	F81.0	30	2	<i>Specific reading disorder</i>
<i>Specifiski pareizrakstības traucējumi</i>	F81.1	10	3	<i>Specific spelling disorder</i>
<i>Specifiski aritmētisko iemāju traucējumi</i>	F81.2	14	1	<i>Specific disorder of arithmetical skills</i>
<i>Jaukti mācīšanās iemāju traucējumi</i>	F81.3	954	173	<i>Mixed disorder of scholastic skills</i>
Jaukti specifiski attīstības traucējumi	F83	205	46	Mixed specific developmental disorders
Pervezīvi attīstības traucējumi	F84	350	58	Pervasive developmental disorders
<i>Bērnības autisms</i>	F84.0	58	6	<i>Childhood autism</i>
<i>Atipisks autisms</i>	F84.1	66	13	<i>Atypical autism</i>
<i>Reta sindroms</i>	F84.2	6	1	<i>Rett's syndrome</i>
<i>Citi disintegratīvi traucējumi bērnībā</i>	F84.3	3	–	<i>Other childhood disintegrative disorder</i>
<i>Hiperaktīvi traucējumi, kas saistīti ar psihisku atpalicību un stereotipām kustībām</i>	F84.4	2	–	<i>Overactive disorder associated with mental retardation and stereotyped movements</i>
<i>Aspergera sindroms</i>	F84.5	6	–	<i>Asperger's syndrome</i>
Hiperkinētiski traucējumi	F90	839	150	Hyperkinetic disorders
Uzvedības traucējumi	F91	595	49	Conduct disorders
<i>Uzvedības traucējumi ģimenes ietvaros</i>	F91.0	52	2	<i>Conduct disorder confined to the family context</i>
<i>Nesocializēti uzvedības traucējumi</i>	F91.1	162	13	<i>Unsocialized conduct disorder</i>
<i>Socializēti uzvedības traucējumi</i>	F91.2	291	29	<i>Socialized conduct disorder</i>
<i>Opozicionāri izaicinoši traucējumi</i>	F91.3	51	3	<i>Oppositional defiant disorder</i>
Jaukti uzvedības un emocionāli traucējumi	F92	532	129	Mixed disorders of conduct and emotions
Rauste (tic)	F95	121	14	Tic disorders
Citi uzvedības un emociju traucējumi, kas parasti sākas bērnībā un pusaudža gados	F98	234	37	Other behavioural and emotional disorders with onset usually occurring in childhood and adolescence
<i>Neorganiska enurēze</i>	F98.0	80	9	<i>Nonorganic enuresis</i>
<i>Neorganiska enkoprēze</i>	F98.1	25	6	<i>Nonorganic encopresis</i>

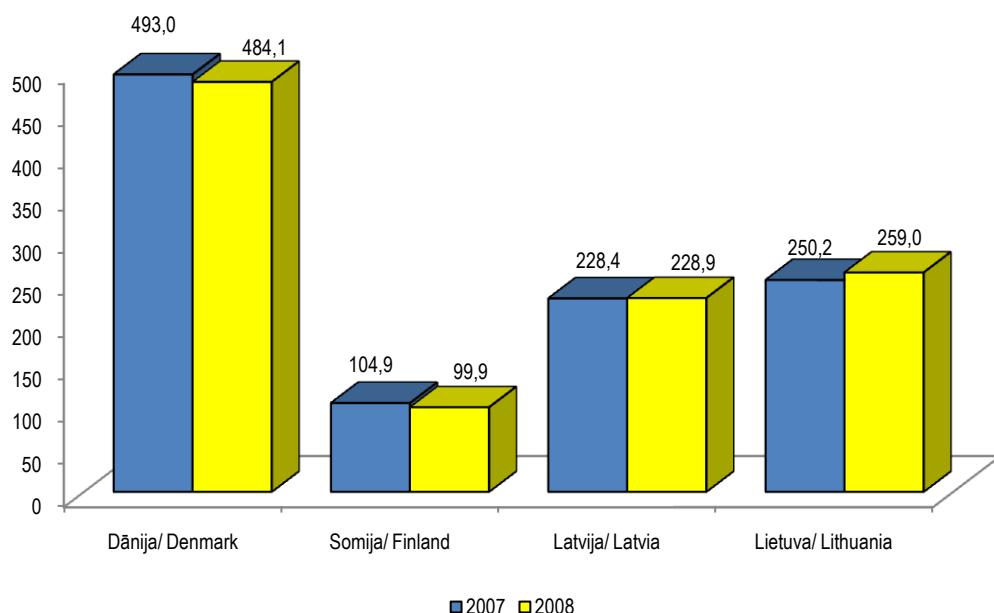
**3.18. attēls UZSKAITĒ ESOŠO PIAUGUŠO AR PSIHIISKIEM UN UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM
SADALĪJUMS PA DIAGNOŽU GRUPĀM 2009.GADA BEIGĀS,
% NO UZSKAITĒ ESOŠO PIAUGUŠO SKAITA¹**

Chart 3.18. PREVALENCE OF ADULT WITH MENTAL DISEASES IN BREAKDOWN BY DISEASE IN 2009,
% OF RESPECTIVE GROUP OF ADULT¹

**3.19. attēls SASLIMSTĪBA AR PSIHIISKĀM SLIMĪBĀM 2007. UN 2008.GADĀ CITU VALSTU
SALĪDZINĀJUMĀ³ UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU**

Chart 3.19. INCIDENCE OF MENTAL DISEASES IN DIFFERENT COUNTRIES PER 100,000 POPULATION³

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem ar psihiiskiem un uzvedības traucējumiem.
Data source: The Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients with Mental Disorders.

² Traucējumi, kas parasti sākušies bērnībā un pusaudža vecumā.
Disorders with onset in childhood and adolescence.

³ Dati no Pasaules Veselības Organizācijas datu bāzes "Health for All", (skatīts 11.06.2010).
Data from the World Health Organization database "Health for All", (last viewed 06/11/2010).

TRAUMATISMS

Traumatisms ir viena no būtiskākajām sabiedrības veselības problēmām gan Latvijā, gan citur pasaulē. Katrās divās minūtēs Eiropas Savienībā kāds cilvēks zaudē dzīvību traumu un ievainojumu dēļ [9].

Analizējot **mirstības rādītājus** no ārējiem nāves cēloņiem un saindēšanās, redzams, ka vislielākais mirstības rādītāja samazinājums ir vērojams ceļu satiksmes negadījumos no 29,5 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju 2000.gadā uz 11,5 gadījumiem 2009.gadā. Mirstībai no tīša paškaitējuma bija vērojama tendence samazināties no 32,4 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju 2000.gadā uz 19,9 gadījumiem 2007.gadā. Tomēr 2009.gadā šis rādītājs atkal ir pieaudzis uz 22,9 gadījumu uz 100 000 iedzīvotāju.

Latvijā informāciju par traumām un ievainojumiem apkopo Veselības ekonomikas centra Ar noteiktām slimībām slimmojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri guvuši traumas un ievainojumus (turpmāk – Reģistrs). Reģistra metodiskā vadība ir izstrādāta pēc Eiropas Komisijas levainojumu datubāzes vienotām datu kvalitātes prasībām un ieteikumiem. Reģistrā apkopotā informācija sniedz iespēju analizēt datus dažādos griezumos: pēc pacienta demogrāfiskajiem rādītājiem, ievainojuma veida un apstākļiem, kas saistīti ar gūto traumu (notikuma vieta, nolūks, traumas mehānisms).

Kopumā 2009.gadā tika reģistrēti 24 269 (2008.g. – 36 844) traumu gadījumi, no kuriem 16 043 (66,1%) gadījumu bija vīriešiem, bet 8226 (33,9%) - sievietēm. Saistībā ar izmaiņām likumdošanā, kas nosaka reģistra informācijas sniegšanu Reģistram no stacionārajām ārstniecības iestādēm tikai par hospitalizētajiem pacientiem, 2009.gadā reģistrēto traumu gadījumu skaits ir samazinājies. Analizējot un interpretējot datus jāņem vērā, ka pieejamā informācija ir tikai par reģistrā reģistrētajiem gadījumiem.

No visiem **ievainojumu veidiem** visbiežāk ir reģistrēti lūzumi - 26,4% gadījumu (vīriešiem 22,5%, sievietēm – 34,2% gadījumu no kopējā ievainojumu skaita attiecīgajam dzimumam), 18,8% gadījumu - sasitumi, zilumi (vīriešiem 16,8%, sievietēm – 21,3% gadījumu no kopējā ievainojumu skaita attiecīgajam dzimumam) un 15,9% gadījumu - valējas brūces (vīriešiem 17,2%, sievietēm – 12,9% gadījumu no kopējā ievainojumu skaita attiecīgajam dzimumam).

Analizējot reģistrētos traumu gadījumus pēc **traumas gūšanas vietas**, proporcijas ir saglabājušās līdzīgas kā iepriekšējos gados: visbiežāk traumas tiek gūtas mājās – 36,5% gadījumu, tad seko transporta zona – 20,5% gadījumu un vienādās proporcijās ir reģistrēta brīva daba un sporta zona – katrā 4,8% gadījumu.

Gandrīz puse no ar vardarbību un tīšu paškaitējumu saistītiem reģistrētajiem traumu gadījumiem ir notikuši pacientam atrodoties **alkohola reibumā**. Savukārt no netīšajām traumām alkohola reibums ir reģistrēts 9,2% gadījumu.

Sporta laikā cilvēki gūst dažāda veida traumas un ievainojumus. Kā liecina dati no reģistra, bērni un jaunieši vecumā līdz 20 gadiem proporcionāli biežāk nekā vecāki cilvēki traumas gūst tādos **sporta veidos** kā vieglatlētika (82,7%), nemotorizēts sports uz riteņiem (71,4%) un cīņas sports (68,2%). Savukārt pieaugušajiem vecumā no 20 līdz 39 gadiem proporcionāli biežāk traumas reģistrētas ledus vai sniega sporta veidos (50,0%), komandu spēlēs ar nūju (39,1%) un motosportā uz riteņiem (37,8%).

Pēdējos gados aizvien lielāka uzmanība tiek pievērsta ar traumu profilaksi saistītiem jautājumiem. Kā liecina dati no reģistra, tāpāša uzmanība traumatisma profilaksē būtu jāpievērš negadījumu novēršanai brīvajā laikā, vardarbības rezultātā gūto traumu samazināšanai, kā arī traumu samazināšanai ceļu satiksmes negadījumos un sporta aktivitāšu laikā. Profilaktiski pasākumi traumatisma mazināšanai ne tikai saglābātu cilvēku veselību un dzīvību, bet ietaupītu jau tā ierobežotos ārstniecībai paredzēto resursus.

INJURIES

Injuries are a major public health problem not only in Latvia, but also worldwide. Every two minutes someone dies of an injury in European Union. [9]

Analyzing mortality data from external causes of death and poisoning, we can see that the major decrease is seen in road accidents from 29,5 cases per 100 000 inhabitants in year 2000 to 11,5 cases per 100 000 inhabitants in year 2009. Mortality from intentional self-harm has decreased from 32,4 cases per 100 000 inhabitants in year 2000 to 19,9 cases in year 2007. However, in year 2009 the intentional self-harm increased again to 22,9 cases per 100 000 inhabitants.

In Latvia information about injuries is collected by "Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients who have had Trauma and Injuries" (further – register) in The Centre of Health Economics. The methodological guidance is developed on the basis of European Commission data base joint data quality demands and recommendations.

In year 2009 in total 24 269 cases(2008 – 36 844) were registered, from which 16 043 (66,1%) were to male, but 8226 (33,9%) were to female. In year 2009 the number of registered cases has decreased due to changes in legislation that defines that information is delivered by hospitals only about hospitalized patients. Analyzing and interpreting the data one should consider that the available information is only about registered cases in register.

Most frequently registered type of injury was fracture – in 26,4% cases (to male – in 22,5% cases, to female – 34,2% cases from total number of injuries for particular gender), in 18,8% cases – contusion, bruise (to male – in 16,8% cases, to female – 21,3% cases from total number of injuries for particular gender) and open wound in 15,9% cases (to male – in 17,2% cases, to female – 12,9% cases from total number of injuries for particular gender).

The proportions of most often registered place of injury occurrence remained similar to previous years. Most often injuries occurred at home – in 36,5% cases, following by transport area – in 20,5% cases and equally in countryside and sports area – in 4,8% cases.

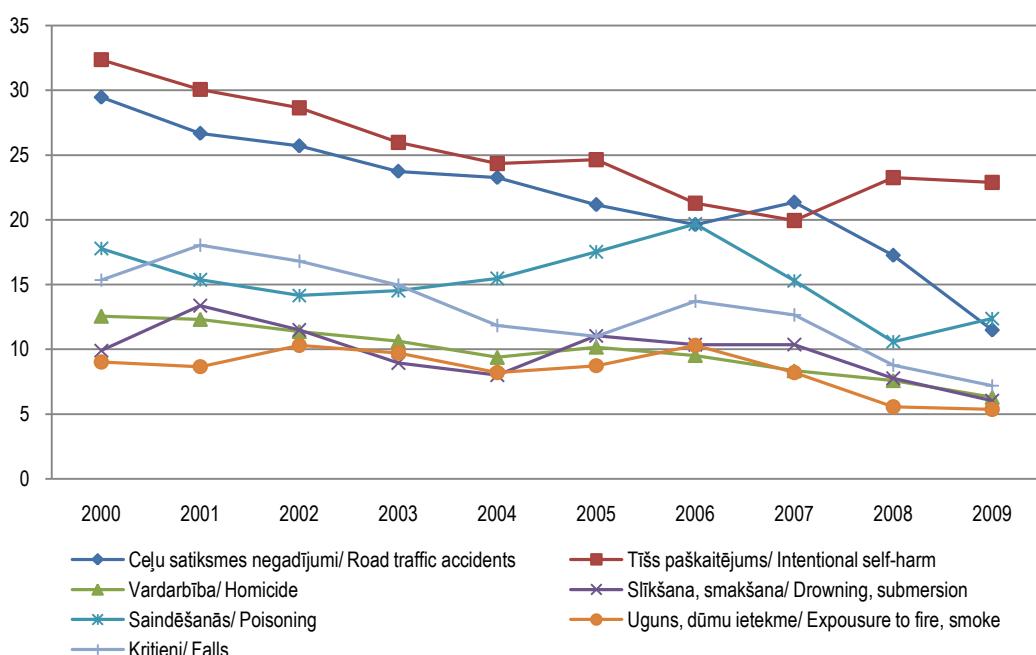
In almost half of the registered injuries due to violence and intentional self-harm patient had used alcohol prior to the injury. From all unintentional injuries patient had used alcohol prior to the injury in 9,2% cases.

People often get injured during sports. According to the data from register, children and youth proportionally more frequently than older people got injured in such types of sport as individual athletic activities (82,7%), wheeled non-motored sports (71,4%) and combative sports (68,2%). For grownups aged from 20 to 39 years more often injuries were registered in ice or snow sports (50,0%), team bat or stick sports (39,1%) and wheeled motor sports (37,8%).

During last few years more attention is paid to issues related to injury prevention. Data from the register show that special attention should be drawn to injury prevention in leisure time, violence injury prevention, also to prevention of road traffic and sports injuries. Activities in injury prevention would not only save people's health and lives, but also would save already reduced resources for medical treatment.

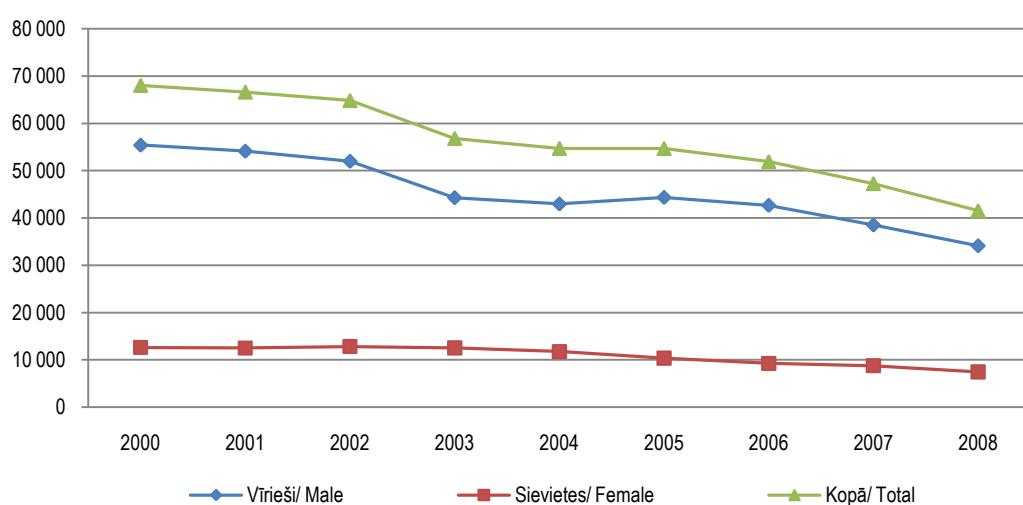
**3.20. attēls MIRSTĪBA NO ĀRĒJIEM NĀVES CĒLONIEM UN SAINDĒŠANĀS LATVIJĀ,
2001.-2009.GADĀ UZ 100 000 IEDZĪVOTĀJU¹**

Chart 3.20. MORTALITY FROM EXTERNAL CAUSE INJURY AND POISON IN LATVIA,
YEARS 2001-2009, PER 100,000 POPULATION¹

**3.21. attēls POTENCIĀLI ZAUDĒTIE DZĪVES GADI ĀRĒJO NĀVES CĒLONU UN SAINDĒŠANĀS DĒL,
VECUMĀ LĪDZ 64 GADIEM, 2000.-2008.GADS²**

Chart 3.21. YEARS OF POTENTIAL LIFE LOST FROM EXTERNAL DEATH CAUSES AND POISONING
IN AGE TILL 64 YEARS, YEARS 2000-2008²

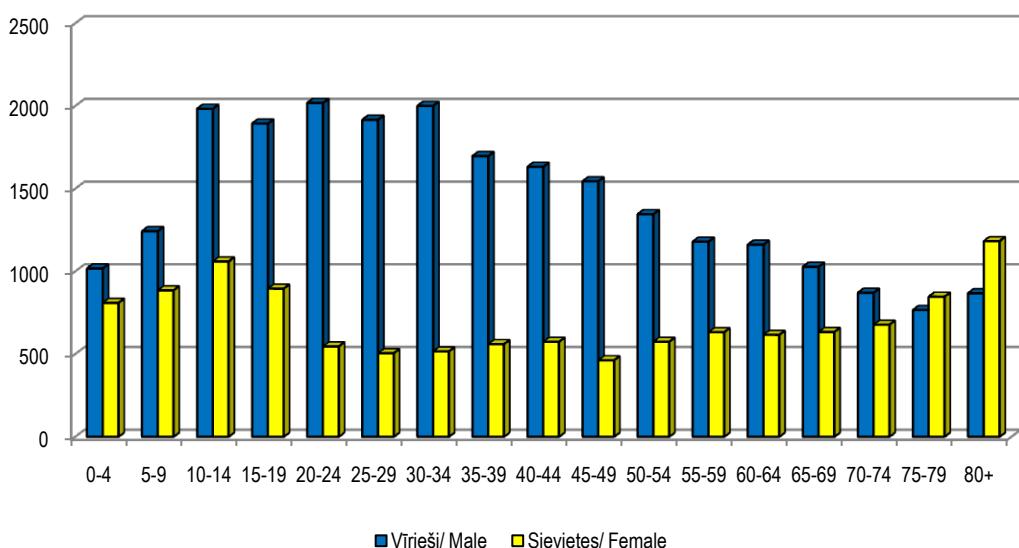
¹ Datu avots: Latvijas iedzīvotāju nāves cēlonu datu bāze.

Data source: Death Causes Register.

² J.Skrule, G.Rozentāle, M.Štāle Vardarbības un nelaimes gadījumu izraisītie veselības traucējumi, Veselības ekonomikas centrs, Rīga, 2009.
Skrule J., Rozentāle G., Štāle M. Health disorders caused by violence and accidents, The Centre of Health Economics, Riga, 2009.

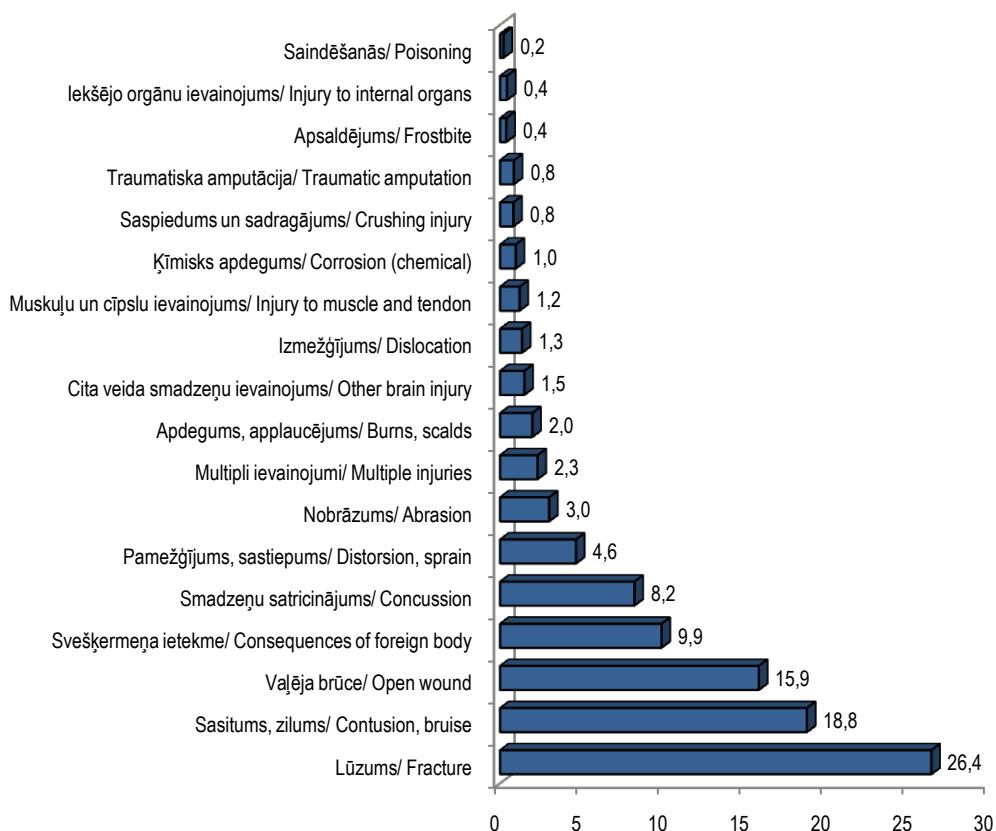
**3.22.attēls TRAUMU GADĪJUMU INCIDENCES RĀDĪTĀJS PA DZIMUMIEM UN VECUMA GRUPĀM
LATVIJĀ 2009.GADĀ UZ 100 000 IEDŽIVOTĀJU¹**

Chart 3.22. INJURY INCIDENCE RATE BY SEX AND AGE GROUPS IN LATVIA, YEAR 2009
PER 100,000 POPULATION¹

3.23. attēls TRAUMU GADĪJUMU IEVAINOJUMU VEIDU ĪPATSVARIS LATVIJĀ, 2009.GADĀ, PROCENTOS¹

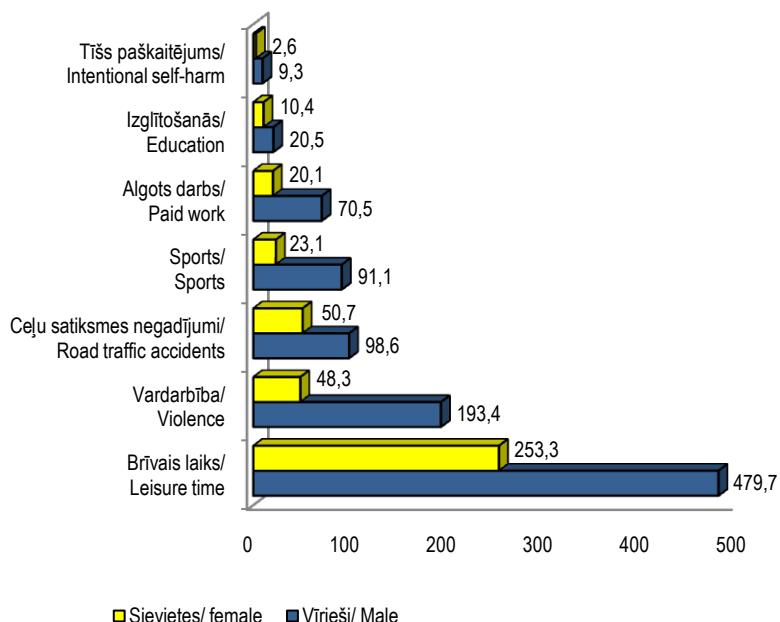
Chart 3.23. INJURY PROPORTION BY TYPE OF INJURY IN LATVIA, YEAR 2009, IN PERCENT¹

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri guvuši traumas un ievainojumus.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients who have had Trauma and Injuries.

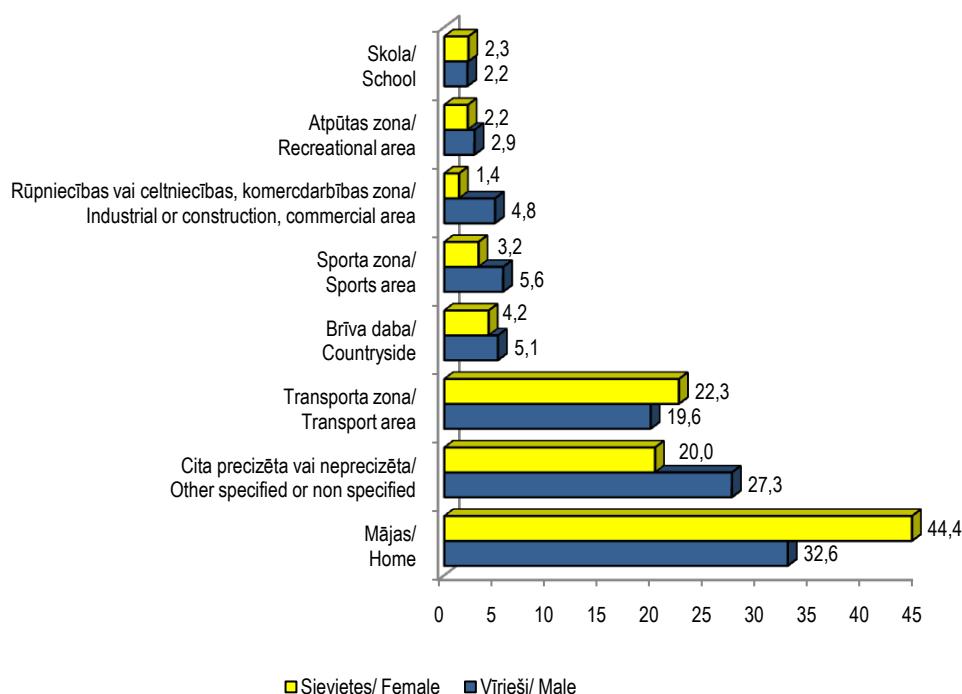
**3.24. attēls TRAUMU GADĪJUMU SKAITS PĒC TRAUMU PROFILAKSES JOMAS LATVIJĀ, 2009.GADS
UZ 100 000 IEDŽIVOTĀJU¹**

Chart 3.24. INJURY RATES BY INJURY PREVENTION DOMAIN IN LATVIA, YEAR 2009
PER 100 000 INHABITANTS¹

**3.25. attēls TRAUMU GADĪJUMU SADALĪJUMS PA DZIMUMIEM PĒC TRAUMAS GŪŠANAS VIETAS
LATVIJĀ, 2009.GADS, PROCENTOS¹**

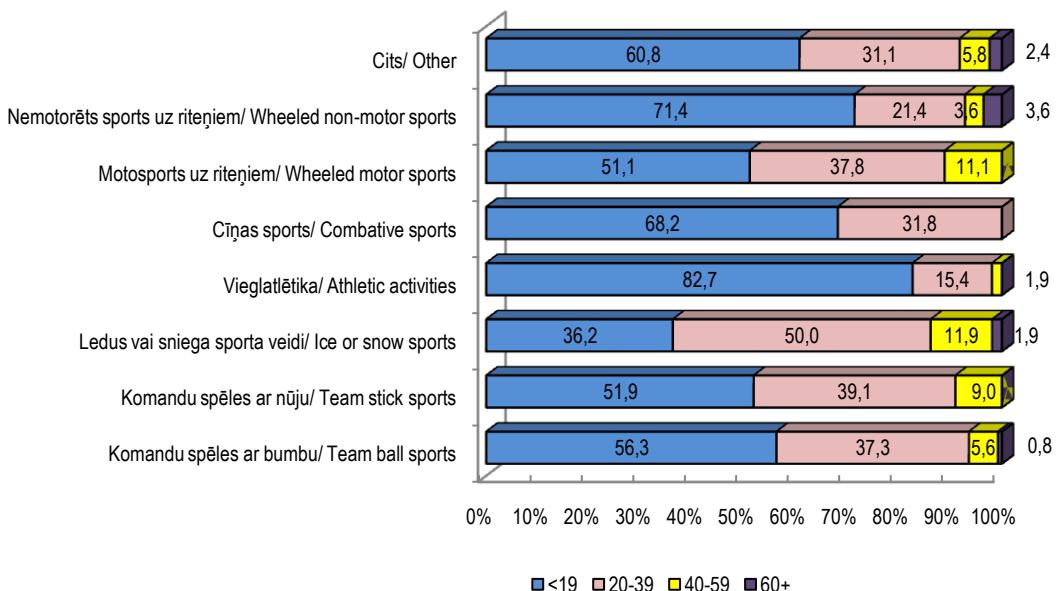
Chart 3.25. INJURIES BY SEX AND PLACE OF OCCURENCE IN LATVIA, YEAR 2009 IN PERCENT¹

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri guvuši traumas un ievainojumus.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients who have had Trauma and Injuries.

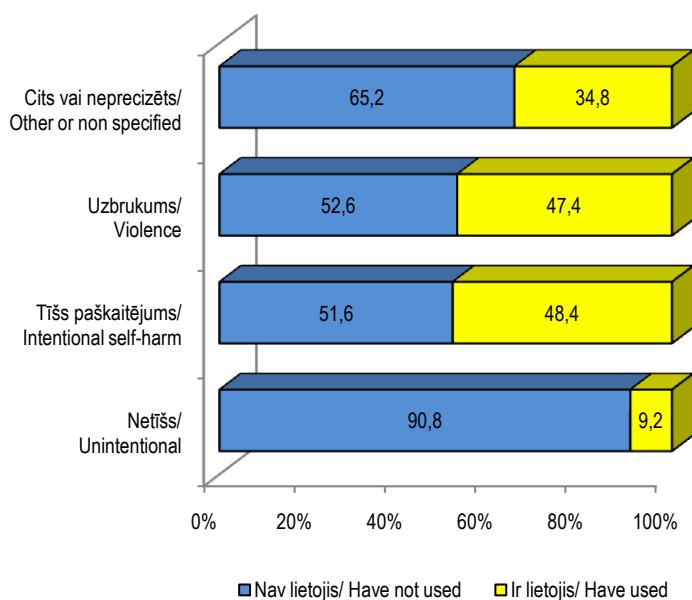
**3.26. attēls TRAUMU GADĪJUMU SADALĪJUMS PA VECUMA GRUPĀM PĒC SPORTA VEIDA LATVIJĀ,
2009.GADS, PROCENTOS¹**

Chart 3.26. INJURIES BY AGE GROUPS AND TYPE OF SPORTS IN LATVIA, YEAR 2009
IN PERCENT¹

**3.27. attēls TRAUMU GADĪJUMU SADALĪJUMS PĒC NOLŪKA SAISTĪBĀ AR GŪTO TRAUMU UN
ALKOHOLA LIETOŠANAS ĪPATSVARA LATVIJĀ, 2009.GADĀ, PROCENTOS¹**

Chart 3.27. INJURIES BY INTENT OF PURPOSE IN THE INJURY EVENT AND ALCOHOL USE PROPORTION
IN LATVIA, YEAR 2009 IN PERCENT¹

¹ Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuri guvuši traumas un ievainojumus.
Data source: Register of the Patients Suffering from Particular Diseases about Patients who have had Trauma and Injuries.

INVALIDITĀTE¹

Pēdējo trīs gadu laikā Latvijā pieaudzis pirmreizēji par invalīdiem atzīto personu skaits. Šis pieaugums noticis uz pieaugušo personu (*vecumā no 16 gadiem*) rēķina, jo pirmreizējo bērnu invalīdu skaits kopš 2004.gada turpina samazināties.

Latvijā ik gadu pieaug saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem. Pie tam ievērojama daļa ļaundabīgo audzēju tiek diagnosticēta novēloti (2009.gadā 19,6% audzēju atklāti jau 4.stadijā). Tāpēc šīs saslimšanas jau vairākus gadus ir biežākais pieaugušo invaliditātes cēlonis. Skatot pēc lokalizācijām, visbiežāk invaliditāte piešķirta sakarā ar krūts dziedzera vēzi.

Pēdējos divos gados pieaugušo pirmreizējās invaliditātes struktūrā palielinājies asinsrites sistēmas slimību īpatsvars. Gan 2008.gadā, gan 2009.gadā vairāk nekā puse no šiem gadījumiem bija cerebrovaskulārās slimības, kas parasti rada smagu un ilgstošu invaliditāti.

Līdz 2004.gada 1.janvārim invaliditāti bērniem, kas jaunāki par 16 gadiem, piešķīra ģimenes ārsti, kuru lēmumi bieži vien netika kontrolēti. Kopš 2004.gada, kad Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija uzsāka invaliditātes ekspertīzi arī bērniem, ievērojami samazinājies pirmreizējās invaliditātes gadījumu skaits bērnu vecumā, jo invaliditātes ekspertīze tiek veikta pēc vienotiem kritērijiem.

No 2005.gada līdz 2008.gadam biežākie bērnu pirmreizējās invaliditātes cēloņi bija psihiski un uzvedības traucējumi. Šajā grupā lielākajai daļai pacientu invaliditāte piešķirta sakarā ar garīgu atpalicību. Bērniem, kas slimio ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem, invaliditāte parasti ir smaga, ilgstoša un turpinās arī pieaugušā vecumā. Savukārt 2009.gadā biežākais invaliditātes cēlonis bērniem bija iedzimtas kroplības un deformācijas, no tiem 25,7% - iedzimtas asinsrites sistēmas slimības. To bērnu stāvoklis, kuriem invaliditāte noteikta sakarā ar iedzimtām kroplībām un deformācijām, bieži vien uzlabojas veiksmīgas ārstēšanas rezultātā.

DISABILITY¹

The total newly recognized disability cases have increased in Latvia during the last three years. The disability of adults (*aged 16 years and more*) has increased, but disability of children has been decreasing since 2004.

The incidence of malignant neoplasms increases in Latvia year by year. Great part of cancers is diagnosed at late stages (19.6% malignant neoplasms were diagnosed at 4th stage in 2009). Therefore these diseases are the most common cause of disability for adults for many years, already. Breast cancer was the most common neoplasm that has caused the disability.

Specific weight of diseases of the circulatory system has increased from the total newly recognized disability cases during the last two years. More than half of these cases were cerebrovascular diseases both in 2008 and in 2009. These illnesses result in severe and long-lasting disability, usually.

Family doctors were the persons in charge assigning the disability for children under 16 years of age till January 1, 2004. Their decisions were not supervised properly. The State Medical Commission for the Assessment of Health Condition and Working Ability has taken over the duties concerning the disability assessment for children as from 2004. The newly recognized disability of children has decreased significantly during the last years because disability expertise is being performed by applying unified criteria now.

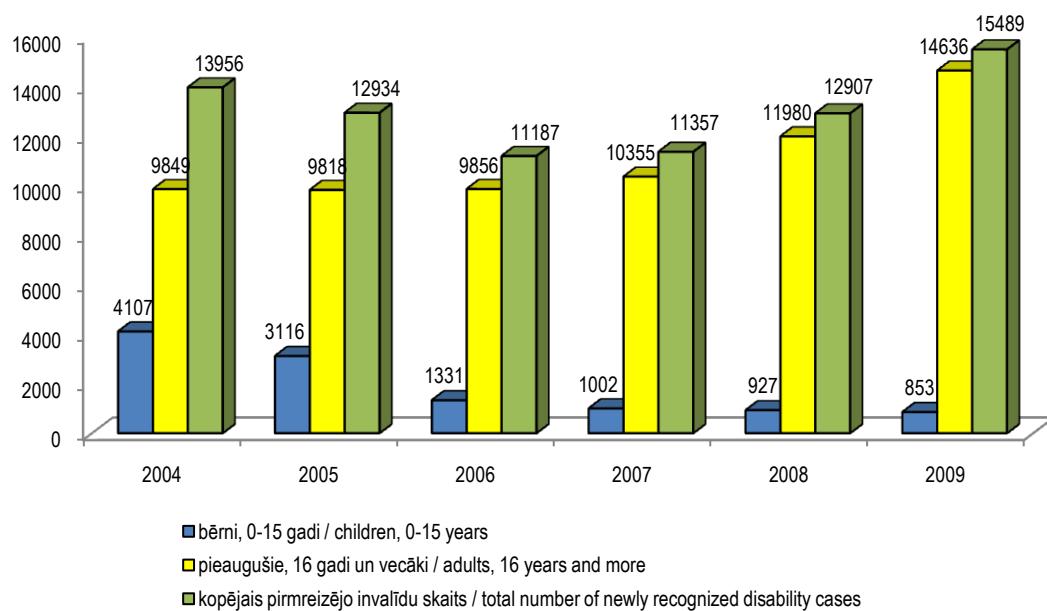
From 2005 to 2008 mental and behavioural disorders were the most common causes of disability for children. The biggest part of them was due to mental retardation. Disability of children who suffer from mental and behavioural disorders is severe, long-lasting and continues at adult age, usually. Congenital malformations and deformations were the most common

¹ Datu avots - Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija.
Source of the data - The State Medical Commission for the Assessment of Health Condition and Working Ability.

cause of disability for children in 2009. 25.7% of them were congenital malformations of the circulatory system. Successful treatment can help to improve health status of many children who had been assigned disability due to congenital malformations and deformations.

**3.28. attēls IEDZĪVOTĀJU PIRMREIZĒJĀ INVALIDITĀTE, 2004 - 2009
ABSOLŪTOS SKAITĀS**

Chart 3.28. NEWLY RECOGNIZED DISABILITY CASES, 2004 – 2009
TOTAL NUMBERS

3.30. tabula PIEAUGUŠO¹ PIRMREIZĒJĀ INVALIDITĀTE, 2005 – 2009
Table 3.30. NEWLY RECOGNIZED DISABILITY OF ADULTS¹, 2005 – 2009

Diagnožu grupas	2005	2006	2007	2008	2009	Diagnosis
<i>absolūtos skaitļos</i>	<i>total number</i>					
Visi cēloni kopā	9818	9856	10355	11980	14636	Total cases
Tajā skaitā:						Including:
Jaundabīgi audzēji	2389	2371	2452	2730	3125	malignant neoplasms
asinsrites sistēmas slimības	1548	1622	1857	2835	3103	diseases of the circulatory system
skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	1058	1126	1362	1426	2102	diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
ievainojumi, saindēšanās un ārējās iedarbes sekas	1082	1158	1066	1214	1340	injuries, poisoning and certain other consequences of external causes
psihiski un uzvedības traucējumi	979	902	843	1005	1156	mental and behavioural disorders
<i>uz 10 000 iedzīvotāju 16 un vairāk gadu vecumā</i>						<i>per 10,000 population aged 16 and more</i>
Visi cēloni kopā	50,8	51,0	53,7	62,2	76,2	Total cases
Tajā skaitā:						Including:
Jaundabīgi audzēji	12,4	12,3	12,7	14,2	16,3	malignant neoplasms
asinsrites sistēmas slimības	8,0	8,4	9,6	14,7	16,2	diseases of the circulatory system
skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	5,5	5,8	7,1	7,4	10,9	diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
ievainojumi, saindēšanās un ārējās iedarbes sekas	5,6	6,0	5,5	6,3	7,0	injuries, poisoning and certain other consequences of external causes
psihiski un uzvedības traucējumi	5,1	4,7	4,4	5,2	6,0	mental and behavioural disorders

¹ 16 gadi un vecāki
16 years and more

3.31.tabula BĒRNU¹ PIRMREIZĒJĀ INVALIDITĀTE, 2005 – 2009
Table 3.31. NEWLY RECOGNIZED DISABILITY OF CHILDREN¹, 2005 – 2009

Diagnožu grupas	2005	2006	2007	2008	2009	Diagnosis
<i>absolūtos skaitļos</i>						<i>total number</i>
Visi cēloni kopā	3116	1331	1002	927	853	Total cases
Tajā skaitā: iedzimtas kroplības un deformācijas	573	268	216	180	214	Including: congenital malformations and deformations
psihiski un uzvedības traucējumi	686	323	221	254	164	mental and behavioural disorders
nervu sistēmas slimības	491	212	135	106	110	diseases of the nervous system
skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	159	71	70	71	83	diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
endokrīnās, uztures un vielmaiņas slimības	115	77	75	72	55	endocrine, nutritional and metabolic diseases
auss un aizauss paugura slimības	210	57	26	45	42	diseases of ear and mastoid process
acu un to palīgorgānu slimības	280	92	70	56	34	diseases of eye and adnexa
elpošanas sistēmas slimības	269	83	51	36	39	diseases of the respiratory system
<i>uz 10 000 iedzīvotāju 0-15 gadu vecumā</i>						<i>per 10,000 population aged 0-15</i>
Visi cēloni kopā	84,3	37,3	28,9	27,3	25,6	Total cases
Tajā skaitā: iedzimtas kroplības un deformācijas	15,5	7,5	6,2	5,3	6,4	Including: congenital malformations and deformations
psihiski un uzvedības traucējumi	18,6	9,1	6,4	7,5	4,9	mental and behavioural disorders
nervu sistēmas slimības	13,3	5,9	3,9	3,1	3,3	diseases of the nervous system
skeleta, muskuļu un saistaudu slimības	4,3	2,0	2,0	2,1	2,5	diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
endokrīnās, uztures un vielmaiņas slimības	3,1	2,2	2,2	2,1	1,6	endocrine, nutritional and metabolic diseases
auss un aizauss paugura slimības	5,7	1,6	0,8	1,3	1,3	diseases of ear and mastoid process
acu un to palīgorgānu slimības	7,6	2,6	2,0	1,7	1,0	diseases of eye and adnexa
elpošanas sistēmas slimības	7,3	2,3	1,5	1,1	1,2	diseases of the respiratory system

¹ 0 – 15 gadi
0 – 15 years

3.32. tabula PIEAUGUŠO¹ PIRMREIZĒJĀ INVALIDITĀTE SADALĪJUMĀ PA DIAGNOŽU GRUPĀM UN DZIMUMA 2009.GĀDĀ

Table 3.32. NEWLY RECOGNIZED DISABILITY OF ADULTS¹ BY DIAGNOSIS AND GENDER IN 2009

Diagnoze	SSK – 10 kods	Invalīdu skaits	t.sk. pēc dzimuma		Diagnosis
			vīrieši	sievietes	
	ICD – 10 code	Total number	by gender	males	females
KOPĀ		14636	7440	7196	TOTAL
Tuberkuloze:	A15-A19; B90	196	138	58	Tuberculosis:
elpošanas orgānu tuberkuloze	A15-A16	173	126	47	<i>tuberculosis of respiratory system</i>
Jaundabīgie audzēji:	C00-C96; D00-D09; D45	3125	1394	1731	Malignant neoplasms:
<i>limfoīdo, asinsrades un radniecīgu audu jaundabīgi audzēji</i>	C81-C96; D45	261	136	125	<i>malignant neoplasms of lymphoid, haematopoietic and related tissue</i>
Asins un asinsrades orgānu slimības un noteikti imūnsistēmas traucējumi	D50-D89	31	14	17	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism
Endokrīnās, uztures un vielmaiņas slimības:	E00-E90	368	159	209	Endocrine, nutritional and metabolic diseases:
<i>cukura diabēts</i>	E10-E14	293	136	157	<i>diabetes mellitus</i>
Psihiski un uzvedības traucējumi:	F00-F99	1156	552	604	Mental and behavioural disorders:
<i>šizofrēnija</i>	F20-F29	529	251	278	<i>schizophrenia</i>
Nervu sistēmas slimības	A80-A89; G00-G99	829	440	389	Diseases of the nervous system
<i>centrālās nervu sistēmas vīrusinfekcijas;</i>	A80-A89	12	10	2	<i>viral infections of the central nervous system;</i>
<i>demyelinizējošas centrālās nervu sistēmas slimības;</i>	G35-G37	76	22	54	<i>demyelinating diseases of the central nervous system;</i>
<i>polineiropatījas un citas perifērās nervu sistēmas slimības</i>	G60-G64	78	51	27	<i>polyneuropathies and other disorders of the peripheral nervous system</i>
Acu un to palīgorgānu slimības	B58; D31; H05-H54; Q12-Q15;	525	245	280	Diseases of the eye and adnexa
Auss un aizauss paugura slimības	H60-H95	44	22	22	Diseases of the ear and mastoid process
<i>kurlmēmums</i>	H91.3	4	1	3	<i>deaf mutism;</i>
<i>kurlums</i>	H91.9	4	2	2	<i>deafness</i>
Asinsrites sistēmas slimības:	I00-I99	3103	1764	1339	Diseases of the circulatory system
<i>reimatiskas sirds slimības;</i>	I05-I09	76	29	47	<i>rheumatic heart diseases;</i>
<i>hipertensīvas slimības;</i>	I10-I15	234	100	134	<i>hypertensive diseases;</i>
<i>sirds išēmiskās slimības;</i>	I20-I25	602	468	134	<i>ischaemic heart diseases;</i>
<i>cerebrovaskulāras slimības;</i>	I60-I69	1600	755	845	<i>cerebrovascular diseases;</i>
<i>ekstremitāšu artēriju ateroskleroze;</i>	I70.2	227	170	57	<i>atherosclerosis of arteries of the extremities;</i>
<i>Vēnu, limfavadu un limfmezglu slimības</i>	I80-I89	37	18	19	<i>diseases of veins, lymphatic vessels and lymph nodes</i>
Elpošanas sistēmas slimības:	J00-J99	166	101	65	Diseases of the respiratory system:
<i>bronhiālā astma</i>	J45	83	42	41	<i>asthma</i>

¹ 16 gadi un vecāki
16 years and more

turpinājums/ continued

Diagnoze	SSK – 10 kods	Invalīdu skaits	t.sk. pēc dzimuma		Diagnosis
			vīrieši	sievietes	
	ICD – 10 code	Total number	by gender		
males		females			
Gremošanas sistēmas slimības:	K00-K93	269	154	115	Diseases of the digestive system:
aknu, žultspūšļa un žultsceļu slimības	K70-K77; K80-K83	150	77	73	diseases of liver, gallbladder and biliary tract
Muskūlu, skeleta un saistaudu slimības:	M00-M99	2102	854	1248	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue:
iekaisīgas poliartropātijas;	M05-M14	201	61	140	inflammatory polyarthropathies;
artrozes;	M15-M19	502	202	300	arthrosis;
dorsopātijas, spondilopātijas	M40-M54	1244	542	702	dorsopathies, spondylopathies
Urogenitālās sistēmas slimības	N00-N99	156	92	64	Diseases of the genitourinary system:
glomerulārās slimības	N00-N08	30	19	11	glomerular diseases
levainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas:	S00-S99; T00-T78	1340	960	380	Injuries, poisoning and certain other consequences of external causes:
nelaimes gadījumi darbā		93	75	18	accidents at work;
acu traumas	S05; T26	104	85	19	eye injuries
Arodslimības		813	349	464	Occupational diseases
Citas slimības:	B15-B20; D10-D36; T66	413	202	211	Other diseases:
saslimšana saistīta ar Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanu	T66	165	158	7	diseases associated with Chernobyl NPP disaster liquidation

3.33. tabula PIEAUGUŠO¹ PIRMREIZĒJĀ INVALIDITĀTE SADALĪJUMĀ PA DIAGNOŽU GRUPĀM UN VECUMA 2009.GADĀ

Table 3.33. NEWLY RECOGNIZED DISABILITY OF ADULTS¹ BY DIAGNOSIS AND AGE IN 2009

Diagnoze	SSK – 10 kods	Invalīdu skaits	t.sk. pēc vecuma			Diagnosis	
			16 - 39	40 - 59	60 +		
	ICD – 10 code	Total	by age		16 – 39	40 - 59	60 +
KOPĀ		14636	2243	7228	5165	TOTAL	
Tuberkuloze:	A15-A19; B90	196	70	113	13	Tuberculosis:	
elpošanas orgānu tuberkuloze	A15-A16	173	66	99	8	tuberculosis of respiratory system	
Laundabīgie audzēji:	C00-C96; D00-D09; D45	3125	226	1370	1529	Malignant neoplasms:	
limfoīdo, asinsrades un radniecīgu audu laundabīgi audzēji	C81-C96; D45	261	46	90	125	malignant neoplasms of lymphoid, haematopoietic and related tissue	
Asins un asinsrades orgānu slimības un noteikti imūnsistēmas traucējumi	D50-D89	31	5	17	9	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism	
Endokrīnās, uztures un vielmaiņas slimības:	E00-E90	368	60	182	126	Endocrine, nutritional and metabolic diseases:	
cukura diabēts	E10-E14	293	43	135	115	diabetes mellitus	
Psihiski un uzvedības traucējumi:	F00-F99	1156	540	406	210	Mental and behavioural disorders:	
šizofrēnija	F20-F29	529	306	204	19	schizophrenia	
Nervu sistēmas slimības	A80-A89; G00-G99	829	185	407	237	Diseases of the nervous system	
centrālās nervu sistēmas vīrusinfekcijas;	A80-A89	12	1	7	4	viral infections of the central nervous system;	
demyelinizējošas centrālās nervu sistēmas slimības;	G35-G37	76	32	39	5	demyelinating diseases of the central nervous system;	
polineiropatījas un citas perifērās nervu sistēmas slimības	G60-G64	78	14	48	16	polyneuropathies and other disorders of the peripheral nervous system	
Acu un to palīgorgānu slimības	B58; D31; H05-H54; Q12-Q15;	525	83	161	281	Diseases of the eye and adnexa	
Auss un aizauss paugura slimības	H60-H95	44	21	19	4	Diseases of the ear and mastoid process	
kurlmēmums	H91.3	4	1	2	1	deaf mutism;	
kurlums	H91.9	4	3	1	0	deafness	
Asinsrites sistēmas slimības:	I00-I99	3103	78	1307	1718	Diseases of the circulatory system	
reimatiskas sirds slimības;	I05-I09	76	5	48	23	rheumatic heart diseases;	
hipertensīvas slimības;	I10-I15	234	3	164	67	hypertensive diseases;	
sirds išēmiskās slimības;	I20-I25	602	14	393	195	ischaemic heart diseases;	
cerebrovaskulāras slimības;	I60-I69	1600	19	428	1153	cerebrovascular diseases;	
ekstremitāšu artēriju ateroskleroze;	I70.2	227	0	62	165	atherosclerosis of arteries of the extremities;	
vēnu, limfavadu un limfmezglu slimības	I80-I89	37	5	29	3	diseases of veins, lymphatic vessels and lymph nodes	

¹ 16 gadi un vecāki
16 years and more

turpinājums/ continued

Diagnoze	SSK – 10 kods	Invalīdu skaits	t.sk. pēc vecuma			Diagnosis
			16 - 39	40 - 59	60 +	
	ICD – 10 code	Total	by age		16 – 39	40 - 59
Elpošanas sistēmas slimības:	J00-J99	166	30	103	33	Diseases of the respiratory system:
bronhiālā astma	J45	83	21	50	12	asthma
Gremošanas sistēmas slimības:	K00-K93	269	58	181	30	Diseases of the digestive system:
aknu, žultspūšļa un žultsceļu slimības	K70-K77; K80-K83	150	21	114	15	diseases of liver, gallbladder and biliary tract
Muskuļu, skeleta un saistaudu slimības:	M00-M99	2102	301	1376	425	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue:
iekaisīgas poliartropātijas;	M05-M14	201	48	115	38	inflammatory polyarthropathies;
artrozes;	M15-M19	502	22	306	174	arthrosis;
dorsopātijas, spondilopātijas	M40-M54	1244	195	884	165	dorsopathies, spondylopathies
Urogenitālās sistēmas slimības	N00-N99	156	29	53	74	Diseases of the genitourinary system:
glomerulārās slimības	N00-N08	30	12	14	4	glomerular diseases
levainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas:	S00-S99; T00-T78	1340	378	766	196	Injuries, poisoning and certain other consequences of external causes:
nelaimes gadījumi darbā		93	26	51	16	accidents at work;
acu traumas	S05; T26	104	31	50	23	eye injuries
Arodslimības		813	17	566	230	Occupational diseases
Citas slimības:	B15-B20; D10-D36; T66	413	162	201	50	Other diseases:
saslimšana saistīta ar Černobīļas AES avārijas seku likvidēšanu	T66	165	1	147	17	diseases associated with Chernobyl NPP disaster liquidation

3.34.tabula BĒRNU¹ PIRMREIZĒJĀ INVALIDITĀTE SADALĪJUMĀ PA DIAGNOŽU GRUPĀM, DZIMUMA UN VECUMA 2009.GADĀ

Table 3.34. NEWLY RECOGNIZED DISABILITY OF CHILDREN BY DIAGNOSIS, GENDER AND AGE IN 2009

Diagnoze	SSK – 10 kods	Invalīdu skaits	t.sk. pēc dzimuma		t.sk. pēc vecuma		Diagnosis
			zēni	meitenes	0 - 6	7 - 15	
	ICD – 10 code	Total	by gender	by age	boys	girls	
KOPĀ		853	489	364	533	320	KOPĀ
Tuberkuloze	A15-A19; B90	0	0	0	0	0	Tuberculosis
Ļaundabīgie audzēji:	C00-C96; D00-D09; D45	40	18	22	21	19	Malignant neoplasms:
<i>limfoīdo, asinsrades un radniecīgu audu jaundabīgi audzēji</i>	C81-C96; D45	19	10	9	7	12	<i>malignant neoplasms of lymphoid, haematopoietic and related tissue</i>
Asins un asinsrades orgānu slimības un noteikti imūnsistēmas traucējumi	D50-D89	11	9	2	7	4	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism
Endokrīnās, uztures un vielmaiņas slimības: <i>cukura diabēts</i>	E00-E90 E10-E14	55 41	32 23	23 18	29 16	26 25	Endocrine, nutritional and metabolic diseases: <i>diabetes mellitus</i>
Psihiski un uzvedības traucējumi: <i>šizofrēnija;</i>	F00-F99 F20-F29	164 9	107 6	57 3	60 0	104 9	Mental and behavioural disorders: <i>schizophrenia;</i>
<i>organiski personības traucējumi;</i>	F00-F09	15	12	3	6	9	<i>organic mental disorders;</i>
<i>garīgā atpalicība</i>	F70-F79	118	73	45	37	81	<i>mental retardation</i>
Nervu sistēmas slimības: <i>epilepsija;</i>	A80-A89; G00-G99 G40	110 37	66 19	44 18	79 34	31 3	Diseases of the nervous system: <i>epilepsy;</i>
<i>pārmantota un idiopātiska neiropātīja</i>	G60	3	2	1	0	3	<i>hereditary and idiopathic neuropathy;</i>
<i>bērnu cerebrālā trieka u.c. paralītiskie sindromi;</i>	G80-G83	37	19	18	34	3	<i>cerebral palsy and other paralytic syndromes;</i>
<i>hidrocefālīja</i>	G91	5	3	2	4	1	<i>hydrocephalus;</i>
<i>miastēnija un primārās muskuļu slimības</i>	G70; G71	3	3	0	2	1	<i>myasthenia and primary disorders of muscles</i>
Acu un to palīgorgānu slimības	B58; D31; H05-H54; Q12-Q15;	34	15	19	28	6	Diseases of the eye and adnexa
Auss un aizauss paugura slimības	H60-H95	42	29	13	33	9	Diseases of the ear and mastoid process
<i>kurlmēmums, kurlums</i>	H91.3; H91.9	0	0	0	0	0	<i>deaf mutism, deafness</i>
Asinsrites sistēmas slimības	I00-I99	12	9	3	7	5	Diseases of the circulatory system
<i>reimatiskas sirds slimības</i>	I05-I09	0	0	0	0	0	<i>rheumatic heart diseases;</i>

¹ 0 – 15 gadi
0 – 15 years

turpinājums/ continued

Diagnoze	SSK – 10 kods	Invalīdu skaits	t.sk. pēc dzimuma		t.sk. pēc vecuma		Diagnosis
			zēni	meitenes	0 - 6	7 - 15	
	ICD – 10 code	Total	by gender	by age	boys	girls	
Elpošanas sistēmas slimības:	J00-J99	39	21	18	24	15	Diseases of the respiratory system:
bronhiālā astma	J45	37	20	17	22	15	asthma
Gremošanas sistēmas slimības	K00-K93	7	4	3	4	3	Diseases of the digestive system
celiakija	K90.0	0	0	0	0	0	coeliac disease
Muskulu, skeleta un saistaudu slimības:	M00-M99	83	40	43	22	61	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue:
juvenīlais artrīts;	M08	48	28	20	9	39	juvenile arthritis;
skolioze	M41	10	1	9	1	9	scoliosis
Uroģenitālās sistēmas slimības	N00-N99	9	3	6	3	6	Diseases of the genitourinary system
levainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	S00-S99; T00-T78	13	10	3	4	9	Injuries, poisoning and certain other consequences of external causes
Ādas slimības	L00-L99	8	3	5	6	2	Skin diseases
Iedzimtas kroplības un deformācijas:	Q00-Q11; Q16-Q99;	214	115	99	198	16	Congenital malformations and deformations:
iedzimtas nervu sistēmas kroplības;	Q00-Q07	28	17	11	27	1	congenital malformations of the nervous system;
iedzimtas asinsrites sistēmas slimības;	Q20-Q28	55	22	33	52	3	congenital malformations of the circulatory system;
lūpas šķeltne un aukslēju šķeltne;	Q35-Q37	37	23	14	34	3	cleft lip and cleft palate;
iedzimtas balsta un kustību sistēmas kroplības un deformācijas;	Q65-Q79	36	23	13	32	4	congenital malformations, deformations of the musculoskeletal system;
iedzimtas gremošanas sistēmas anomālijas	Q38-Q45	5	2	3	5	0	congenital malformations of the digestive system;
iedzimtas urīnizvadsistēmas anomālijas;	Q60-Q64	13	10	3	11	2	congenital malformations of the urinary system;
hromosomu slimības	Q90-Q99	31	14	17	29	2	chromosomal abnormalities
Pārējās slimības		12	8	4	8	4	Other diseases